

NEW

سازندها فولاد

منطبق بر مبحث دهم
مقررات ملی ساختمان

© ۲۰۱۲ میثم یوزگر

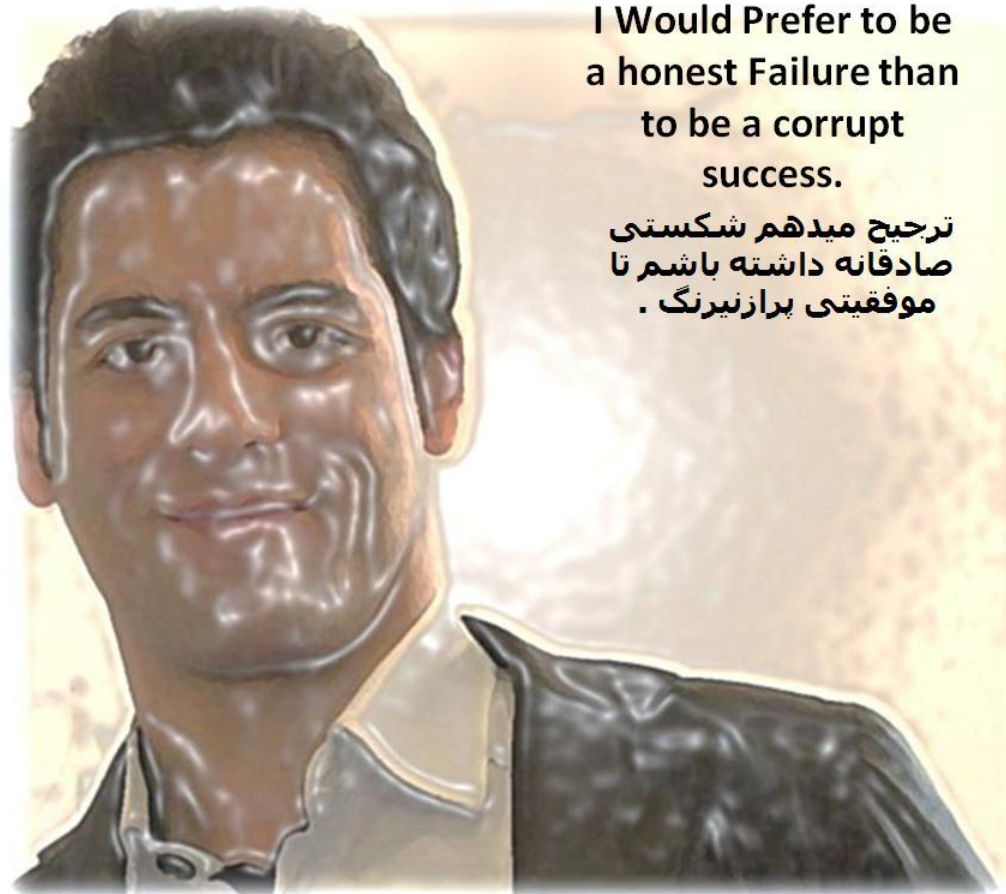
mey30.persianguig.com
MEYSAM4366@YAHOO.COM

MEYSAM4366@YAHOO.COM

I Would Prefer to be
a honest Failure than
to be a corrupt
success.

ترجیح میدهم شکستی
صادقانه داشته باشم تا
موفقیتی پرازیرنگ .

فولاد را آسان یاد بگیرید

MEYSAM4366@YAHOO.COM

فهرست

- پیش گفتار
- فولاد و خواص آن
- قطعات کششی
- جوش
- پیچ
- قطعات فشاری
- صفحه ستون
- اتصالات
- قطعات خمشی
- تیر ورق
- مقاطع مقلط

پیش گفتار

برخی آئین نامه های طراحی

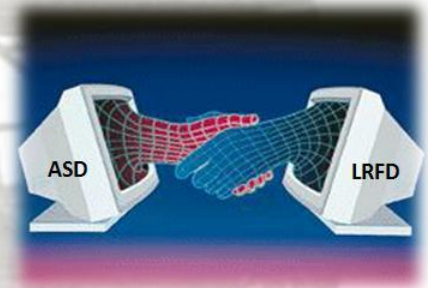
✓ آئین نامه فولاد آمریکا	AISC
✓ آئین نامه راه آهن آمریکا	AREA
✓ آئین نامه (ساقتمان فولادی) آلمان	DIN-413
✓ آئین نامه (ساقتمان فولادی) آلمان	DIN-1050
✓ آئین نامه (ساقتمان فولادی) انگلیس	BS-449
✓ آئین نامه پل سازی انگلیس	BS-153
✓ آئین نامه (ساقتمان فولادی) فرانسه	CM-66

✓ یک سازه باید:

حداقل هزینه های طراحی و ساخت - وزن - زمان ساخت - نیروی انسانی
بلا گرفته شده و مداکثر بازدهی را داشته باشد.

گامهای طراحی یک سازه :

روشهای اصلی در طراحی

LRFD & ASD

Allowable Stress Design

- روش تنش های مجاز (ASD)

در این روش اعضا چنان طراحی می شوند که حداکثر تنش ایجاد شده در اعضا در کلیه حالات بارگذاری کمتر از تنشهای مجاز باشد.

اگر S مقاومت سازه (Strength) و L بار وارد بر سازه (Load) باشد و ϕ ضریب کاهش مقاومت و همواره کوچکتر از یک: $\phi < 1$

و γ ضریب تشدید بار و همواره بزرگتر از یک باشد: $\gamma > 1$
آنگاه ضریب اطمینان در این روش باید بزرگتر از یک باشد:

$$\phi S \geq \gamma L \Rightarrow F.S = \frac{S}{L} \phi \geq 1$$

در آئین نامه AISC برابر $F.S = 1/6\gamma$

- روش طراحی بر مبنای ضریب بار و مقاومت (LRFD)

Load and Resistance Factor Design

در این روش که به روش طراحی در حالات حدی مرسوم است سازه باید طوری طراحی شود که با ایمنی مشخص تحت هیچ یک از شرایط نامساعد بارگذاری به هیچ یک از حالات حدی نرسد.
(ϕ برای ستونها ۰/۸۵ & قطعات کششی ۰/۷۵ تا ۰/۹ & قطعات خمشی ۰/۹ & پی های بتنی ۰/۶)

حالات حدی:

۱- حدی نهایی: گسیختگی و کمانش (در این حالت حداکثر ظرفیت باربری عضو فرامی رسد).

۲- حدی بهره برداری: تغییر شکل، لرزش، ترک و پایداری

$$\phi S \geq \sum \gamma_i L_i$$

در آئین نامه AISC برابر $F.S = 1/\gamma$

$$U = 1.4D$$

$$U = 1.2D + 1.6L + 0.5 (L_r \text{ یا } S \text{ یا } R)$$

$$U = 1.2D + 1.6 (L_r \text{ یا } S \text{ یا } R) + (0.5 L \text{ یا } 0.8 W)$$

$$U = 1.2D + 1.3W + 0.5 L + 0.5 (L_r \text{ یا } S \text{ یا } R)$$

$$U = 1.2D + 1.5E + (0.5 \text{ یا } 0.2) S$$

بارگذازی عادی :

- D بار مرده
- L بار زنده
- Lr بار زنده بام
- R بار باران یا یخ زده گی
- S بار برف
- E بارزلزه
- W بار باد

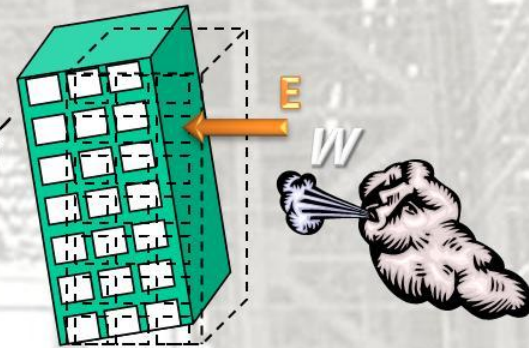
بارگذازی فوق العاده :

* در هر مکانی که بارزنده ی آن بیش از 500 kg/m^2 باشد ضریب L برابر یک اختیار می گردد.

$$U = 0.9D - 1.3W \text{ یا } 1.5 E$$

اگر حالت از جانکنگی (واژگونی) مطرح باشد:

* بار مرده ۱۰٪ کم شده تا بتواند فضای اضافه تفمین بار مرده را جبران کند.

مثال:

اگر در طراحی عضوی فولادی بارهای واقعی ۱۵٪ بیش از مقدار مورد انتظار و مقاومت واقعی طرح ۲۰٪ کمتر از میزان مناسبه شده باشد، مطلوبست تعیین ضریب اطمینان طراحی.

حل:

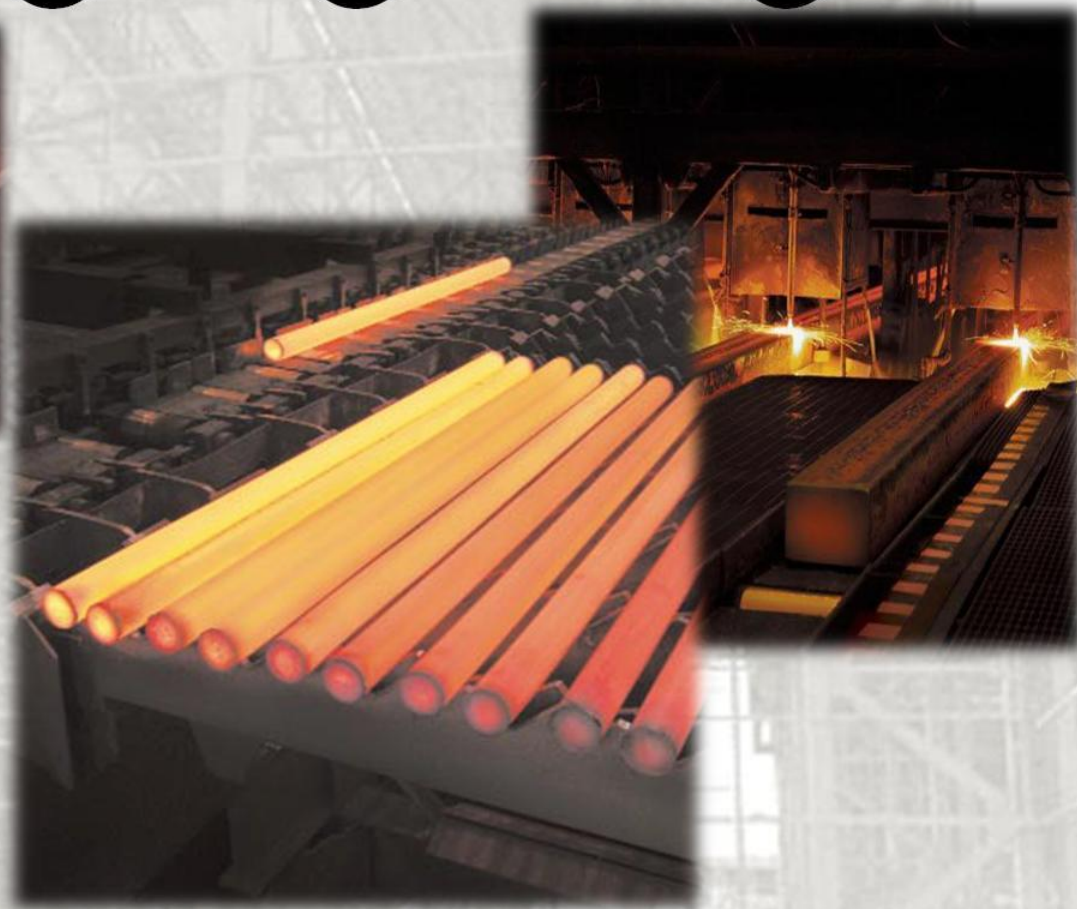
$$\gamma = 1 + 0.15 = 1.15$$

$$\phi = 1 - 0.2 = 0.8$$

$$F.S = \frac{S}{L} = \frac{\gamma}{\phi} = \frac{1.15}{0.8} = 1.4375$$

دقت شود: ضریب اطمینان باید حتماً بزرگتر از یک باشد.

فولاد و خواص آن

$$1 \text{ dan} = 10\text{N} = 1\text{Kg}$$

$$1 \text{ KN} = 10^3 \text{ N} = 100 \text{ Kg}$$

$$1 \text{ bar} = 1 \frac{\text{dan}}{\text{cm}^2} = 1 \frac{\text{Kg}}{\text{cm}^2}$$

یادتان باشد که :

و اینکه : در سازه های فولادی از انواع مختلف فولاد ساختمانی در طراحی سازه ها استفاده می شود . فولاد نرمه بیشترین مصرف را در ساختمان دارا است . فولاد اعلاء نیز بعد از فولاد نرمه در اجرای سازه ها بکار می رود .

$$F_y = 2300 \pm 100 \quad \text{تنش تسلیم (bar)}$$

$$F_u = 3700 \quad \text{تنش نهایی (bar)}$$

فولاد نرمه :

مثلا پیچ های پر مقاومت

$$F_y = 2600 \pm 100 \quad \text{تنش تسلیم (bar)}$$

$$F_u = 5200 \quad \text{تنش نهایی (bar)}$$

فولاد اعلاء :

حروف بزرگ F برای بیان تنش های مجاز و حروف کوچک f برای بیان تنش های موجود

F_t و f_t : تنش موجود و مجاز کششی

F_a و f_a : تنش موجود و مجاز فشاری

F_b و f_b : تنش موجود و مجاز خمشی

F_v و f_v : تنش موجود و مجاز برشی

تنش تسلیم: به تنش اطلاق می‌گردد که در اغلب فولادهای متعارف ساختمانی

مرزی معین بین عملکرد ارتجاعی و خمیری (الاستیک و پلاستیک) فولاد رسم کند.

در فولادهای پرمقاومت و اعلا به تنش اطلاق می‌گردد که در آن تنش (σ) و کرنش (ϵ) فولاد دارای مقداری معین باشد. این کرنش تقریباً 0.15% درصد باشد.

یعنی اگر از تراز 0.12% درصد کرنش، فطری به موازات قسمت ارتجاعی رسم کنیم که منحنی ($\sigma - \epsilon$) فولاد را قطع کند نقطه متناظر با این تقاطع روی محور ϵ برابر 0.15% درصد باشد:

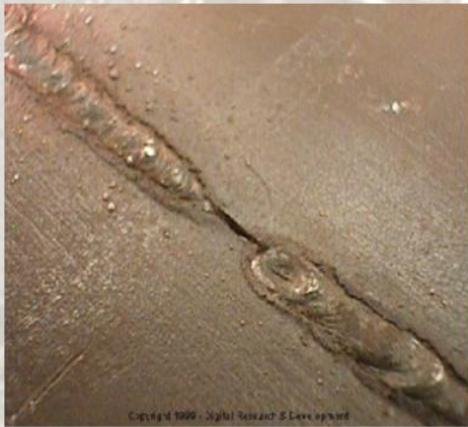
جوشکاری

در جوشکاری فولاد معمولاً روش جوش خود محافظ قوس الکتریک استفاده می شود. (SMAW)
Shielded Metal Arc Welding

الکتروود مورد استفاده در این روش با علائم E90xx و E100xx و... نشان داده می شوند. اعداد (۹۰ و ۱۰۰ و...) نشان دهنده

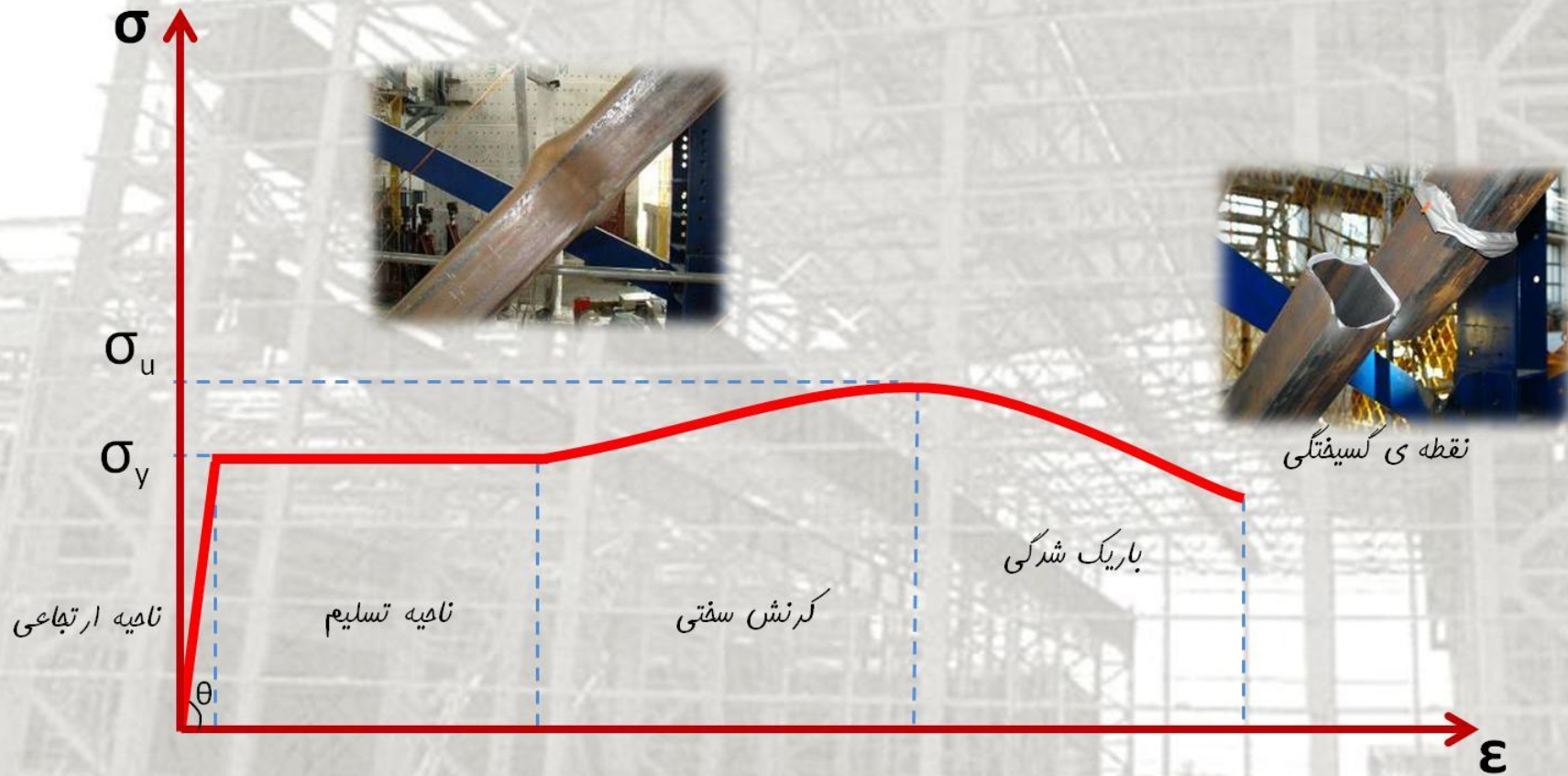
مقاومت کششی فلز الکتروود می باشند بین: ۴۱۴۰ bar الی ۷۶۰۰ bar. ← $1 \text{ bar} = 1/0.2 \text{ kg/cm}^2$

ارقام بعدی معرف وضعیت جوشکاری، نوع جریان برق مصرفی، نوع پوشش الکتروود و ویژگی های قوس الکتریک می باشند.

منحنی تنش-کرنش فولاد

به منظور ترسیم منحنی $(\sigma - \epsilon)$ فولاد، نیروی اعمالی بر نمونه مورد آزمایش را بر سطح مقطع آن تقسیم می‌کنند تا تنش بدست آید. کرنش نیز با تقسیم تغییر طول نمونه بر طول اولیه بدست خواهد آمد.

تفسیر منحنی:

در ناحیه ارتجاعی معرف مدول ارتجاعی (الاستیسیته E) است $(\theta = E)$ و مقدار آن برابر $2.1 \times 10^6 \text{ kg/cm}^2$ است (مقدار واقعی $2.07 \times 10^6 \text{ bar}$)

در ناحیه ارتجاعی (خطی) پس از حذف عامل نیرو، منحنی روی خط بازگشته و تنش و کرنش صفر می شوند.

* مهندسین مناسب سعی می کنند با در نظر گرفتن ضریب اطمینان مناسبی تنش قطعات فولادی را در این ناحیه نگه دارند.

هرگاه کرنش فولاد به ۲۰-۱۵ برابر کرنش حد ارتجاعی برسد بار دیگر فولاد در مقابل افزایش کرنش از خود سفتی نشان می دهد و منحنی با شیبی ملایم تر از ناحیه ارتجاعی صعود خواهد کرد که ضریب سفتی

$$\frac{\sigma}{\varepsilon_{st}} = E_{st}$$

کرنش در این ناحیه:

این ناحیه (کرنش سفتی) معمولاً برای منظور نمودن محدودیت های لازم برای کمانش کاربرد دارد.

(Ductility)

نرمی :

تغییر شکل غیر قابل برگشت فولاد را نرمی فولاد گویند. در واقع نسبت کرنش نهایی به کرنش تسلیم

$$\mu = \frac{\epsilon_u}{\epsilon_y} = \frac{\delta_u}{\delta_y}$$

یا تغییر شکل نهایی به تغییر شکل ارتجاعی را نرمی گویند.

(Toughness)

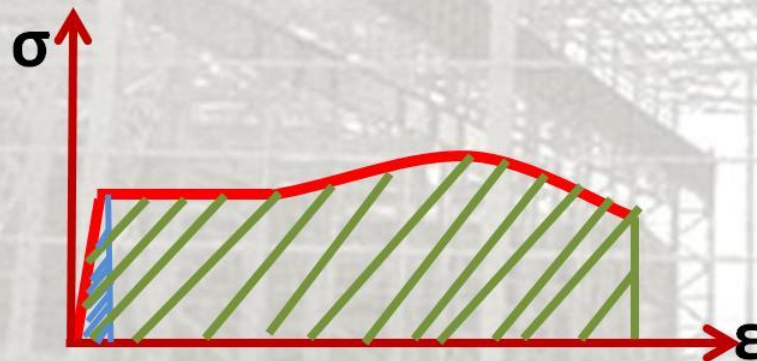
پنجرمگی :

مقدار انرژی قابل جذب ارتجاعی و غیر ارتجاعی توسط واحد حجم مصالح تا لحظه گسیختگی است. هرگاه تنش تک محوری باشد مقدار پنجرمگی برابر با سطح کل زیر منحنی $(\sigma - \epsilon)$ است.

(Resilience)

فنریت :

قدرت جذب انرژی ارتجاعی است. سطح زیر منحنی $(\sigma - \epsilon)$ در ناحیه خطی. ضریب فنریت مقدار انرژی ارتجاعی قابل جذب توسط واحد حجم مصالح را بیان می کند.

ضریب ارتجاعی برشی (G):

هرگاه نمونه تحت برش فالس قرار گیرد، منحنی تنش کرنش دارای قسمتی خواهد بود که شیب

$$G = \frac{E}{2(1+\nu)}$$

آن را ضریب ضریب ارتجاعی برشی نمونه گویند (مدول برشی).

$$\frac{E}{3} < G < \frac{E}{2}$$

G برای فولادهای ساختمانی $10^4 \text{ kg/cm}^2 \times 0.18$ است.

نسبت پواسون (ν):

مقدار این نسبت از نسبت کرنش در راستای عمود بر محور کرنش بر راستای محور تحت اثر نیرو

برست می آید. برای حوزه ارتجاعی $\nu = 0.3$ و حوزه خمیری $\nu = 0.5$ است.

تنش تسلیم برشی :

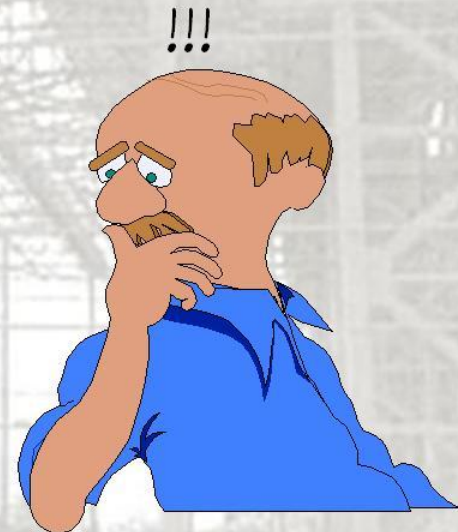
تنش تسلیم برشی برای فولاد برابر $\frac{\sigma_y}{\sqrt{3}}$ است. تنش فاصل برشی در وضعیتی که صفحه گذرنده از المان با محورهای اصلی زاویه ای برابر 45° میسازد رخ می دهد. در این حالت $\sigma_1 = -\sigma_2$ است. با توجه به تئوری کسبفتگی انرژی اعوجاج (فن مایرز) :

$$\sigma_y^2 = \sigma_1^2 + \sigma_2^2 - \sigma_1 \sigma_2 \quad \rightarrow \quad \sigma_1 = -\sigma_2$$

$$\sigma_y^2 + \sigma_1^2 - \sigma_1(\sigma_1) = 3\sigma_1^2$$

$$\sigma_y^2 = 3\sigma_1^2$$

$$\sigma_1 = -\tau_y = \frac{\sigma_y}{\sqrt{3}}$$

اثرات دما بر فولاد:

وقتی دما در فولاد از مرز (افزایش) 95°C میگذرد منفی ($\epsilon - \sigma$) فولاد شکل خطی خود را از دست می دهد. در این حالت در فولاد: خزش و شکل پذیری افزایش می یابد. مدول الاستیسیته و تنش تسلیم و تنش نهایی و نیز مقاومت در برابر اکسید شدگی کاهش می یابد.

Brittle Fracture

ترد شکنی:

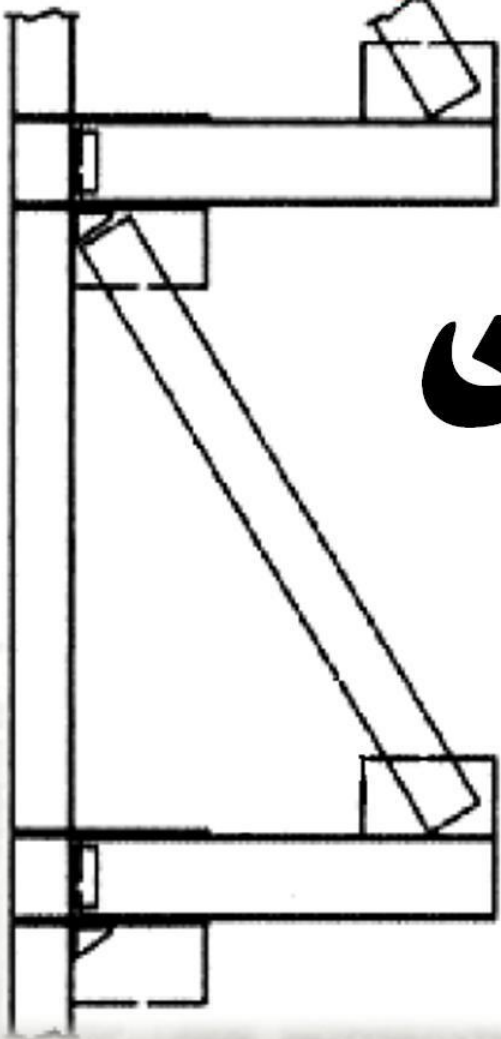
نوع خرابی از نوع فاجعه انگیز که بدون تغییر شکل اولیه خمیری که عامل هشدار است رخ می دهد. این رخداد سریع با افزایش دما (بیش از 54°C) و کاهش زیاد آن رابطه مستقیم داشته و ممتدل تر می گردد. البته با افزایش ضفامت به دلیل اثر پوآسون تاثیر بعدسوم ناپیزگشته و تمایل به ترد شکنی افزایش خواهد یافت. از عوامل موثر دیگر در این پدیده: تنشهای پند مموره- ترک و زخم- پوشکاری و بارهای دینامیکی هستند.

Lamella Tearing

پارگی لایه ای:

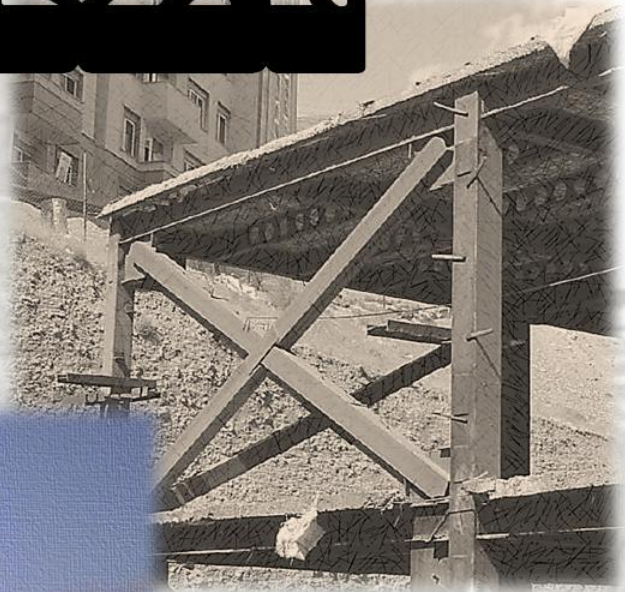
نوعی ترد شکنی که در فولاد مینا و در محل جوش رخ می دهد. به سبب انقباض شدید فلز جوش فلز مینا در بعد ضفامت خود در سطحی موازی دو سطح خارجی ترک بر میدارد. جهت ممانعت از این وضعیت طرح جوش در اتصال باید به نوبی باشد که انقباض جوش در جهت نور قطع انجام شود.

T

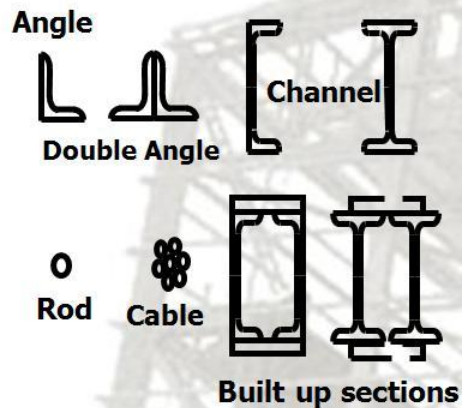

TENSION MEMBERS

قطعات کششی

از قطعات کششی متداول می توان به کابلها , میگردها , نبشی ها و ناودانی های استفاده شده در مهاربند ها و دستگها اشاره کرد.

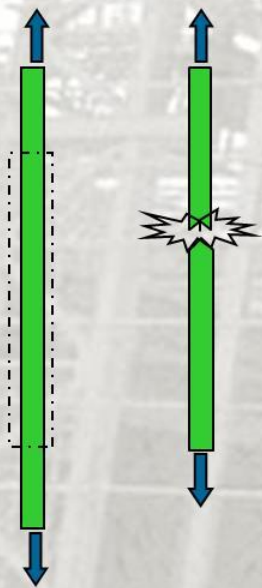

از نیمرفهای فوق معمولاً بصورت ساده استفاده می گردد مگر وقتی که:

- * ضریب لاغری ($\lambda = \frac{kl}{r}$) نیمرخ ساده جوابگو نباشد. (اتصال تحت اثر وزن شکم می دهد)
- * در انتهای قطعه جهت اتصال نیاز به مقطعی خاص باشد.
- * نیروی کشش بیش از ظرفیت باربری عضو ساده باشد.
- * تحت اثر توأم خمش-کشش, قطعه نیاز به صلیبیت جانبی بالایی داشته باشد.
- * زیبایی عضو مد نظر باشد. **در این صورت از قطعات مرکب استفاده می گردد.**

روش طراحی قطعات کششی بر مقاومت نهایی آنها استوار است.
لذا دو نوع خرابی محتمل است:

* ازدیاد طول بیش از حد قطعه تحت بارگذاری و * کسیفنگی (پارگی) قطعه

Tensile Failure

جهت پیشگیری از وضعیتهای فرامی ذکر شده باید :

$$(f_t)_e \leq (F_t)_e \quad \text{ب)}$$

$$(f_t)_g \leq (F_t)_g \quad \text{الف)}$$

$$\frac{T}{A_e} \leq 0.5 F_u$$

$$\frac{T}{A_g} \leq 0.6 F_y$$

$$T = \sigma \times A$$

$$T = \min (0.5 F_u \cdot A_e \text{ و } 0.6 F_y \cdot A_g)$$

مقدار نیروی کششی مجاز (T) در موارد فوق:

e مقطع موثر و g مقطع کلی

A_e سطح مقطع موثر

A_g سطح مقطع کل

تنش تسلیم F_y

تنش نهایی F_u

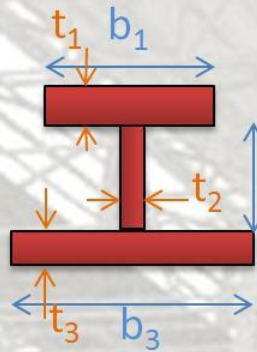
f_t و F_t : تنش موجود و مجاز کششی

gross area

سطح مقطع کل (ناخالص) (A_g)

مساحت مقطع نیمرخ در حالت کلی است. در اینجا سطح نیمرفوای تشکیل دهنده ی یک قطعه را باهم جمع می کنیم.

$$A_g = \sum b_i t_i$$

$$A_g = (b_1 t_1) + (b_2 t_2) + (b_3 t_3) \longrightarrow A_n = A_g \text{ (در اینجا)}$$

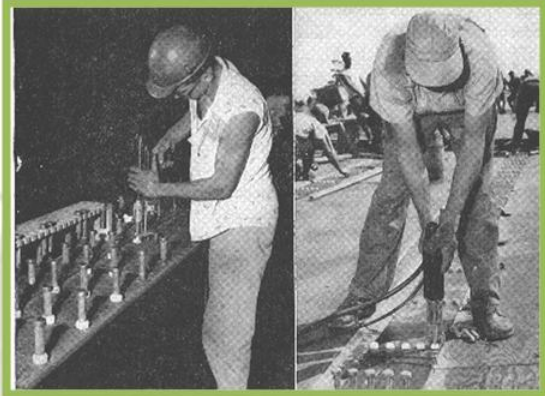
net area

سطح مقطع خالص (A_n)

اگر قرار باشد در یک مقطعی سوراخهایی جهت عبور پیچ یا پرچ تعبیه گردد، سطح مقطع کل کاهش خواهد یافت. سوراخ ایجاد شده در سطح مقطع دارای تصویری مستطیلی اند با عرض t و طول D قطر. مساحت این مستطیل باید از سطح کل کاسته شود تا سطح خالص بدست آید.

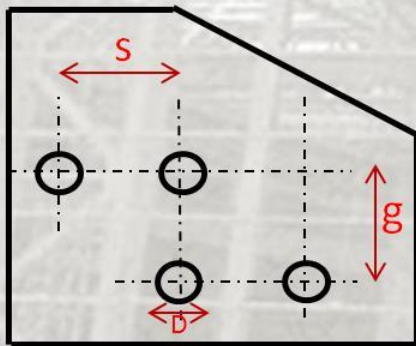
$$A_n = A_g - (D \times t) \times n \quad n \text{ تعداد سوراخ}$$

با توجه به اینکه سوراخ در مقطع به کدام روش تعبیه شده باشد در اطراف سوراخ مقداری لویذگی و ترک ایجاد خواهد شد برای در نظر گرفتن این نقص قطر سوراخ را معمولاً ۱/۵ میلیمتر بیشتر در نظر می گیرند.

$$A_n = A_g - (D+1.5) t \times n$$

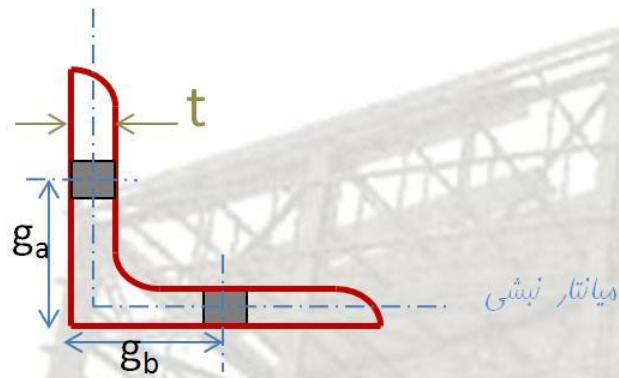
اگر سوراخ ها بنا به دلایلی در یک راستا نباشد فرمول مناسبه سطح فاصلن دستفوش تغییراتی میشود:

$$A_n = A_g - (\sum D \times t) + (\sum \frac{S^2}{4g} \times t)$$

* توجه داشته باشید که ممکن است در این حالت سوراخها علاوه بر قرار نداشتن در یک راستا بصورت نامنظم نیز قرار گرفته باشند. (S و g متفاوت)

سطح مقطع فالس (A_n) در نبشی

$$g = g_a + g_b - t$$

هر گاه در نبشی سوراخهایی در ساق یا ساقها تعبیه شده باشد برای استفاده از فرمول باید g را بصورت فوق مناسبه و در فرمول قرار داد تا A_n را بتوان بدست آورد.

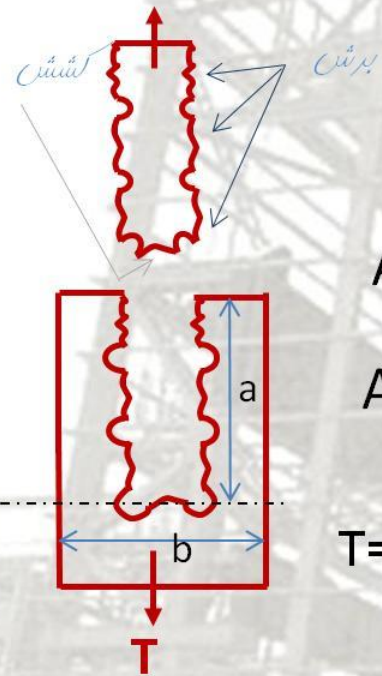
* در ناودانی ها نیز به روش فوق عمل می کنیم.

* در مقاطع **I** شکل سطح مقطع پروفیل را به چند قسمت تقسیم کرده و برای هر جزء A_n را جداگانه بدست می آوریم، در انتها باهم جمع می کنیم.

Block Shear Failure

گسیفتگی (برش) قالبی

حالتی از گسیفتگی در اعضاء کششی است که بصورت یک پارگی در انتهای عضو در محیط جوش یا گروه پیچ رخ می دهد. در واقع ترکیبی از کشش و برش روی می دهد.

$$A_v = 2[a - (2.5 D) \times t]$$

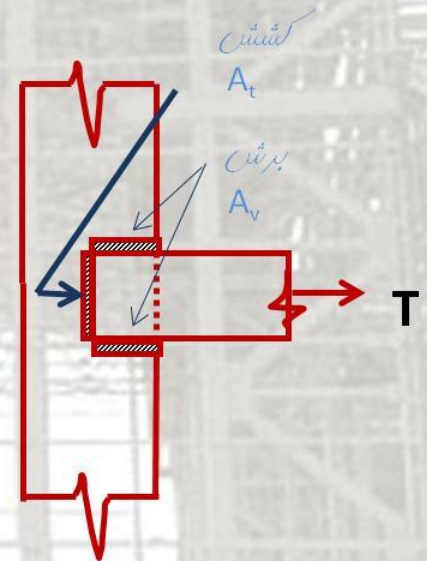
$$A_t = [b - (D) \times t]$$

$$T = A_v(0.3 F_u) + A_t(0.5 F_u)$$

اتصال پیچی

A_v سطح مقطع برش
 A_t سطح مقطع کشش
 D قطر سوراخ

$$T = 2 A_v(0.3 F_u) + A_t(0.5 F_u)$$

اتصال جوشی

Efficiency area

سطح مقطع موثر (A_e)

سطح مقطع موثر خالص برای اعضاء کششی :

$$A_e = A_n$$

۱- اگر بار توسط تمام سطح مقطع بین اتصال منتقل شود :

$$A_e = A_n \left(1 - \frac{x}{L}\right)$$

۲- هرگاه بار توسط قسمتی از اجزاء مقطع (نه همه آن) منتقل شود:

L طول اتصال x فاصله صغه اتصال از مرکز ثقل سطح مقطع

برای نبشی که توسط یک بال خود یا جفت نبشی که توسط دو بال خود به صغه اتصال متصلند x برابر $\frac{1}{2}$ بال یا بالهای آزاد قطعه خواهد بود.

اگر اتصال جوشی باشد: $A_e = U \times A_n$ که U ضریب کاهش خواهد بود;

$$W < L < 1.5W \longrightarrow U = 0.75$$

$$2W \leq L \longrightarrow U = 1$$

$$1.5W < L < 2W \longrightarrow U = 0.87$$

در هر صورت L باید بزرگتر از W باشد

$$A_e = \min(A_n, 0.85A_g)$$

* اگر اتصال قطعات با وصله های کوتاه و عناصر اتصالی دیگر باشد:

میگردد های کششی :

میگردد ها از متداولترین و ساده ترین قطعات کششی اند.
از کاربردها:

مهاربندی لایه های ساختمانهای صنعتی
آویزهای مهار در سقفهای کاذب و معلق
بادبند های جانبی و ...

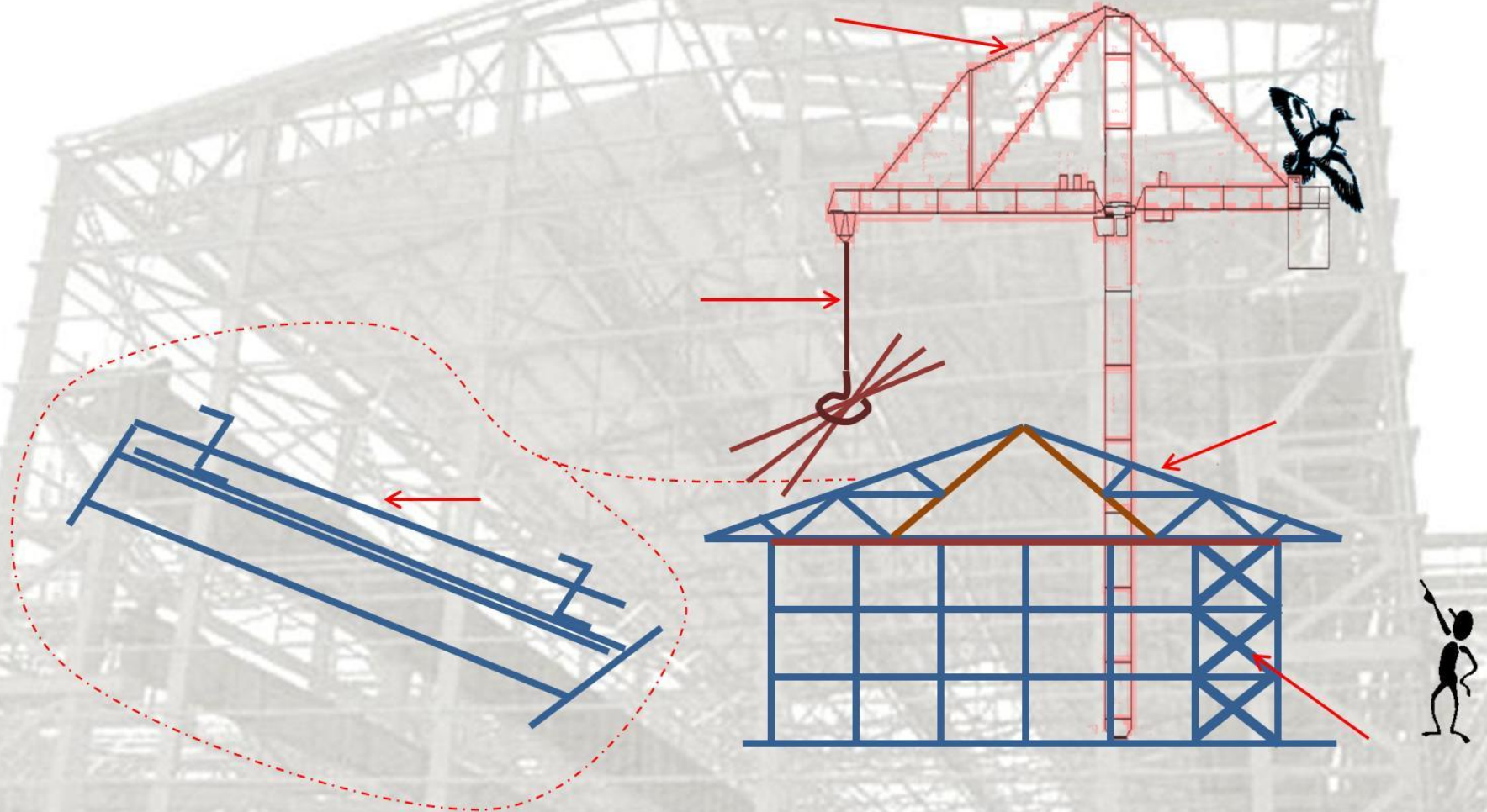
لایه ممکن است ناوردانی یا نیمرخ Z باشد.

صلبیت خمشی قطعات کششی:

طول قطعات کششی (L) به منظور جلوگیری از تغییر شکل خمشی زیاده از حد باید به طریقی محدود گردد؛ این محدودیت با اعمال ضریب لاغری کنترل می گردد:

$$\frac{KL}{r} = \lambda \leq 300$$

r شعاع ژیراسیون حداقل

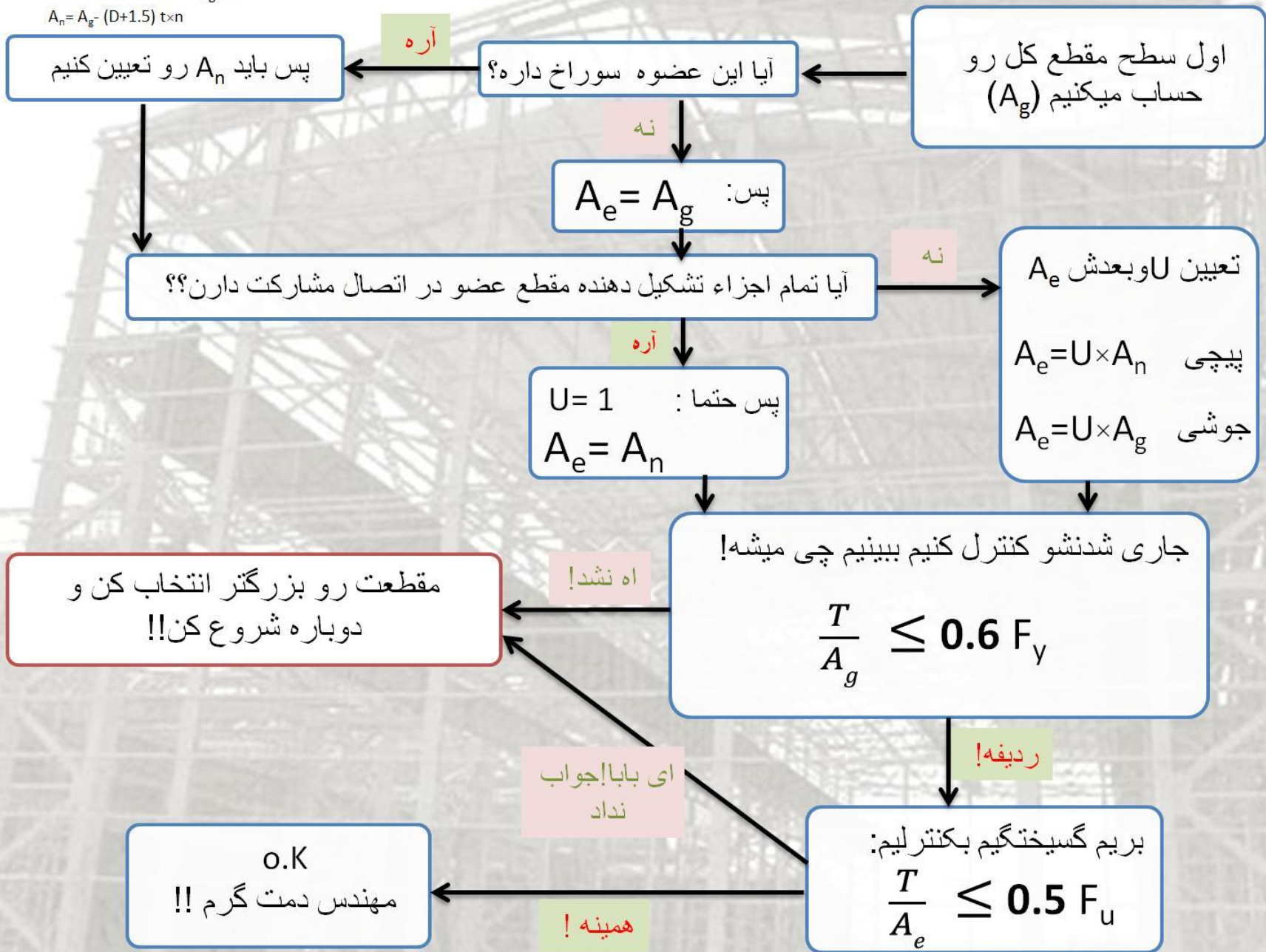

روند طراحی یک عضو کششی

$$A_n = A_g - (\Sigma D \times t) + (\Sigma \frac{s^2}{4g} \times t)$$

$$A_n = A_g - (D+1.5) t \times n$$

خواب

خب به نیم نگاهیم باید به مسئله لاغری عضو طراحی شدمون بندازیم :

L که طول عضو، r چی بود؟؟؟
 شعاع ژیراسیون بود دیگه!!
 A و r مقاطع مختلف آخر کتاب فولاد پالین سر رسیداوتقویما هست!

همون جدول اشتال خودمون

$$r = \sqrt{\frac{I}{A}}$$

عضومون انعطاف پذیره؟
 مثلا کابله یا مفتول یا میلگرد؟

مقطع مرکبه؟

بایره: $300 \geq \frac{L}{r}$
 تک تک اعضا: $300 \geq \frac{L_i}{r}$

مهندس جان مقطع چاقتری را انتخاب بنما!
 (ضمیمتر)

بایره: $300 \geq \frac{L}{r}$

اعمال پیش تنیدگی
 تا: ۳۰۰ الی ۴۰۰ kg/cm²

!!o.K

این مقطعه امتحان جاری شدن و گسیختگیشو قبول شده اما تو امتحان لاغری نبودن رد شده پس به شماره یا چند شماره چاقتر و انتخاب میکنیم تا حداقل ۳۰۰ بگیره!!!
 UNP₁₀₀ → UNP₁₈₀

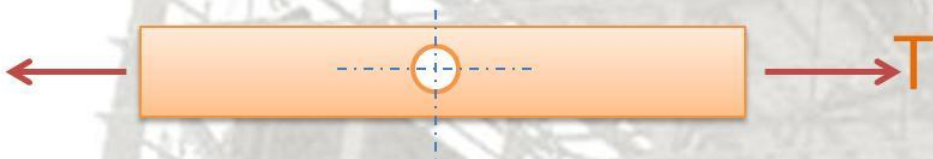
درسته

درسته

مثال:

تسمه ای کششی به ابعاد $PL (100 \times 6) \text{ mm}$ موجود است. هرگاه در این تسمه سوراخی استاندارد برای پیچی به قطر 20 mm ایجاد گردد A_n را مناسبه کنید.

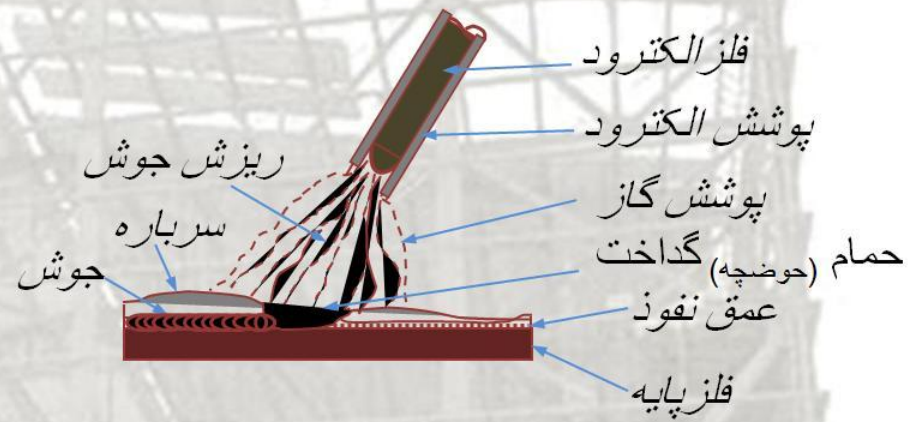
$$A_g = 10 \times 0.6 = 6 \text{ cm}^2$$

$$A_n = A_g - (D \cdot t) = 6 - (\{2 + 0.3\} \times 0.6) = 4.62 \text{ cm}^2$$

$$A_n = A_g - (D \cdot t) = 6 - (\{2 + 0.15\} \times 0.6) = 4.71 \text{ cm}^2$$

تعبیه سوراخ با روش سوراخ زنی

تعبیه سوراخ با روش برقویا مته

weld

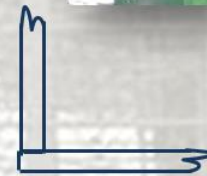
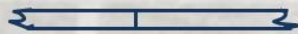
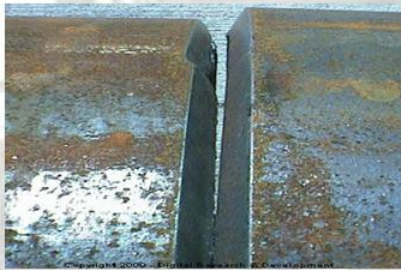
جوش

فرآیند جوشکاری به اتصال قطعات فلزی به کمک حرارت به نوبی که حرارت وارده دو قطعه را به شکل خمیری و مذاب در آورده و به هم متصل سازد، گفته میشود.

انواع درزها:

نوع درز جوش به عواملی نظیر اندازه و شکل و نوع باربری قطعه بستگی دارد.
انواع اصلی درز عبارتند از:

(a) Butt joint
درز لب به لب

(b) Lap joint
درز رویهم

(c) Tee joint
T درز

(d) Corner joint
درز کنج

انواع جوش :

انواع متداول جوش لب گوشه کام انگشته
آمار تقریبی از درصد استفاده جوشهای فوق نشان دهنده استفاده حدود ۱۵ درصدی از جوش گوشه و ۱۵ درصدی از جوش لب در یک سازه فولادی است.
قبل از جوشکاری معمولا لازم است لبه قطعات پرداخت گردند تا اتصال قطعات به نحو موثر و بی نقص صورت گیرد.

جوش میدانی (سریع)

جناغی

جناغی دو طرفه

نیم جناغی

انگشته

نیم جناغی دو طرفه

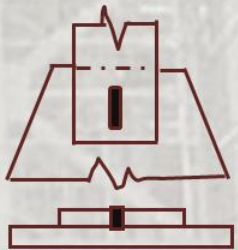
لاله ای

لاله ای دو طرفه

نیم لاله ای

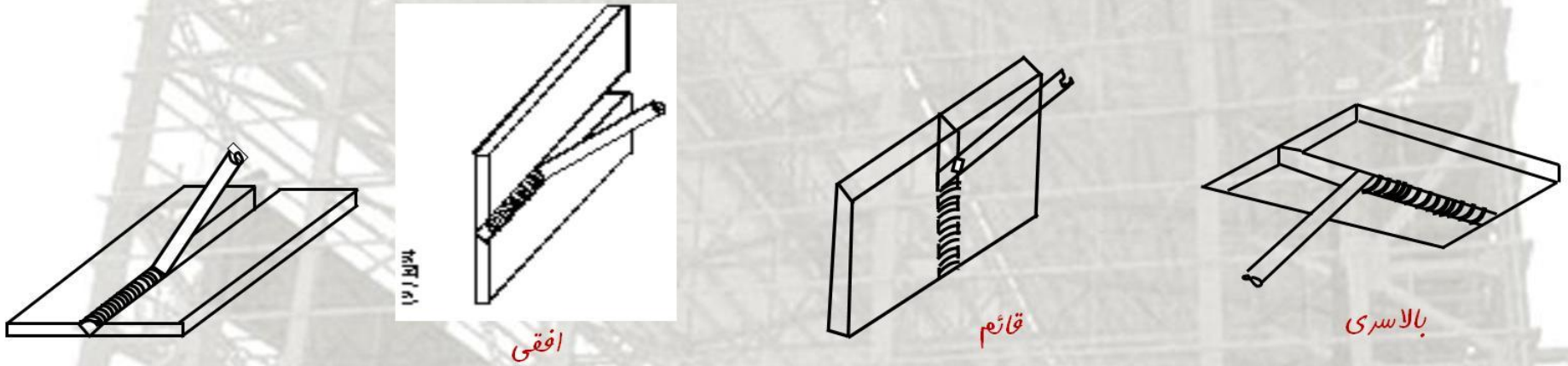
کام

نیم لاله ای دو طرفه

* جوش کام و انگشته باربری برشی دارند و به همراه دیگر جوشها استفاده میشوند.
در ضمن این جوشها در مملی که احتمال کماتش وجود دارند نیز مصرف میشوند.

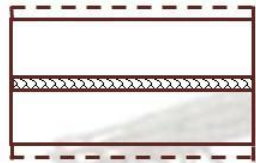
نشست جوش روی سطوح بر اساس نیروی الکترومغناطیس است لذا نیروی ثقل زمین در آن بی اثر است. برای این مبنای ۴ وضعیت اصلی جوشکاری وجود دارد: بالاسری-تفت-قائم-افقی

نقص در جوش و جوشکاری:

هرگاه فن صیغ جوشکاری و فرآیند مناسب جوش ریزی توسط نیروی انسانی آماتور یا نقص در اسباب و لوازم جوشکاری پیش آید جوش دچار عیب می گردد.

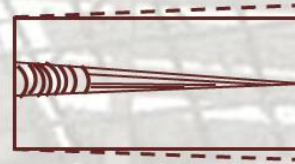
از عیوب رایج: افتلاط ناقص- نفوذ نامناسب- تفلفل جوش- گود افتادگی- افتلاط سرباره با جوش- ترک و زوب بیش از حد قطعه

انقباض عرضی قطعه

تغییر زوایا

تغییر شکل دورانی

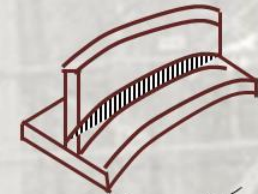
تغییر شکل کمانشی

انقباض طولی قطعه

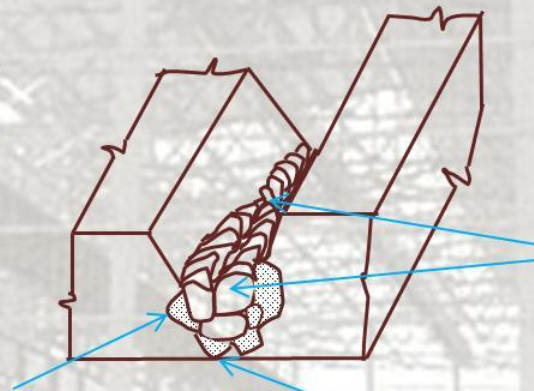
گودافتادگی در جوش و قطعه

تغییر شکل قمشی

ترک

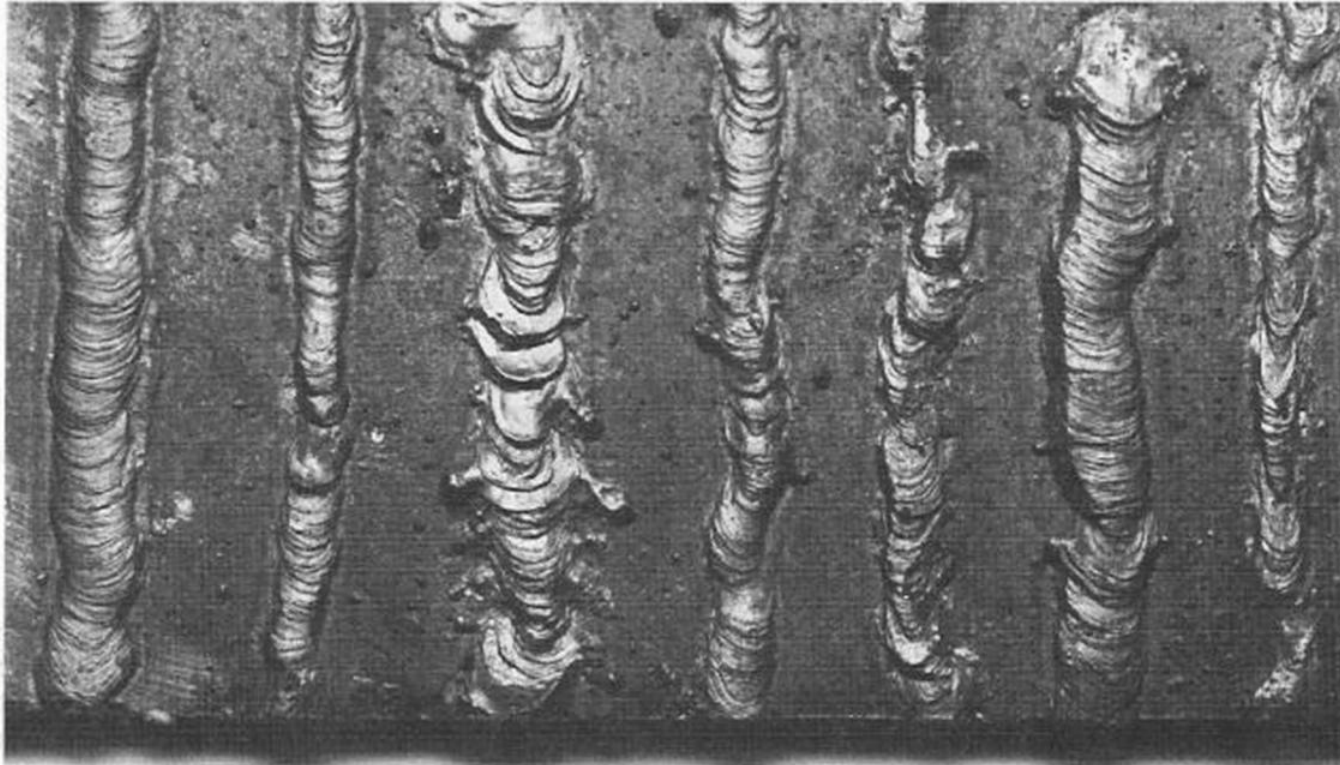

زوب نامناسب

افتلاط سرباره و جوش

شکاف در ریشه

تست چشمی جوش

A B C D E F G

بنظر شما کدام جوش ، جوش صحیح و درستی است؟؟؟

- A جوش قابل قبول
- B آمپر پایین است
- C آمپر زیاد است
- D طول قوس کوتاه است
- E طول قوس بلند است
- F سرعت حرکت کم است
- G سرعت حرکت زیاد است

طراحی جوش

$$A_e = L_w \times t_e$$

سطح موثر جوش:

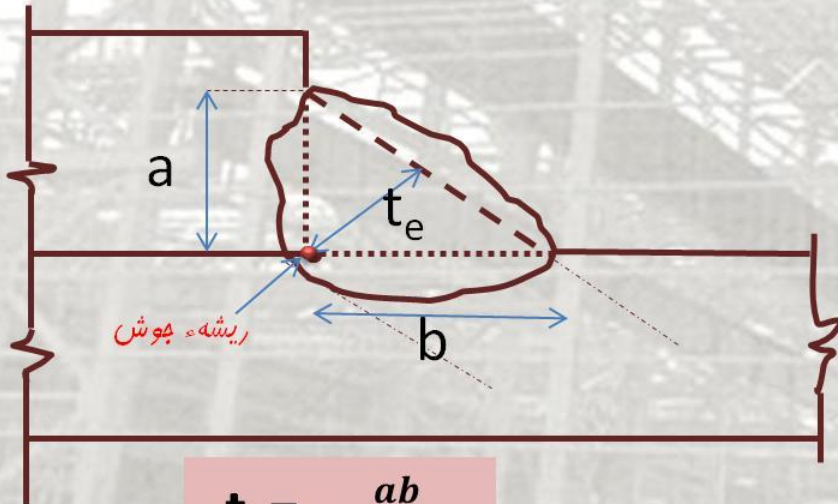
تشهار، سطح موثر جوش اثر میکنند. سطح موثر یک جوش (لب یا گوشه) از حاصلضرب ضخامت موثر جوش (t_e) در طول بدست می آید.

ضخامت موثر جوش کمترین عرضی است که امکان کسبقتگی در آن وقوع وجود دارد.

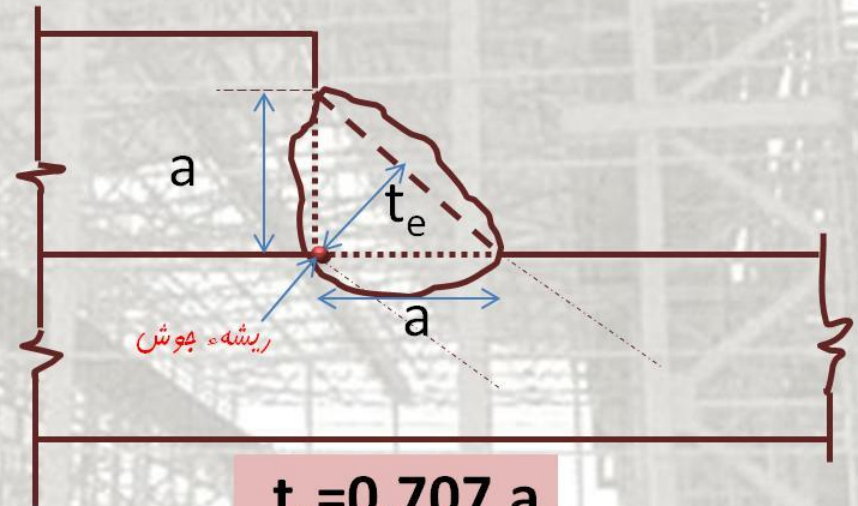
t_e در جوش لب ضخامت نازکترین ورق مورد اتصال است.

t_e در جوش گوشه برابر کمترین فاصله بین ریشه جوش و سطح خارجی جوش است.

t_e در جوش کام و انگشتانه برابر ضخامت ورق (ضخامت شکاف) و سطح موثر برابر کام و انگشتانه است.

$$t_e = \frac{ab}{\sqrt{a^2 + b^2}}$$

$$t_e = 0.707 a$$

$$\frac{\sqrt{2}}{2} a - 0.707a$$

مقاومت و ارزش جوش (R_w):

نیروی که در هر سانتیمتر جوش (بصورت برشی) در حالت مجاز تحمل میشود را ارزش جوش گویند.

$$R_w = 0.3 F_u \times A_e \times \phi \quad A_e = L_w \times t_e$$

ϕ ضریب کنترل نامند:

در صورت انجام آزمایشهای غیر مخرب نظیر التراسونیک و رادیوگرافی و حصول اطمینان از سلامت جوش $\phi = 1$

$\phi = 0.85$ جوشکاری در کارخانه و بازرسی توسط افراد مجرب

$\phi = 0.75$ جوشکاری در محل و کارگاه و بازرسی توسط افراد مجرب

* خط جوش تحت اثر لنگر خمشی: حداکثر مقدار f_r همان R_w است.

$$f_r = \frac{M}{S} = \frac{M}{L_w^2/6} = \frac{6M}{L_w^2}$$

$$R_w = \frac{6M}{L_w^2}$$

$$L_w = \sqrt{\frac{6M}{R_w}} \text{ لازم}$$

برای بردش فالس مقدار R_w تقلیل یافته خواهد بود.

در طراحی جوش با فروج از مرکزیت جهت

مناسبه مشخصات جوش از جمله S و I_p

از جدول کمک میگیریم.

استفاده از نمودارها و جداول مربوطه جهت سهولت و رعایت مقررات آیین نامه ای سورمند فواید بود.

مصرفیت مقاومت الکتروود (E) kg/cm^2		
الکتروود	F_u	F_y
E ₆₀	۴۲۰۰	۳۰۰۰
E ₇₀	۴۹۰۰	۳۸۰۰
E ₈₀	۵۶۰۰	۴۶۰۰
تنش مجاز = $0.3 F_u$		

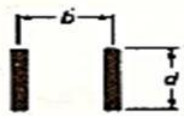
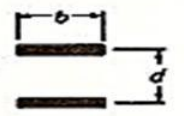
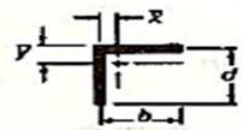
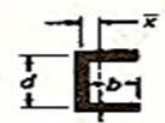

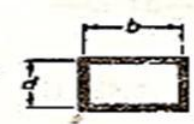

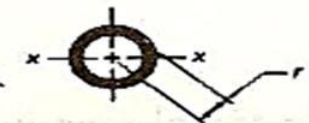
اندازه گلوگاه جوش t_e (mm)	
حداقل گلوگاه	ضخامت قطعه ضمیمه
۳ میلیمتر	۶ تا ۹ میلیمتر
۴/۵	۶ تا ۱۲
۶	۱۲ تا ۲۰
۸	۲۰ تا ۳۸
۱۰	۳۸ تا ۵۷
۱۲	۵۷ تا ۱۵۲
۱۶	۱۵۲ به بالا

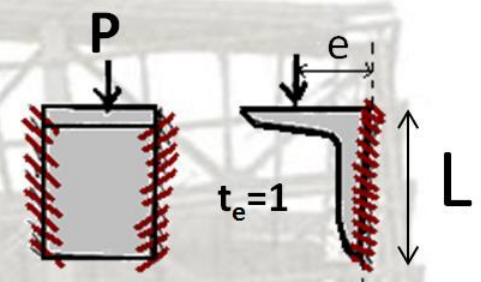
حداقل بعد جوش گوشه a_{min} (mm)	
حداقل بعد	ضخامت قطعه ضمیمه
۳ میلیمتر	۷ تا ۷ میلیمتر
۵	۷ تا ۱۲
۶	۱۲ تا ۲۰
۸	۲۰ به بالا

مقطع
 $b =$ عرض $d =$ ارتفاع

مدول مقطع

لنگر اینرسی قطبی I_p
 حول مرکز هندسی

1. 	$S = \frac{d^2}{6}$	$I_p = \frac{d^3}{12}$
2. 	$S = \frac{d^2}{3}$	$I_p = \frac{d(3b^2 + d^2)}{6}$
3. 	$S = bd$	$I_p = \frac{b(3d^2 + b^2)}{6}$
4. 	$\bar{y} = \frac{d^2}{2(b+d)}$ $\bar{x} = \frac{b^2}{2(b+d)}$	$S = \frac{4bd + d^2}{6}$ $I_p = \frac{(b+d)^3 - 6b^2d}{12(b+d)}$
5. 	$\bar{x} = \frac{b^2}{2b+d}$	$S = bd + \frac{d^2}{6}$ $I_p = \frac{8b^3 + 6bd^2 + d^3}{12} - \frac{b^4}{2b+d}$
6. 	$\bar{y} = \frac{d^2}{b+2d}$	$S = \frac{2bd + d^2}{3}$ $I_p = \frac{b^3 + 6b^2d + 8d^3}{12} - \frac{d^4}{2d+b}$
7. 	$S = bd + \frac{d^2}{3}$	$I_p = \frac{(b+d)^3}{6}$
8. 	$\bar{y} = \frac{d^2}{b+2d}$	$S = \frac{2bd + d^2}{3}$ $I_p = \frac{b^3 + 8d^3}{12} - \frac{d^4}{b+2d}$
9. 	$S = bd + \frac{d^2}{3}$	$I_p = \frac{b^3 + 3b^2d + d^3}{6}$
10. 	$S = \pi r^2$	$I_p = 2\pi r^3$

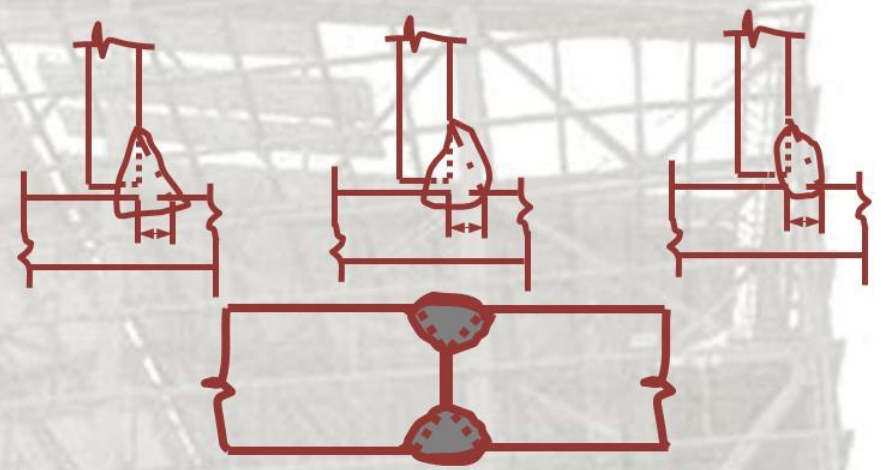
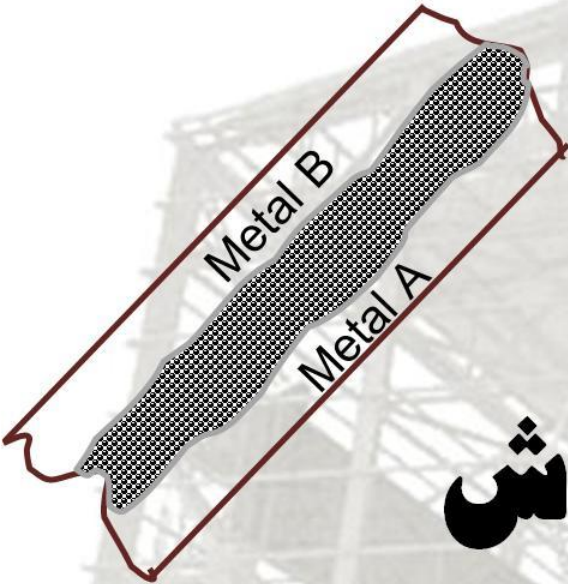
$$f_v = \frac{V}{A} = \frac{P}{\sqrt{2}Ll_e}, \quad f_b = \frac{M}{S} = \frac{Pe}{\sqrt{2} \times \frac{l_e L^2}{6}}$$

$$f = \sqrt{f_v^2 + f_b^2} = \sqrt{\left(\frac{P}{\sqrt{2}Ll_e}\right)^2 + \left(\frac{Pe}{\sqrt{2}l_e L^2}\right)^2}$$

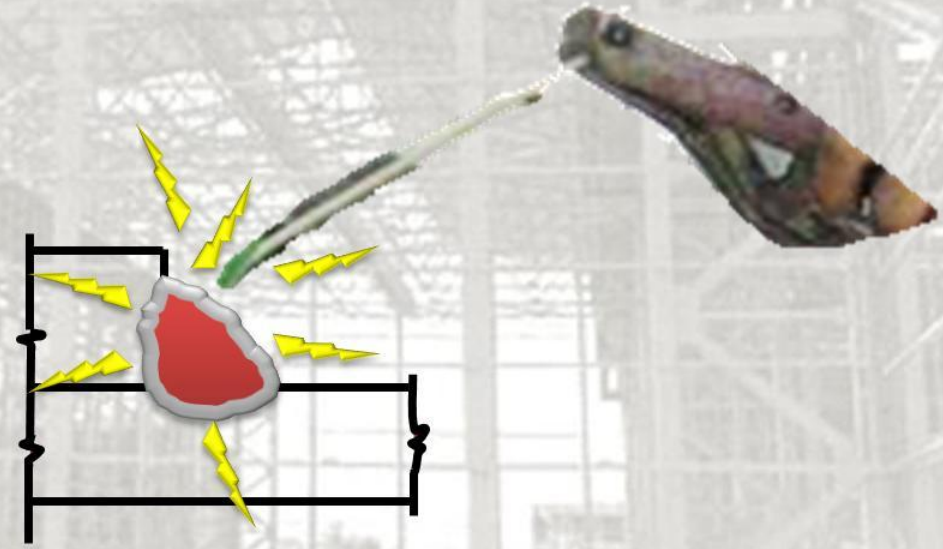
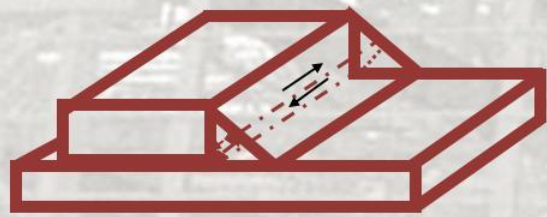
$$f = \frac{P}{\sqrt{2}Ll_e} \sqrt{1 + \left(\frac{e}{L}\right)^2} \xrightarrow{l_e=1} f = \frac{P}{\sqrt{2}L} \sqrt{1 + \left(\frac{e}{L}\right)^2}$$

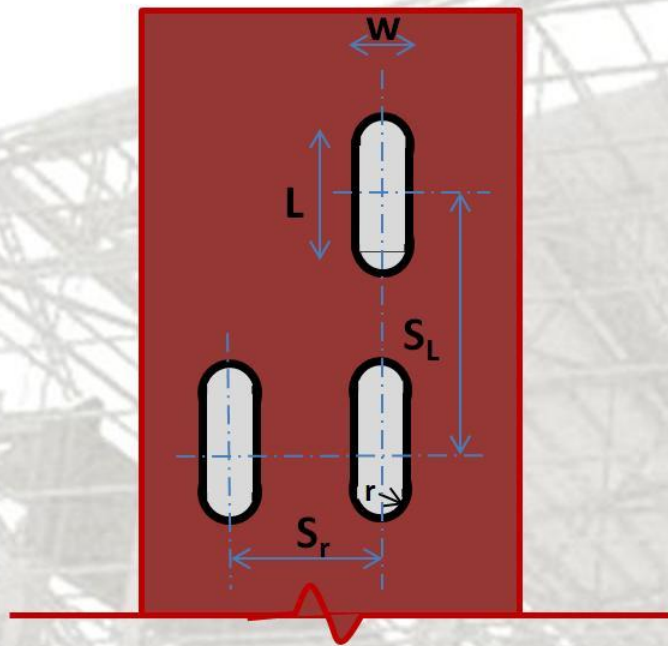
$$f = \frac{P}{\sqrt{2}L} \sqrt{1 + \left(\frac{e}{L}\right)^2}$$

حداکثر تنش در جوش

روند طرح یک جوش

کام

فاصله مرکز به مرکز شکافها در امتداد طولی S_L

فاصله مرکز به مرکز شکافها در امتداد عرضی S_r

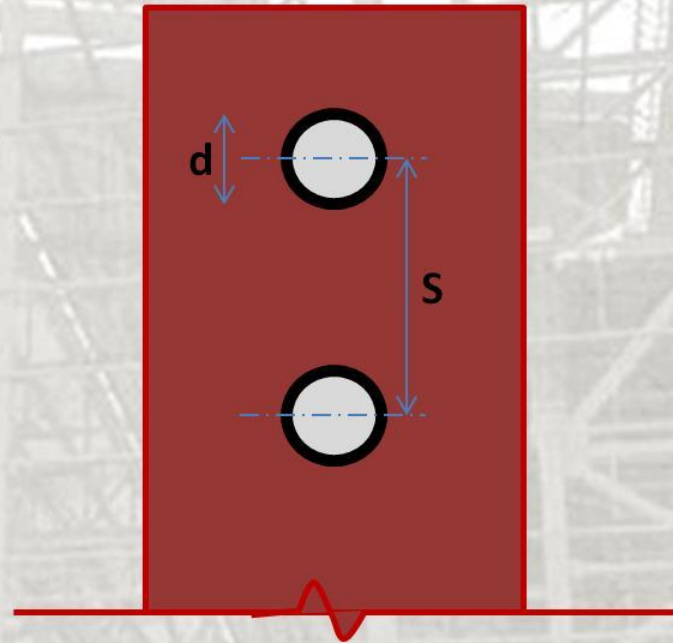
طول شکاف L

شعاع قسمت منفی کام r

پهنای شکاف w

$$A_{\text{eff}} = \frac{\pi d^2}{4}$$

سطح مقطع اسمی سوراخ

انگشتانه

فاصله مرکز به مرکز سوراخها S

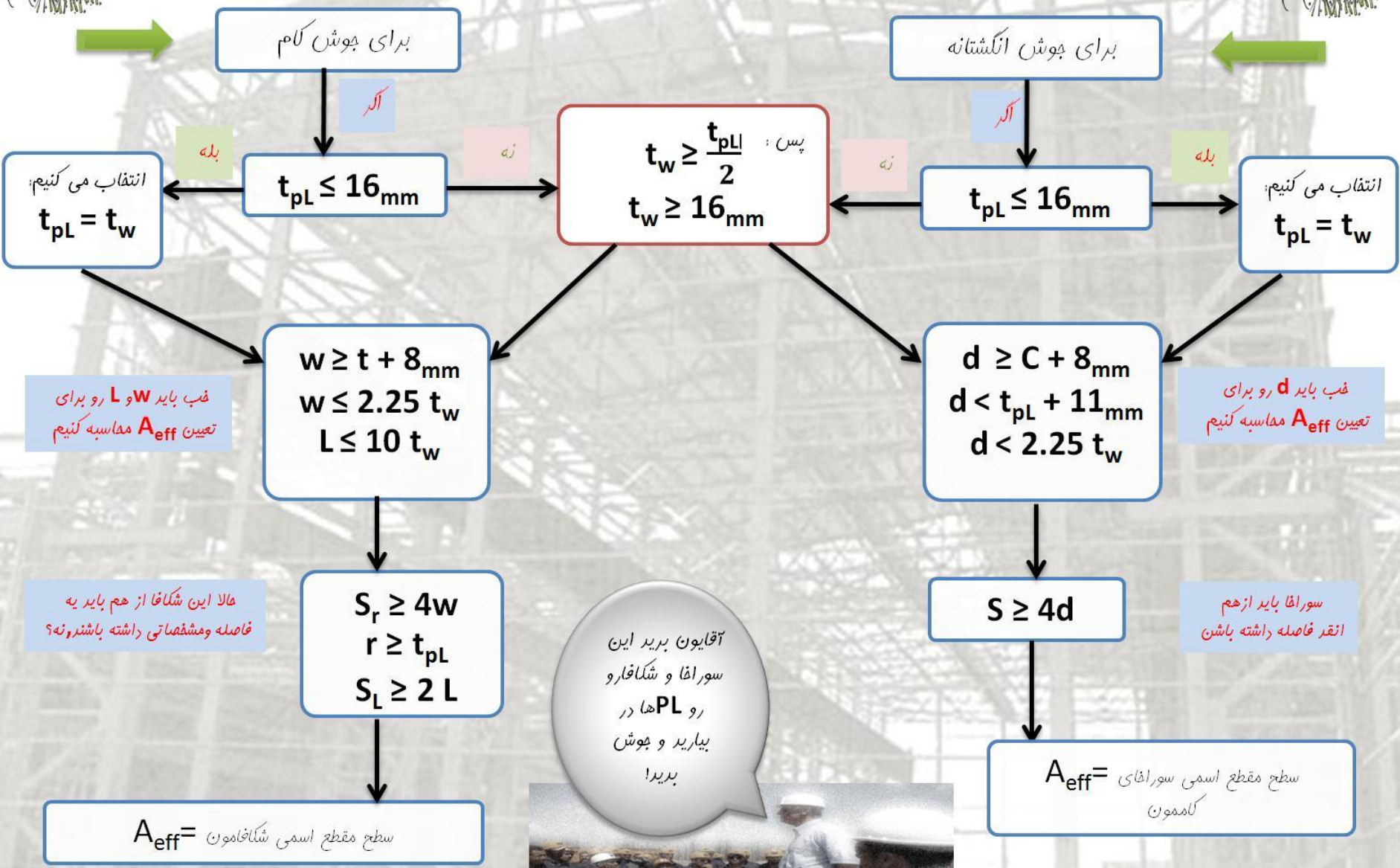
قطر سوراخ d

ضخامت ورق t_{pL}

ضخامت جوش t_w

والوووو جوشکارا اومرن! قراره برای ستونها PL نصب کنند حالا این PL ها تو وسطشون با جوش کام و انگشانه به ستونا وصل میشن. بریم ببینیم مهندس پی میگه!!

تو قطععات اکثرًا جوشها تحت اثر برش و پیچش یا خمش و برش

فرض می کنیم: $t_e = 1$

برش مستقیم:

$$f'_x = \frac{P_x}{A}$$

$$f'_y = \frac{P_y}{A}$$

ماسبه مفتحات مرکز ثقل جوش برای بدست آوردن I_p

البته I_p تو جدول صفحه ۴۷ هم هست! ولی شب: $I_p = I_x + I_y$

ناشی از پیچش یا خمش:

$$f''_x = \frac{T \cdot y}{I_p} = \frac{(P_x e_y + P_y e_x) y}{I_p}$$

$$f''_y = \frac{T \cdot X}{I_p} = \frac{(P_x e_y + P_y e_x) X}{I_p}$$

$$f'_x + f''_x = f_{x(\text{total})}$$

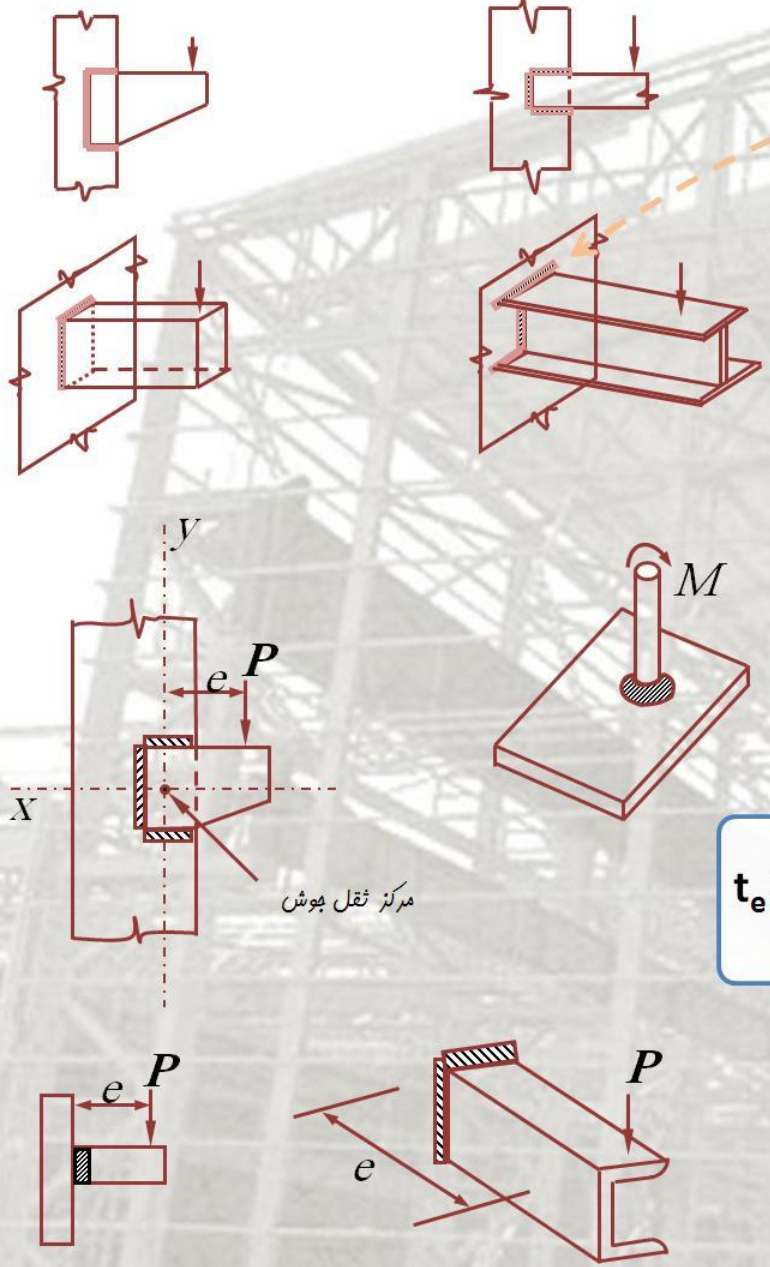
$$f'_y + f''_y = f_{y(\text{total})}$$

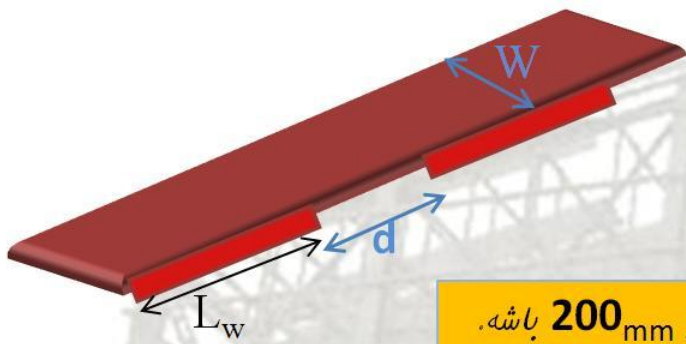
تعموم شد اینم جوش مورد نظر مثلا برای تیرکنسول!!

در انتها: انتساب t_e

$$t_e \geq \frac{f_r}{\text{تنش مجاز الکتروود}}$$

$$\sqrt{f_{x(\text{tot})}^2 + f_{y(\text{tot})}^2} = f_r$$

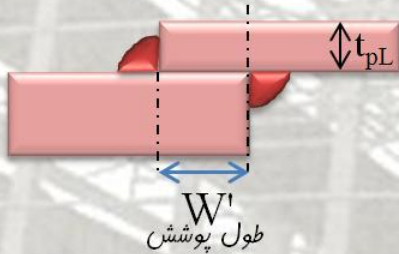
در تسمه باید :

$$L_w \geq W$$

تسمه چیه؟؟ یه تعریفی میگه تسمه صفحه فولادیه که عرضش کمتر از 200_{mm} باشه.
 $W < 200_{mm}$

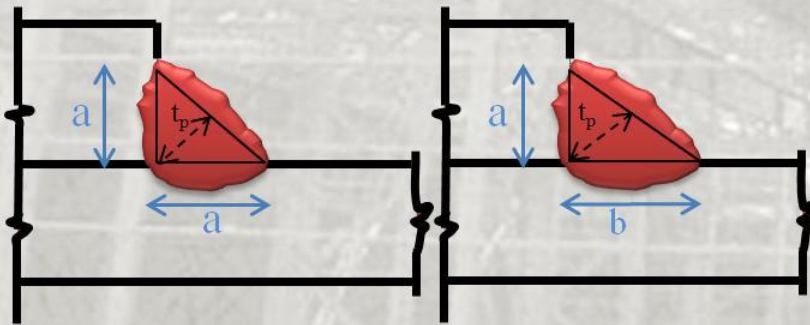
توجه :

باید

$$25_{mm} \leq 5t_{pL} \leq W'$$

بیشتر رو W' ست

یه بار دیگه به این اشکال توجه کنید:

و اما میرسیم به جوش گوشه
و شیار. یادتون باشه ما با
ورق نازکتر کار داریمها !!!

با اجازه مهندس وبلا

آیا: $t_{pL} < 7 \text{ mm}$

فیبر

هرآنگه بعد جوشمون
باید انقدر باشه:

$a_{max} \leq t_{pL} - 2 \text{ mm}$

هرآنگه بعد جوشمون
طبق آیین نامه:

$a_{min} \geq ۴۶$ جروں ص

اینم طولش:

$L_w \geq 4a$ و 40 mm

L_w طول جوشه دیکه!!!
واقعا که...

$t_e = 0.707 a$

اینم ضخامت
موثرش:

$t_e = \frac{ab}{\sqrt{a^2 + b^2}}$

$A_e = L_w \times t_e$

$d < 16 t_{pL}$ قطعه فشاری

بله

$d < 24 t_{pL}$ قطعه کششی

خب جوش منقطه؟ یعنی تیکه
تیکس؟

فیبر

دیدن تموم شد.

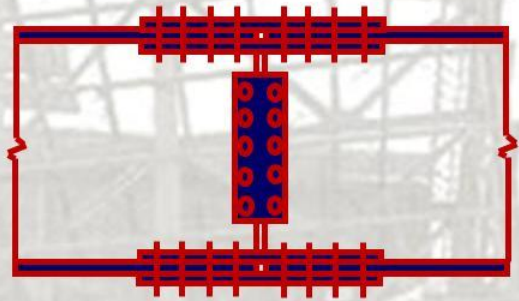
جوش شیار با نفوذ
نسبی

$t_e = t_{pL} - 3 \text{ m}$

$A_e = L_e \times t_e$

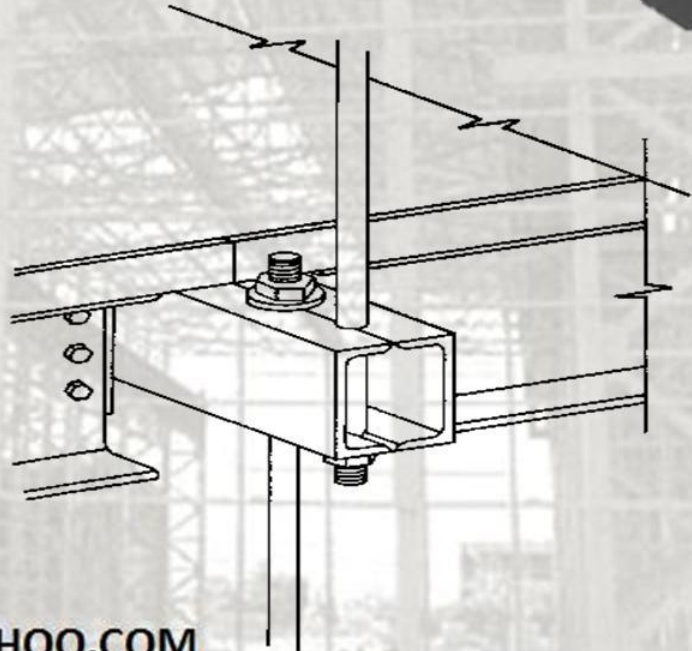
* مهندس جان ازین جوش
تو بارگذاری متناوبی استفاده
نکن.

آکه گفتی d پی بود؟؟؟؟

پیچ

Bolt

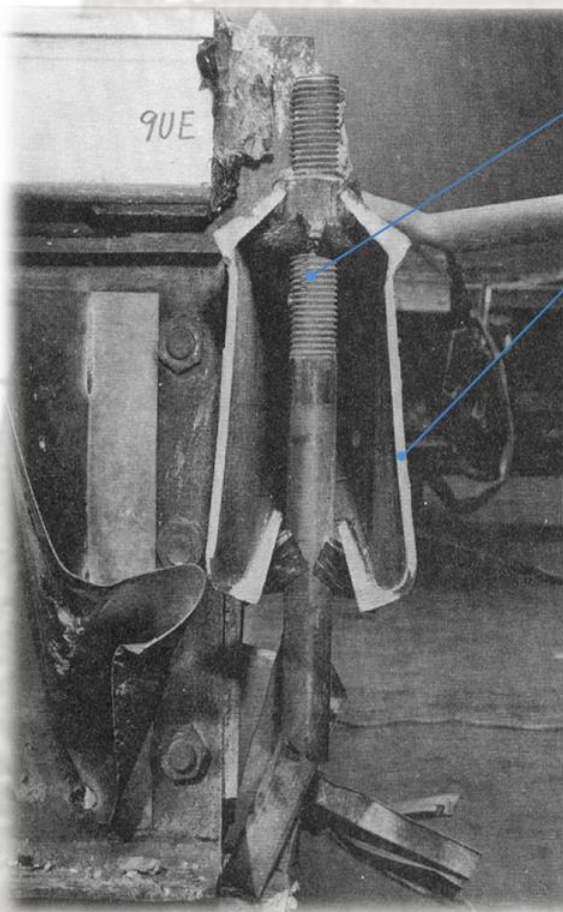
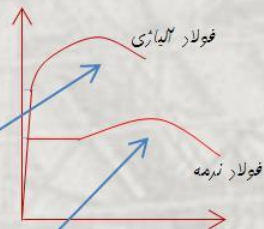

HSFG BOLTS

پیپهای با مقاومت بالا

پیپهای A325 و A490 دو نوع پیچ پر مقاومت اند و از فولاد آلیاژی در تهیه این پیچها استفاده شده است.

این پیچها، آنقدر سفت میپایانند تا در قطعات فولادی تاند مطلوب سبب فشردگی شوند. این فشردگی سبب انتقال نیرو از طریق مکانیسم اصطکاک می گردد.

اگر مقاومت در برابر لغزش مد نظر باشد این پیچها (اصطکاکی) استفاده میشوند و در غیر این صورت از حالت برشی (اتکالی) استفاده میشود. پیچهای برشی معمولاً آج دارند.

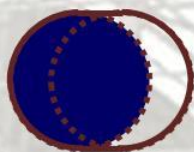
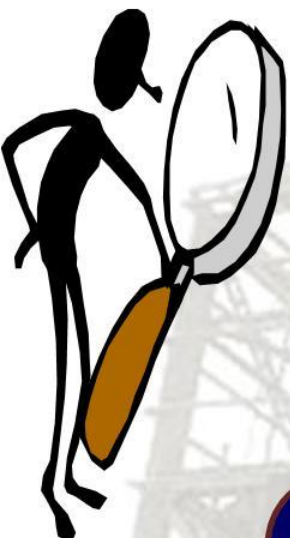
پیچهای چرخ ماشین هم اصطکاکی عمل می کنند و هم اتکالی.

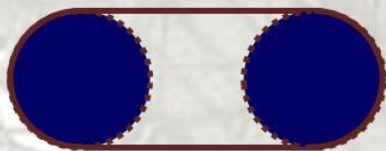
سوراخ پیچ

۴ نوع سوراخ پیچ عبارتند از: سوراخ استاندارد - سوراخ بزرگ شده - لویبایی کوتاه و لویبایی بلند

مطابق مبث نوم مقررات ملی ساختمان که در ایران مرجع می باشد:
ابعاد اسمی سوراخ پیچها مطابق جدول زیر تعیین می گردد.

لویبایی کوتاه

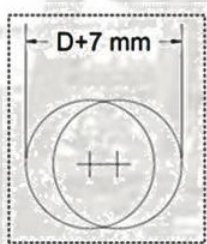
لویبایی بلند

بزرگ شده

استاندارد

اندازه حداکثر سوراخ (mm)				قطر پیچ (mm)
لویبایی بلند	لویبایی کوتاه	بزرگ شده	استاندارد	
$(d+2) \times (2.5d)$	$(d+2) \times (d+7)$	$d+5_{mm}$	$d+2_{mm}$	d

از این سوراخها بیشتر در حالت اصطلاحی استفاده می گردد.

تنشهای قراردادی

تنشهایی که در محاسبات بکار میبریم تنشهای اسمی نام دارند.
تنش اسمی برش f_v ، تنش اسمی کشش f_t و تنش تماسی بین پیچ و قطعه f_p .

$$f_t = \frac{P}{A}$$

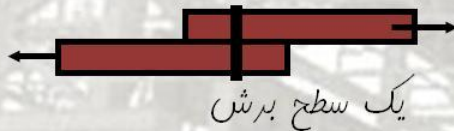
$$f_v = \frac{P}{mA}$$

$$f_p = \frac{P}{Dt}$$

m : تعداد سطوح برش (هر پیچ معمولا با یک یا دو سطح برش است پیچهای بلندتر با سطوح برش بیشتری هستند)

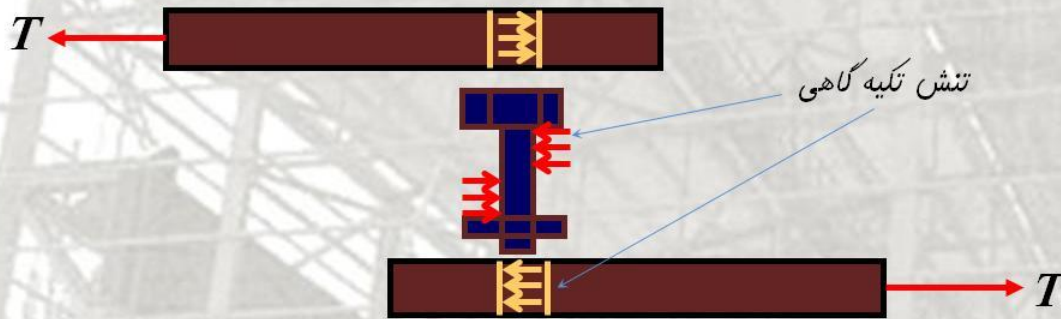
A : سطح مقطع اسمی پیچ بر اساس قطر محاسباتی پیچ

D : قطر سوراخ t : ضخامت ورق

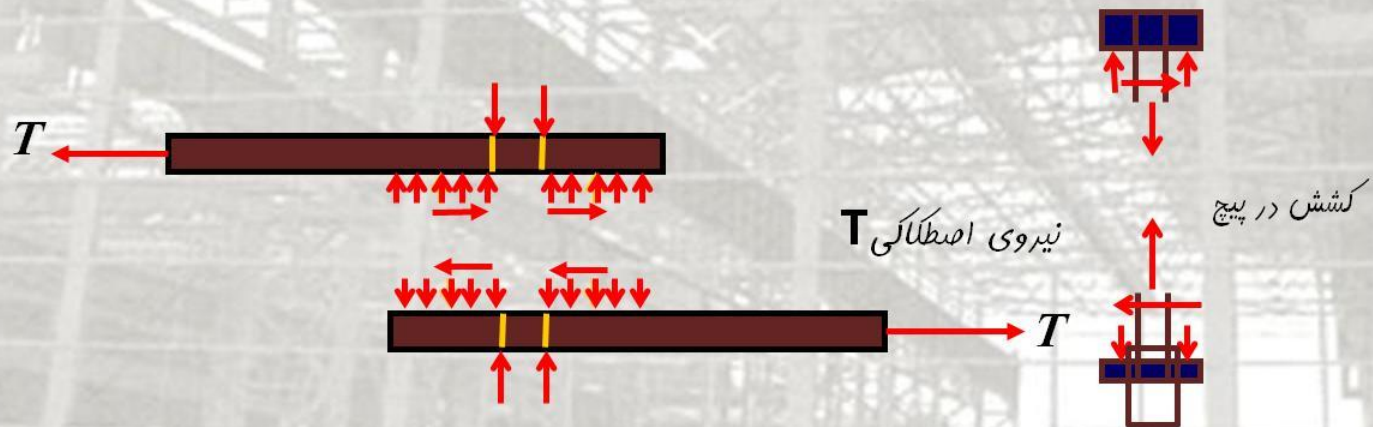

مکانیسم انتقال نیرو (دیگرم جسم آزاد)

اتصال اتکایی

اتصال اصطکاکی

نیروی اصطکاکی T

در اتصال اصطکاکی برای اطمینان از پیچ فقط کافیسیت گسیفتگی برشی را کنترل کنیم.

$$f_v < F_v \left(1 - \frac{f_t A_b}{T_b}\right) \xrightarrow{f_t = 0} f_v < F_v$$

T_b : حداقل نیروی پیش تنیدگی برابر: $(0.55 F_u \times A_b)$

A_b : سطح مقطع اسمی پیچ

F_v : تنش مجاز برشی پیچ که طبق آیین نامه برای پیچهای پر مقاومت با سوراخ استاندارد برابر: $0.15 F_u$

F_t : تنش مجاز کششی پیچ که طبق آیین نامه برای پیچهای پر مقاومت برابر: $0.38 F_u$

F_u : حداقل مقاومت نهایی کششی قطعه (قطعه ضعیفتر)

در اتصال اتکایی علاوه بر کنترل گسیفتگی برشی باید گسیفتگی کششی نیز کنترل گردد.

(آیین نامه توصیه میکند به پیچهای اصطکاکی نیروی کششی وارد نگردد)

$$f_v < F_v$$

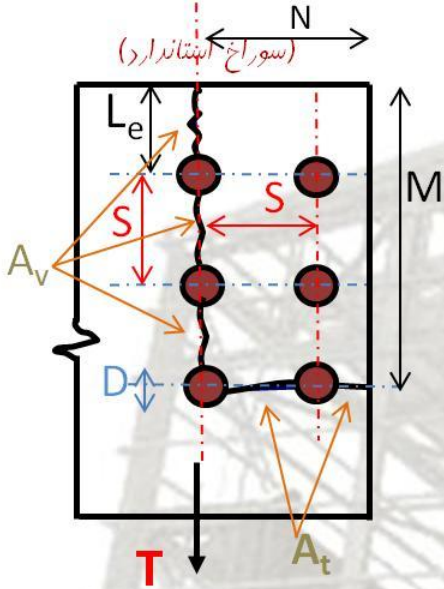
$$f_t < F_t$$

$$F_t = \sqrt{(0.38 F_u)^2 - (2.15 \text{ to } 4.39) f_v^2} \quad \text{پیچهای پر مقاومت}$$

F_v : تنش مجاز برشی پیچ که طبق آیین نامه برای پیچهای پر مقاومت با سوراخ استاندارد برابر: $(0.2) \text{ to } (0.28) F_u$

F_t : تنش مجاز کششی پیچ که طبق آیین نامه برای پیچهای پر مقاومت برابر: $0.38 F_u$

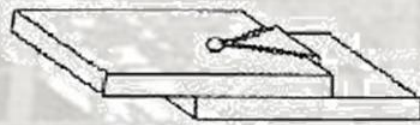
گسیفتگی برشی (قابلی) ورقها:

در اتصال پیچی فاصله بین پیچها و فاصله تا انتهای عضو باید معقول باشد تا فولاد ورق در هر فاصل پیچها تحت اثر برش پاره نگردد و نیز بتوان به سهولت پیچها را سفت کرد. در اتصال اصطلاحی نیازی به رعایت خواص L_e و S نیست اما برای اطمینان از عملکرد اتصال و در رفتن لازم است مقادیر حد اکثری مطابق ۴.۴ س مبحث دهم کنترل گردد. L_e در امتداد نیرو است.

فاصله مرکز به مرکز سوراخها S نباید از $3d$ پیشتر کمتر باشد. در غیر این صورت :

$$S \geq \frac{2P}{F_u t} + \frac{d}{2}$$

P نیروی منتقل شده توسط وسیله اتصال به عضو مورد نظر
 F_u : تنش کشش
 t ضخامت قطعه متصل شونده

فاصله مرکز سوراخها تا لبه قطعه L_e نباید از $(2 \text{ to } 2.25)d$ پیشتر کمتر باشد. در غیر این صورت :

$$L_e \geq \frac{2P}{F_u t} + \frac{d}{2}$$

$$F_v = 0.3 F_u \quad \text{تنش برشی مجاز در مقطع فاصل برش } A_v$$

$$F_t = 0.5 F_u \quad \text{تنش کششی مجاز در مقطع فاصل کشش } A_t$$

تنش مجاز در گسیفتگی قابلی

در شکل فوق :

$$A_v = (M - 2.5D) \times t$$

$$A_t = (N - 1.5D) \times t$$

لهیدگی ورقها و پیچها :

در اتصال برشی تنش لهیدگی وارد از پیچ به ورق با استفاده از رابطه زیر بدست می آید:

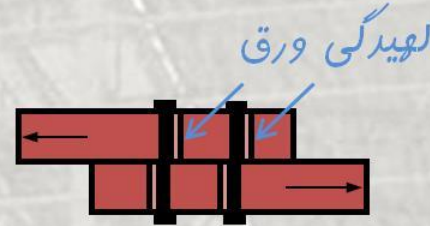
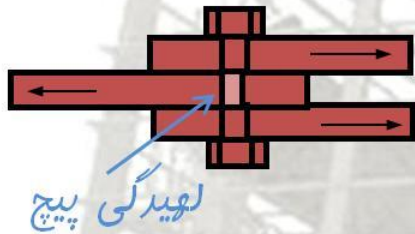
$$f_p = \frac{P}{dt}$$

که باید

$$f_p < F_p$$

P نیروی منتقل شده توسط وسیله اتصال (پیچ) به عضو مورد نظر

dt سطح تصویر شده پیچ یا پرچ

فاصله مرکز به مرکز سوراخها S نباید از $3d$ پیششان کمتر باشد.

فاصله مرکز سوراخها تا لبه قطعه L_e نباید از $2d$ پیششان کمتر باشد.

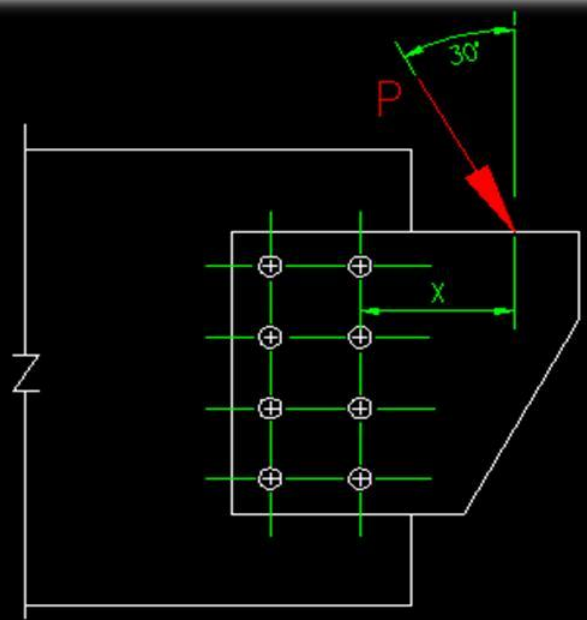
F_p : تنش اتکالی مجاز در فشار

$$F_p = \frac{L_e F_u}{2d} \leq 1.2 F_u \rightarrow F_p \leq 1.2 F_u$$

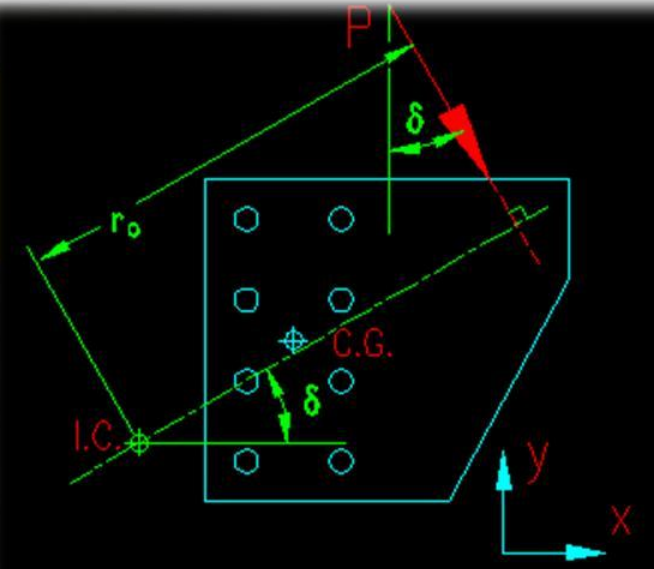
$$F_p = 1.2 F_y$$

پرچ

در تمام این فصل با قطر داشته باشیم D قطر سوراخ و d قطر پیچ است.

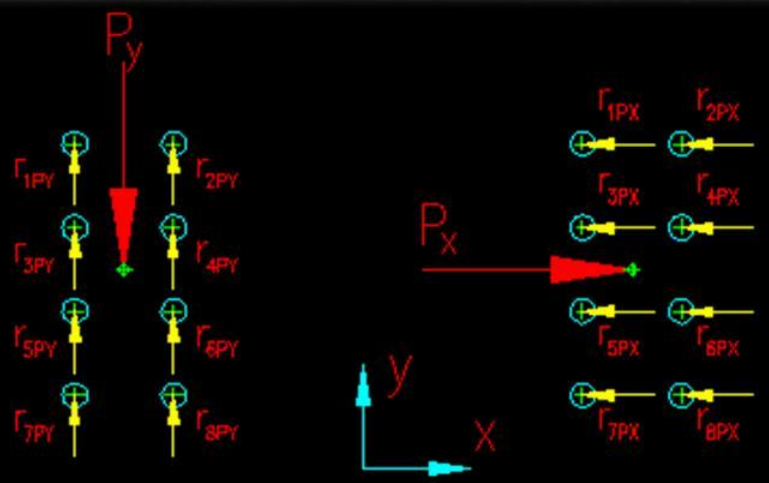

به نظر تان کدام پیچ یا پیچها
ببرانی ترین پیچها هستند؟

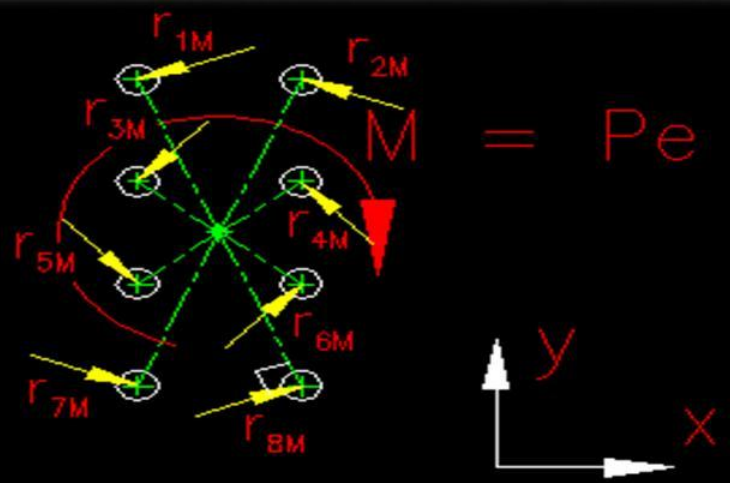
Geometric Definitions

پیچهای گوشه

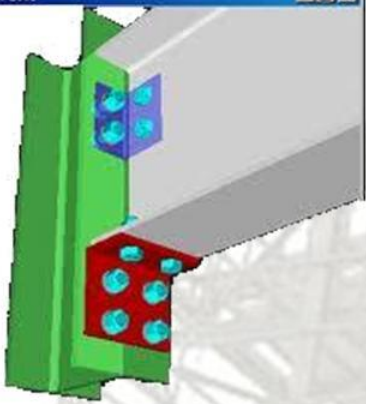

Translation Y

Translation X

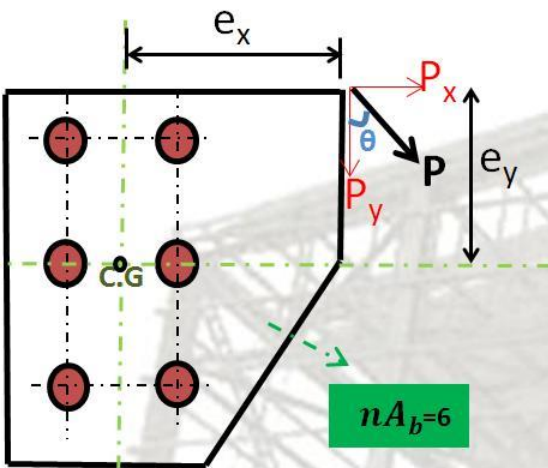

Rotational

روند طرح یک پیچ

شیب شیش تا بیج با آرایش
منظم مستطیلی

فرض اولیه و مدرس تعادل پیچها و آرایششان

اثر برش و پیش در محاسبه پیچها

تجزیه مولفه های نیرو

$$P_x = P \cos \theta$$

$$P_y = P \sin \theta$$

$$M \text{ or } T = P_x \cdot e_y + P_y \cdot e_x$$

مرکز هندسی دیکه چیده کلاس؟
وقتی به نیرویی با خروج از مرکزیت به اتصال پیچمون واردش پیچها تمایل دارن حول به نقطه دوران کنن، اون نقطه همون مرکز هندسیه.

محاسبه مرکز هندسی پیچها:

$$\Sigma d^2 = \Sigma x^2 + \Sigma y^2$$

اثر برش:

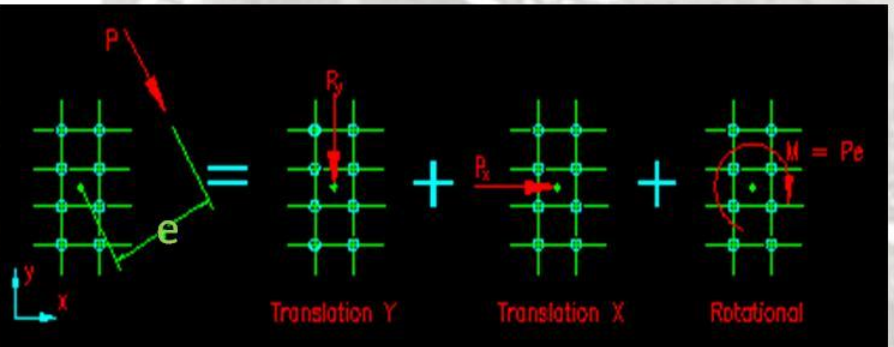
$$f_x' = \frac{P_x}{nA_b}$$

$$f_y' = \frac{P_y}{nA_b}$$

اثر پیش:

$$f_x'' = \frac{T}{\Sigma d^2} \times y$$

$$f_y'' = \frac{T}{\Sigma d^2} \times x$$

$$f_x' + f_x'' = f_{x(\text{total})}$$

$$f_y' + f_y'' = f_{y(\text{total})}$$

$$\sqrt{f_{x(\text{tot})}^2 + f_{y(\text{tot})}^2} = f_r$$

f_r نقطه برانی است

$$f_r < F$$

مجاز

مثال:

مقدار نیرو در بمرانی ترین پیچ را بیابید (۱ پیچ).

حل: باتوجه به تصویر نیروی وارد به هر پیچ دو پیچ گوشه راست در بالا و پایین بمرانی و دارای نیروی (تنش) برابر میباشند. در دو پیچ دیگر فقط شاهد نیروی برشی هستیم.

$$e = 15 + \frac{7.5}{2} = 18.75 \quad T = P \cdot e = 13 \times 18.75 = 243.75 \text{ t-cm}$$

$$\Sigma d^2 = \Sigma y^2 + \Sigma x^2 \quad H=X \quad V=y \quad \text{اگر:}$$

$$\Sigma d^2 = 8 \left[\left(\frac{7.5}{2} \right)^2 + 4 \left[\left(\frac{7.5}{2} \right)^2 + (11.25)^2 \right] \right]$$

$$7.5 + \frac{7.5}{2} = 11.25$$

$$f' = \frac{P}{nA_b} = \frac{13000}{8} = 1625 \text{ kg}$$

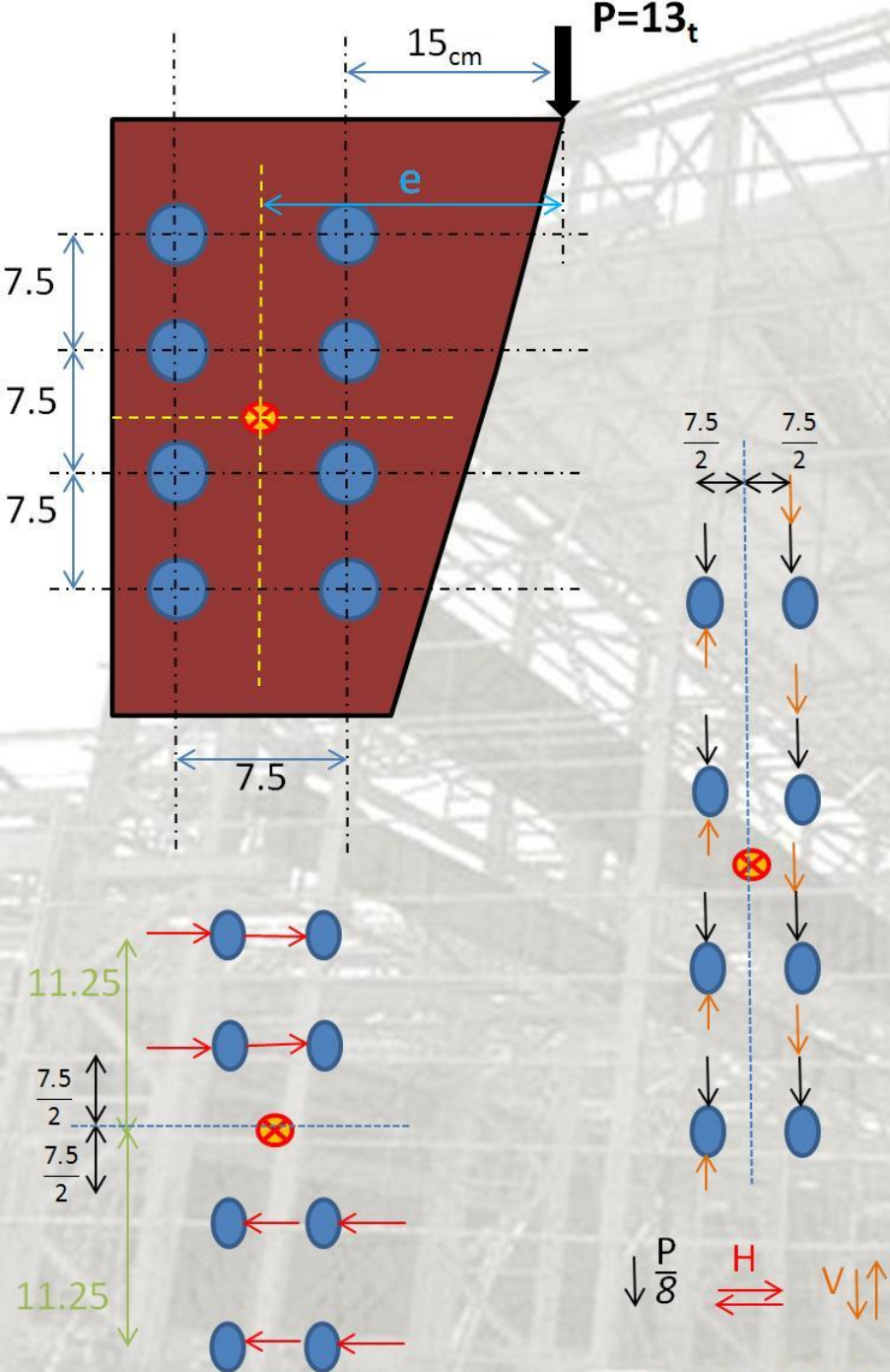
$$f_x'' = \frac{T}{\Sigma d^2} \times y = \frac{243.75 \times 11.75}{675} = 4062 \text{ kg}$$

$$f_y'' = \frac{T}{\Sigma d^2} \times X = \frac{243.75 \times 3.75}{675} = 1354 \text{ kg}$$

$$\frac{7.5}{2} = 3.75$$

$$\sqrt{f_{x(\text{tot})}^2 + f_{y(\text{tot})}^2} = f_r$$

$$f_r = \sqrt{(4062)^2 + (1354 + 1625)^2} = 5037 \text{ kg}$$

مقدار مجاز تنش لهیدگی یا فشار تماسی در سوراخهای پیچ (F_p)

هدف پیچ؟

کنترل و تعیین فاصله پیچها از انتهای اتصال

فاصله پیچها از هم جهت اطمینان از اثرات لهیدگی

باید: $3D \leq S$

آیا: $1.5D \leq L_e$

بله

بله

لوبیایی بلند با
دو یا چند پیچ در خط نیرو

استاندارد یا لوبیایی کوتاه
با دو یا چند پیچ در خط نیرو

سوراخ استاندارد یا
لوبیایی کوتاه

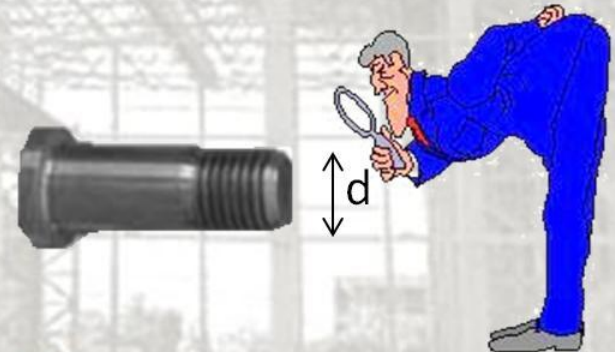
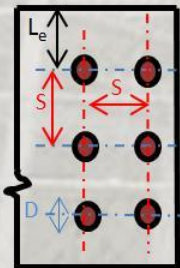
اتصال شامل یک
عدد پیچ در خط نیرو

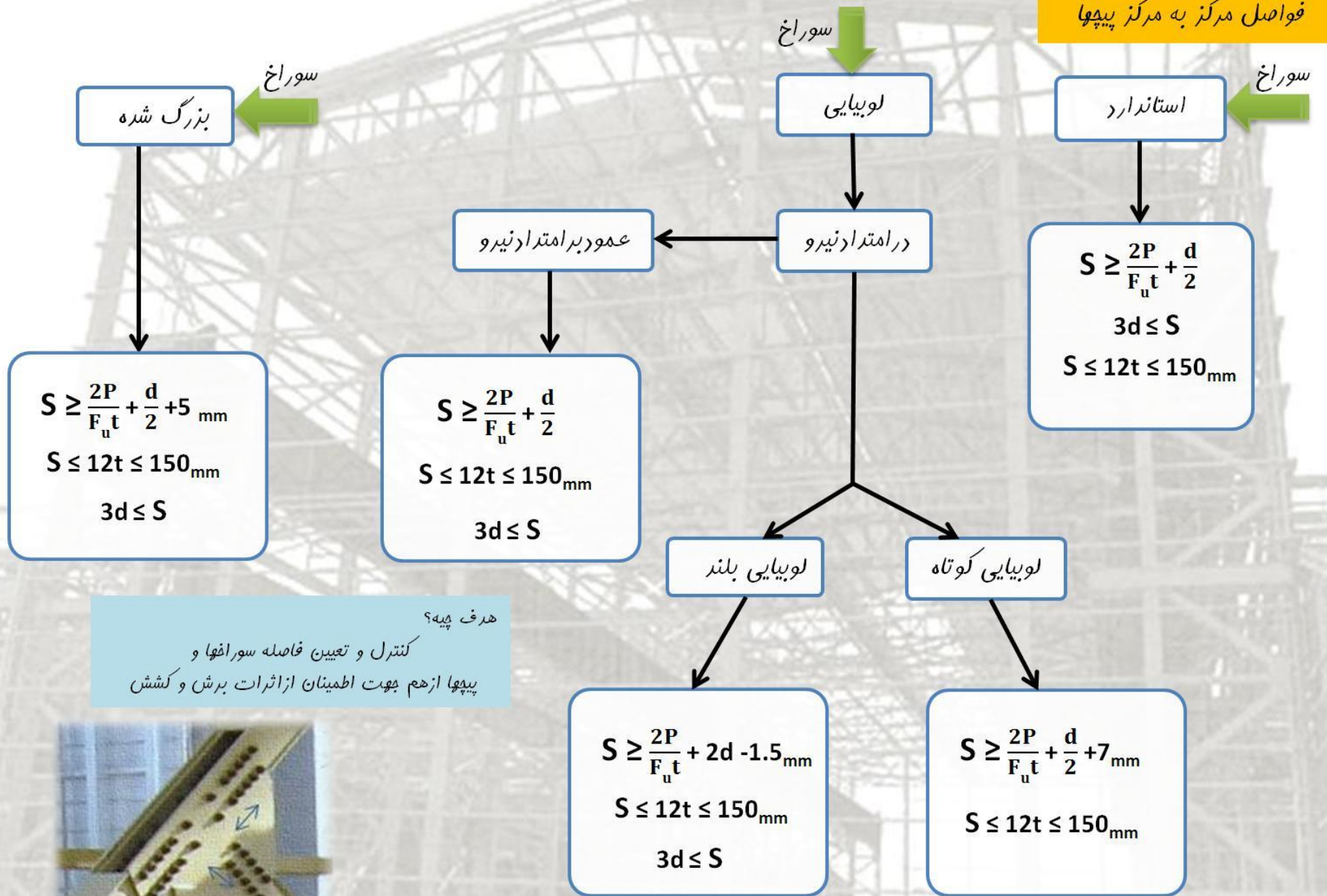
$$F_p = F_u$$

$$F_p = 1.2 F_u$$

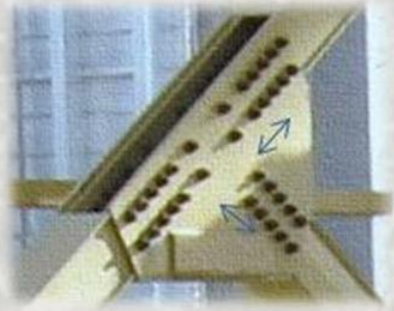
$$F_p = \frac{L_e F_u}{2d} \leq 1.2 F_u$$

$$F_p = \frac{L_e F_u}{2d} \leq 1.2 F_u$$

هدف چیست؟
کنترل و تعیین فاصله سوراخها و
پیپها از جهت اطمینان از اثرات برش و کشش

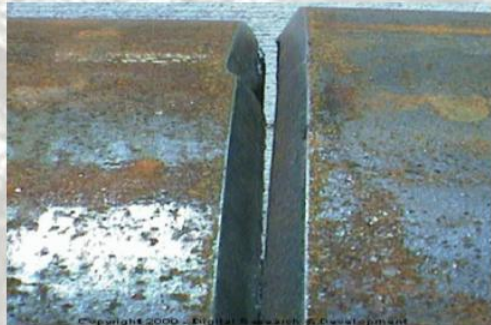
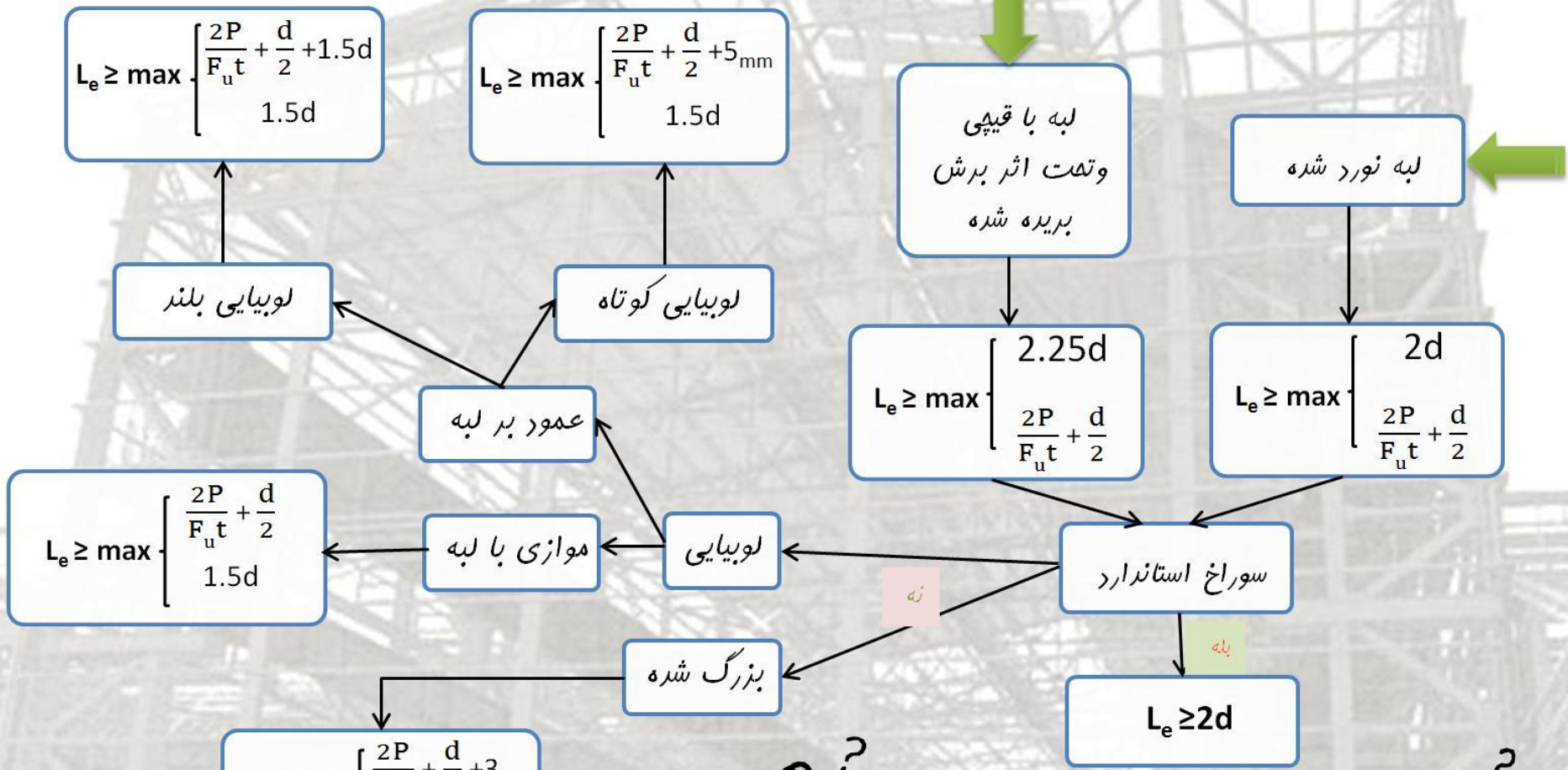

t ضخامت قطعه نازکتر

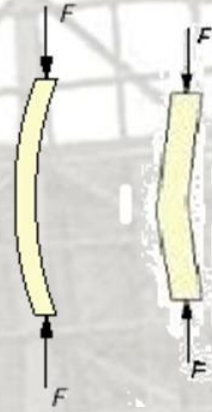
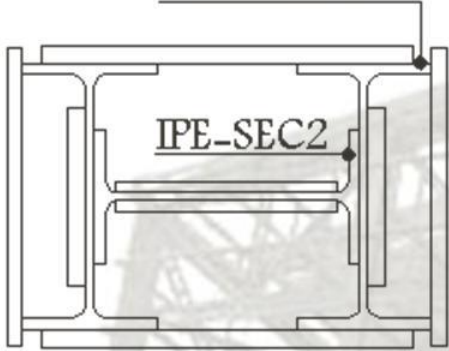
P نیروی منتقل شده توسط وسیله انتقال (پیچ)

F_u

مراکز فاصله مرکز سوراخ از لبه آزاد (L_e)

IPE-SEC1

COMPRESSION MEMBERS

قطعات فشاری

واحد مبنا : Kg/cm^2

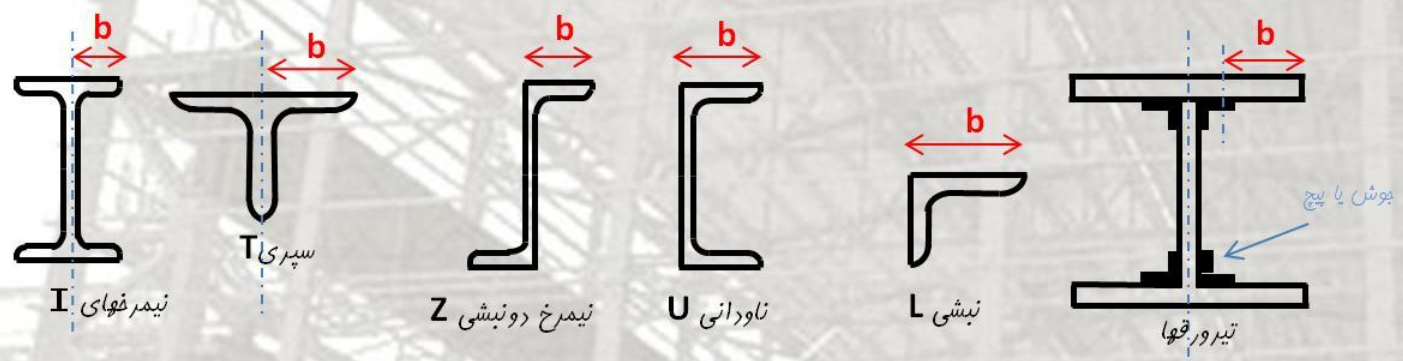

طبقه بندی مقاطع فولادی : فشرده - غیر فشرده - لاغر

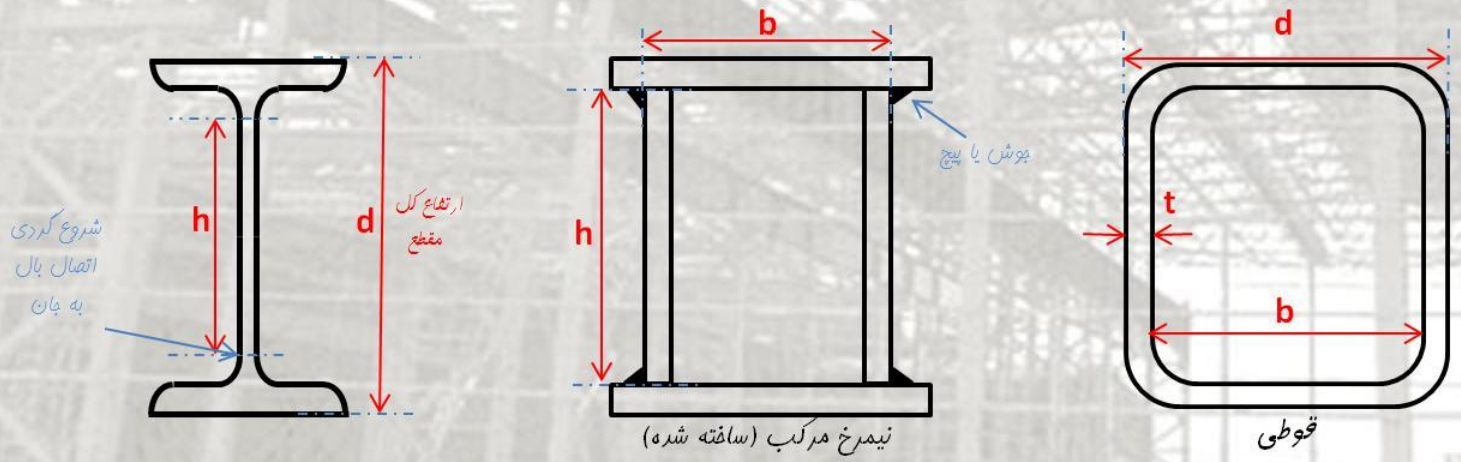
برای آنکه مقطعی فشرده به حساب آید باید بال یا بالهای (flange_s) آن بصورت سرتاسری به جان یا جانها (web_s) متصل باشد. مقطعی که جز دسته فشاری و غیر فشاری دسته بندی نگردد لاغر محسوب میگردد (کمناش قطعه قبل از رسیدن به تنش تسلیم روی میدهد) و بجز جان تیر و قوا (بارعایت مقررات) نباید مورد استفاده فشاری قرار گیرند.

* پهنای آزاد

به موازات نیروی فشاری

اجزای با یک لبه متکی

اجزای با دو لبه متکی

$$b = d - 3t_w$$

ضوابط کنترل کمانش موضعی

یکی از شرایط اساسی برای رسیدن یک ستون به بار کمانش اینست که در اجزای آن مقطع قبل از اینکه کل مقطع به شرایط تسلیم نرسیده است، تسلیم رخ ندهد.

با توجه به حساسیت عملکرد قطعات فشاری لازم است نسبت پهنای آزاد به ضفامت در این اجزا مطابق آئین نامه کنترل گردد. هرگاه داشته باشیم:

$$\frac{h}{t} > 50 \longrightarrow \frac{7}{\sqrt{\frac{h}{t}}} = K_c \geq 0.4$$

$$50 \geq \frac{h}{t} \longrightarrow K_c = 1$$

محدودیت نسبت پهنای آزاد به ضفامت بر فی قطعات

Max پهنای آزاد به ضفامت		پهنای ضفامت	حالت	اجزای با یک لبه منتهی
غیر فشرده	فشرده			
$\frac{795}{\sqrt{F_y}}$	$\frac{545}{\sqrt{F_y}}$	$\frac{b}{t}$	بالهای تیر نورده شده I و U در حالت خمشی	
$\frac{795}{\sqrt{F_y/K_c}}$	$\frac{545}{\sqrt{F_y}}$	$\frac{b}{t}$	بالهای تیر ورق جوشی I در حالت خمشی	
$\frac{635}{\sqrt{F_y}}$	فشرده نیست	$\frac{b}{t}$	تک نبشی یا جفت نبشی با لقمه اتصال	

محدودیت نسبت پهنای آزاد به ضخامت برقی قطعات

Max پهنای آزاد به ضخامت		پهنای ضخامت	حالت	ایزای با در لبه منگی
غیر فشرده	فشرده			
$\frac{6370}{\sqrt{F_y}}$	$\frac{5365}{\sqrt{F_y}}$	$\frac{h}{t_w}$	جان قطعات تحت اثر فشار حاصله از خمش	
$\frac{2000}{\sqrt{F_y}}$	$\frac{1590}{\sqrt{F_y}}$	$\frac{b}{t}$	بالوای مقطع قوطی با ضخامت ثابت در فشار و خمش	
$(1 - 1.5 \frac{f_a}{F_y}) \frac{6370}{\sqrt{F_b}}$	$\frac{f_a}{F_y} \leq 0.16$ $(1 - 3.74 \frac{f_a}{F_y}) \frac{5365}{\sqrt{F_y}}$	$\frac{h}{t_w}$	جان قطعات تحت اثر مشترک فشار و خمش	
	$\frac{f_a}{F_y} > 0.16$ $\frac{2155}{\sqrt{F_y}}$			
	$\frac{230 \times 10^3}{F_y}$	$\frac{D}{t}$	مقطع دایره ای تو خالی تحت فشار محوری و یا خمش	لوله ها

F_b تنش مجاز خمشی قطعه F_a تنش مجاز فشاری قطعه

نمونه بارز یک قطعه و عضو فشاری (تحت فشار) یک ستون است.

هرگاه بتوان از دوران انتهای قطعه چشم پوشی کرد یا حالتی بوجود آید بارهای وارده از تیرها به ستون وضعیت متقارن داشته باشند. طوریکه بتوان از لنگر خمشی انتهای ستون نسبت به نیروی فشاری محوری صرف نظر کرد می توان ستون را تنها تحت نیروی محوری طراحی کرد.

کمانش ارتجاعی اولر Leonhard Euler (1707 – 1783)

ستون دوسرهمفصلی را تصور کنید؛ مطابق فرضیه خمش:

$$\frac{1}{\rho} = \frac{M}{EI} = \frac{y''}{(1+y'^2)^{3/2}} \xrightarrow{y'^2=0} EIy'' = -M = -Py \longrightarrow EIy'' + Py = 0 \longrightarrow y'' + \frac{P}{EI}y = 0$$

در صورتیکه داشته باشیم $k^2 = \frac{P}{EI}$ حل معادله دیفرانسیل درجه دوم فوق :

$$y = A \sin Kz + B \cos Kz \xrightarrow{\text{اعمال شرایط مرزی}} \begin{matrix} y=0 & y=0 \\ z=0 & z=L \end{matrix} \longrightarrow \begin{matrix} 0 = A \sin KL \\ B = 0 \end{matrix}$$

$A=0$ \longrightarrow قطعه هیچ خمشی ندارد

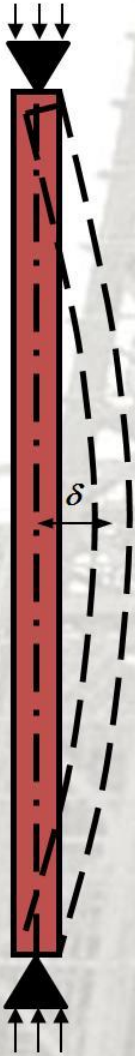
$KL=0$ \longrightarrow هیچ باری بر قطعه وارد نشود

$KL=N\pi$ \longrightarrow شرایط وقوع کمانش

سه حالت رخ فواید داد:

$$\left(\frac{N\pi}{L}\right)^2 = \frac{P}{EI}$$

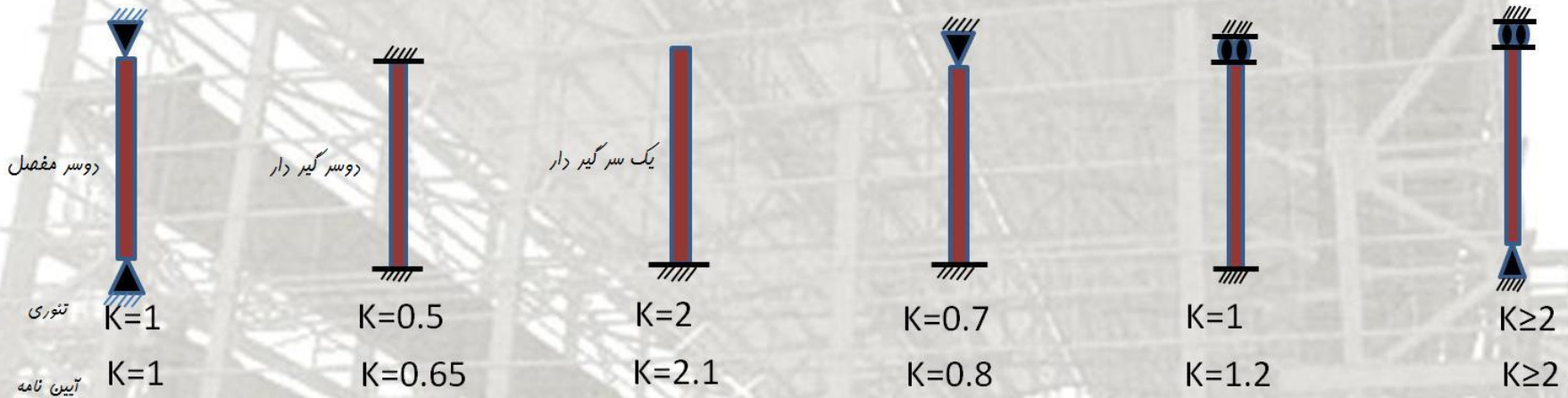
$$P = \frac{N^2 \pi^2 EI}{L^2}$$

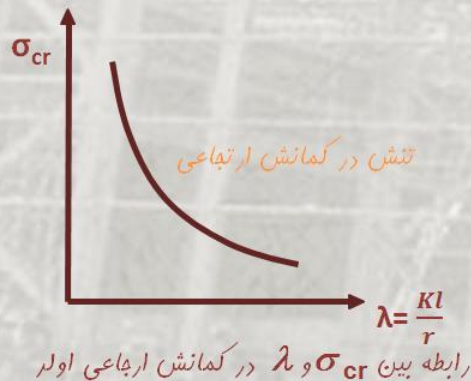
وضعیت اصلی کمانش دارای یک انحناست $N=1$ است لذا برای ستون دو سر مفصل:

$$P_{cr} = \frac{\pi^2 EI}{L^2} \quad \text{اگر: } r = \sqrt{\frac{I}{A}} \longrightarrow r^2 A = I \implies \sigma_{cr} = \frac{P_{cr}}{A} = \frac{\pi^2 E}{(L/r)^2}$$

K چیست؟ K معرف شرایط تکیه گاهی است و ضریب طول موثر نام دارد.

طول موثر در واقع فاصله بین نقاط عطف شکل کمانش یافته ستون میباشد که به عواملی از قبیل قیود دو سر ستون در برابر دوران و آزاد یا مقید بودن در برابر حرکت جانبی بستگی دارد و آن را با KL نمایش میدهند.

$$\lambda = \frac{Kl}{r} \quad \text{ضریب لاغری حداکثری نام دارد. فرمول اولر برای مقادیر}$$

بزرگتر از $\frac{Kl}{r}$ صادق است و در این محدوده کمانش از نوع ارتجاعی خواهد بود.

برای مقادیر کمتر از $\frac{Kl}{r}$ کمانش غیر ارتجاعی خواهد بود.

کمانش غیرارتجاعی شانلی (Shanley)

در محدوده کمانش غیرارتجاعی فرمول اولر دیگر برقرار نخواهد بود، علت آنست که وقتی ستون وارد حالت غیر ارتجاعی می شود مقدار E دیگر ثابت نخواهد بود و با کاهش آن مقدار باری که سبب کمانش ستون میگردد نیز کاهش میابد.

اساس این نظریه بر تئوری مدول مماسی E_t (tangent modulus) استوار است.

$$E_t = \frac{d\sigma}{d\varepsilon}$$

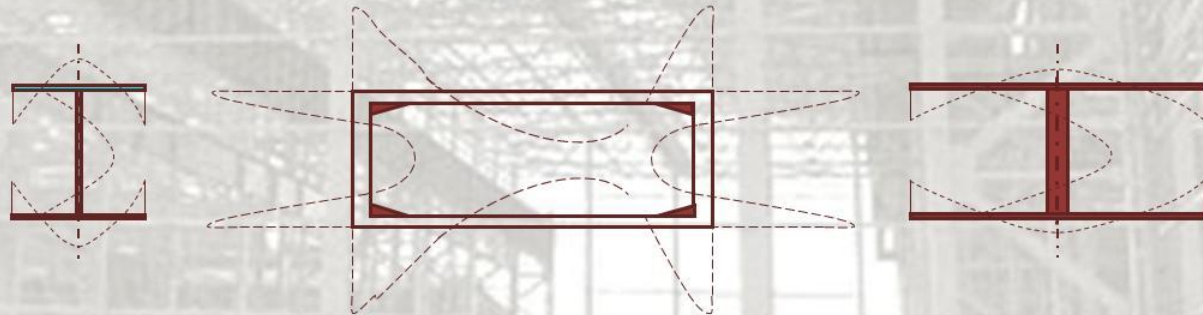
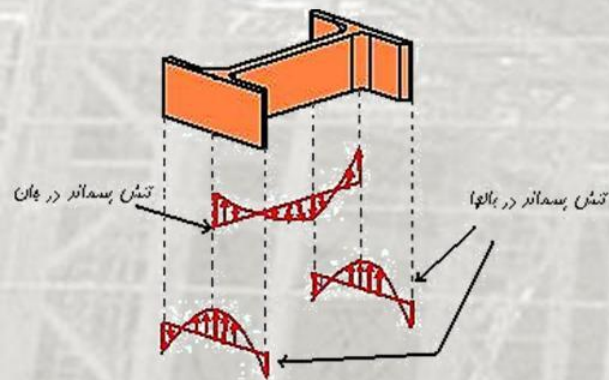
شانلی این اصل را بر اساس نظریه مدول دوگانه مطرح ساخت که بیان میدارد: تا وقتی که تنش در ستون از حد خاص F_{cr} کمتر باشد بار کمانش ستون تابع تئوری اولر است ولی پس از این حد تئوری شانلی بر رفتار ستون حاکم است.

$$F_{cr} = \frac{P_{cr}}{A} = \frac{\pi^2 E}{(L/r)^2}$$

مقدار F_{cr} عموماً تابعی از تنشهای پس ماندی است که در حین ساخت و یا جوشکاری در قطعه ایجاد میشوند. AISC و

آئین نامه ایرانی تاثیر تنش پس ماند را بصورت محافظه کارانه برابر $0.5F_y$ در نظر میگیرند:

$$F_{cr} = 0.5 F_y$$

دقت کنید مقادیر تنش در کراچ نقاط بیشتر است

$$F_{cr} = \frac{1}{2} F_y \longrightarrow \frac{1}{2} F_y = \frac{\pi^2 E}{\left(\frac{Kl}{r}\right)^2} \longrightarrow \frac{Kl}{r} = \sqrt{\frac{2\pi^2 E}{F_y}}$$

در این حالت C_c نامیده میشود (ضریب لاغری مرزی بین کمانش ارتجاعی و غیر ارتجاعی است) $\frac{Kl}{r}$

$$C_c = \frac{Kl}{r} = \sqrt{\frac{2\pi^2 E}{F_y}} = \pi \sqrt{\frac{2E}{F_y}} = \frac{6440}{\sqrt{f_y}}$$

به ازای $C_c < \frac{Kl}{r}$ کمانش ارتجاعی و ستون لاغر خواهد بود و به ازای $C_c \geq \frac{Kl}{r}$ کمانش بصورت غیر ارتجاعی خواهد بود.

از عبارت فوق جهت تعیین تنش مجاز F_a در مقادیر بیشتر و کمتر از C_c استفاده می کنیم.

جهت سهولت در محاسبات مقدار $\frac{Kl}{r}$ یا همان $\frac{\lambda}{C_c}$ را β می نامیم.

مطابق آیین نامه در اعضای که ملاک طراحی و مناسبه آنها نیروی فشاری است لاغری حداکثر نباید از ۲۰۰ تجاوز کند. در طرح لرزه ای رعایت مقدار آیین نامه ای برای کنترل اعضای فشاری و لاغریشان الزامی است.

طراحی اعضا فشاری

* $F_a = \frac{12}{23} \times \frac{\pi^2 E}{\left(\frac{Kl}{r}\right)^2} \approx \frac{105 \times 10^5}{\left(\frac{Kl}{r}\right)^2} = \frac{105 \times 10^5}{(\lambda)^2}$ مطابق آیین نامه مقدار تنش مجاز فشاری در محدوده ارتجاعی :

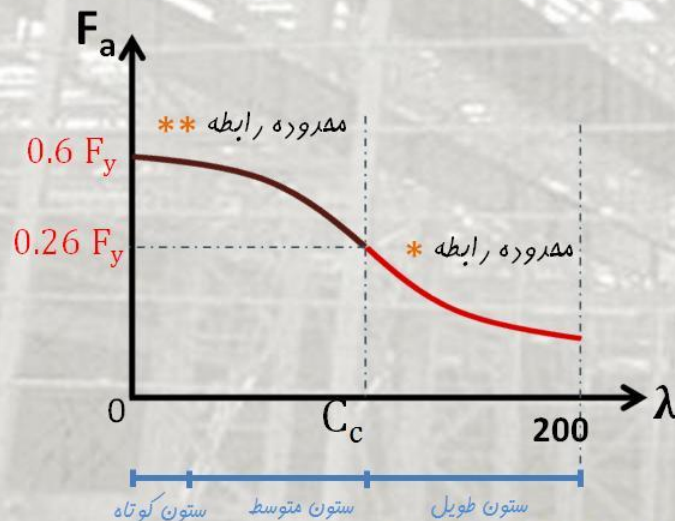
** $F_a = \frac{(1 - 0.5\beta^2)F_y}{F.S}$

در محدوده غیر ارتجاعی شانلی : $\beta = \frac{Kl}{C_c}$

مقدار ضریب اطمینان F.S برابر است با:

منها

$$F.S = \frac{5}{3} + \frac{3}{8} \left(\frac{Kl}{C_c}\right) - \frac{1}{8} \left(\frac{Kl}{C_c}\right)^3 \longrightarrow F.S = 1.67 + 0.375\beta - 0.125\beta^3$$

تیر ستون

تیر ستونها قطعاتی هستند که علاوه بر نیروی محوری متحمل لنگر خمشی، برشی و پیچشی نیز می باشند. لازمه طراحی تیر ستونها بررسی رفتار اعضاء با نیروی فشاری است.

اکثر تیر ستونها قطعاتی از یک قاب صلب می باشند لذا باید مناسبه ضریب کمانش ستون (K) با تجزیه تحلیل وضعیت موجود معین گردد. **برای تیر ستونها دو معیار اساسی مقاومت و پایداری باید مورد بررسی و کنترل قرار گیرد.** طول موثر هیپگاه نباید کمتر از طول واقعی عضو در نظر گرفته شود.

$$K = \sqrt{\frac{1.6G_A G_B + 4(G_A + G_B) + 7.5}{G_A + G_B + 7.5}} \geq 1$$

قاب مهار نشده

G_A و G_B نشاندهنده شرایط مرزی دو انتهای عضو فشاری هستند و برابر اند با نسبت مجموع سفتی خمشی کلیه ستونهای متصل به گره صلب A یا B بر مجموع سفتی خمشی کلیه تیرهای موجود در صفحه خمش و متصل به گره صلب A یا B.

(می توان از بلار بردن E در فرمول صرف نظر کرد (صورت با مفرج ساده شود)).

$$G_{A \text{ or } B} = \frac{\sum \left(\frac{EI}{L}\right)_{\text{ستونها}}}{\sum \left(\frac{EI}{L}\right)_{\text{تیرها}}}$$

L طولی است که مهار جانبی ندارد.

قاب مهار شده (بدون حرکت جانبی)

$$K = \frac{3G_A G_B + 1.4(G_A + G_B) + 0.64}{3G_A G_B + 2(G_A + G_B) + 1.28} < 1$$

ملاحظه کرانه

$$K = \frac{3G_A G_B + 1.4(G_A + G_B) + 0.64}{3G_A G_B + 2(G_A + G_B) + 1.28} = 1$$

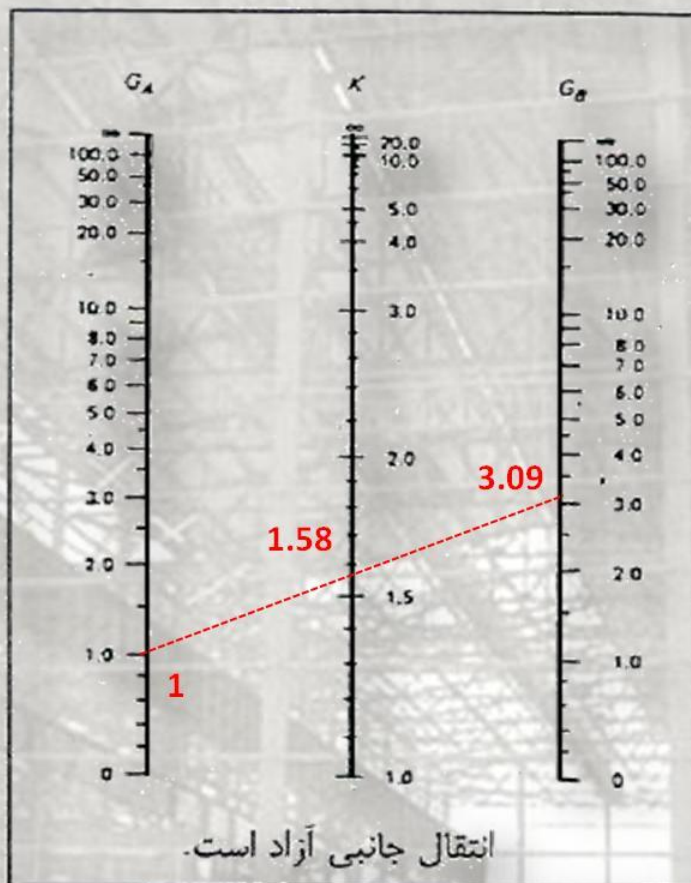
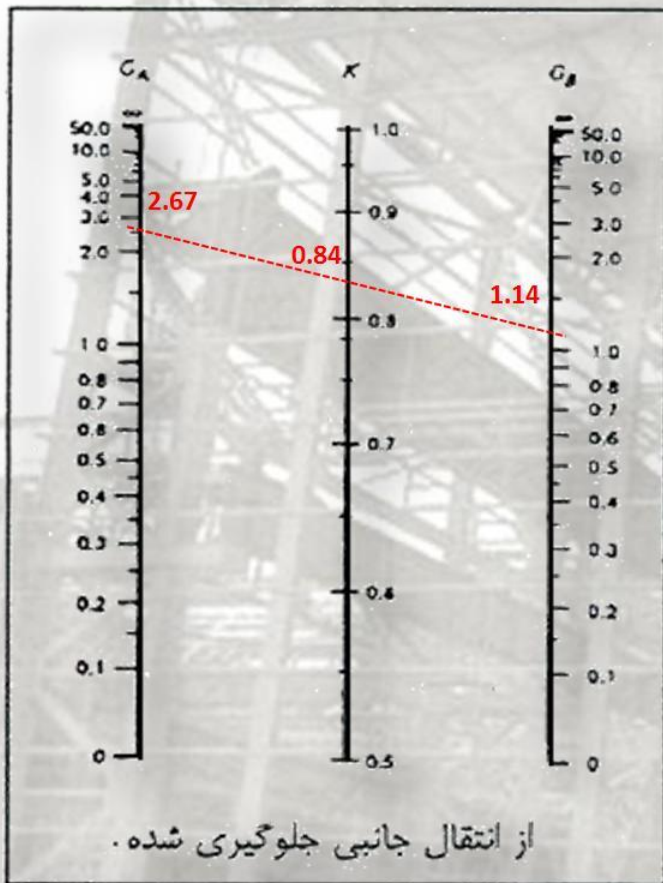
آئین نامه ایرانی

این روابط توسط جولیان و لورنس از شرکت مهندسین مشاور جاکسون و مورلاند به صورت گرافیکی تهیه شده است.

ابتدای مشخص می کنیم که ستون مهار شده است یا نه. سپس G_A و G_B را تعیین کرده با یک خط بوم متصل می کنیم نقطه قطع شده روی محور وسطی همان مقدار مورد نظر K می باشد. G برای انتهای گیردار ستون برابر 1 و انتهای مفصلی برابر 10 خواهد بود.

در قابهایی که در آنها از مهار بند با خروج از مرکز استفاده شده در قابهایی که $K \neq 1$ است زیرا این نوع مهار بند به طور کامل مانع انتقال جانبی نمیگردد.

اگر تیر به جان ستون متصل شده باشد y و اگر به بال ستون متصل باشد x مقطع ستون را در فرمول مناسبه G بکار می بریم.

معمولا تیرها طوری قرار می گیرند که محور خمش آنها محور X مقطع باشد لذا از I_x تیرها در فرمول استفاده می کنیم. مقدار سستی خمشی برای تیرهای طره متصل به ستون صفر خواهد بود.

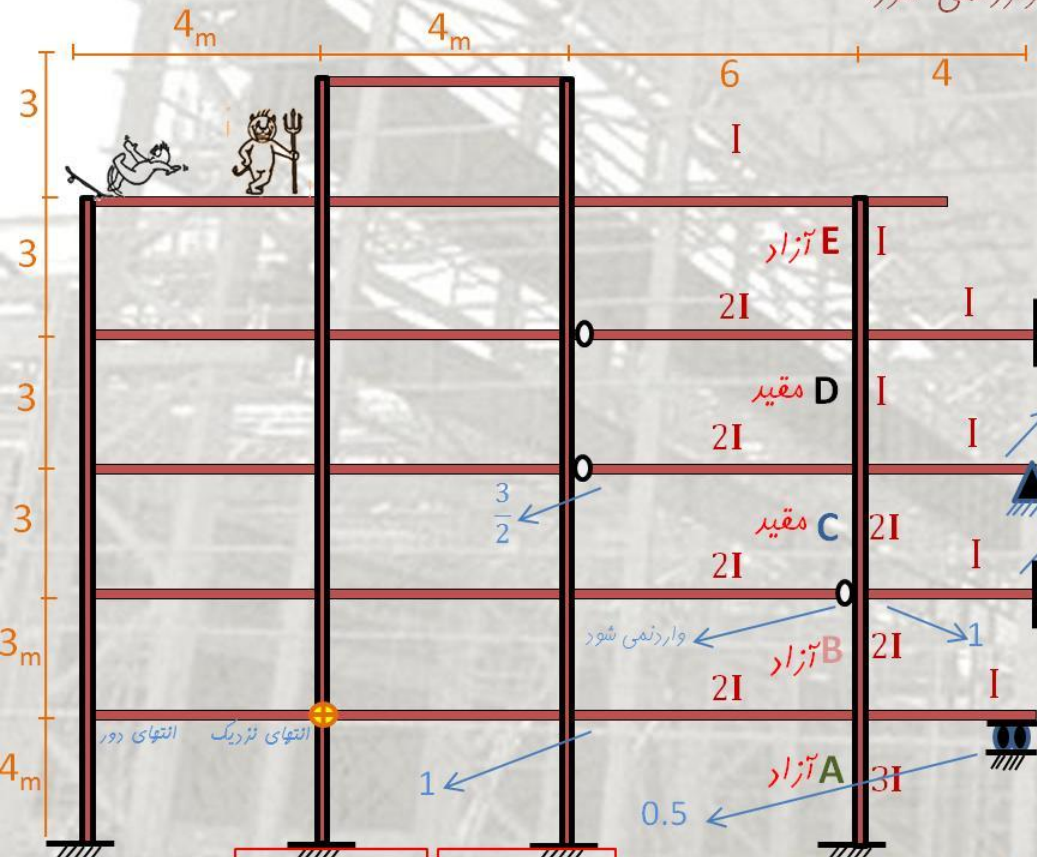
در تیر ستون با حرکت جانبی مقید:

در انتهای دور تیر اتصال مفصلی باشد ضریب سستی تیر را در $\frac{3}{2}$ و اگر انتهای دور تیر گیردار باشد در 2 ضرب می کنیم.

در تیر ستون با حرکت جانبی آزاد:

در انتهای دور تیر اتصال مفصلی باشد ضریب سستی تیر را در $\frac{1}{2}$ و اگر انتهای تیر گیردار باشد در $\frac{2}{3}$ ضرب می کنیم.

انتهای نزدیک اتصال تیر به ستون مفصلی باشد آن تیر در محاسبات وارد نمی شود.

$$G_B = \frac{\frac{1}{3} + \frac{1}{3}}{\frac{1}{2} \times \frac{2I}{6} + \frac{1}{4} \times \frac{2}{3}} = 0.76 \quad G_T = \frac{1}{\frac{3}{6}} = 2 \quad K_E = 1.6$$

$$G_B = 1.14 \quad G_T = \frac{\frac{1}{3} + \frac{1}{3}}{\frac{3}{2} \times \frac{2I}{6} + \frac{1}{4} \times 2} = 0.667 \quad K_D = 0.76$$

$$G_B = \frac{\frac{2I}{3} + \frac{2I}{3}}{2 \times \frac{1}{4}} = 2.67 \quad G_T = \frac{\frac{2I}{3} + \frac{1}{3}}{\frac{3}{2} \times \frac{2I}{6} + \frac{1}{4} \times \frac{3}{2}} = 1.14 \quad K_C = 0.84$$

$$G_B = 3.09 \quad G_T = \frac{\frac{2I}{3} + \frac{2I}{3}}{\frac{2}{3} \times \frac{1}{4}} = 8 \quad K_B = 2.22$$

$$G_B = 1 \quad G_T = \frac{\sum \left(\frac{EI}{L} \right)}{\sum \left(\frac{EI}{L} \right)} = \frac{\frac{3I}{4} + \frac{2I}{3}}{\frac{1}{2} \times \frac{1}{4} + \frac{2I}{6} \times 1} = 3.09 \quad K_A = 1.58$$

$G_{Base} = G_B$ $G_{Top} = G_T$

کنترل تیرستون تحت خمش دومحوره

I. مناسبه K در دو جهت y و x (k_y و k_x)

II. تعیین ضرایب لاغری ستون از روابط $\lambda_y = \frac{K_y l}{r_y}$ و $\lambda_x = \frac{K_x l}{r_x}$ و انتخاب مقدار \max از بین آنها

$$F_a = \frac{12}{23} \times \frac{\pi^2 E}{\left(\frac{KL}{r}\right)^2} \approx \frac{105 \times 10^5}{\left(\frac{KL}{r}\right)^2} = \frac{105 \times 10^5}{(\lambda)^2}$$

III. مناسبه F_a با توجه به لاغری ماکزیمم.

$$F_a = \frac{(1 - 0.5\beta^2)F_y}{F.S}$$

IV. مناسبه مقدار تنش فشاری محوری موجود $f_a = \frac{P}{A}$

V. مناسبه مقادیر تنشهای خمشی موجود از روابط $f_{bx} = \frac{M_x}{S_x}$ و $f_{by} = \frac{M_y}{S_y}$

$$F_{bx} = F_{by} = 0.66 f_y \quad \text{مخشرده}$$

$$F_{bx} = F_{by} = 0.6 f_y \quad \text{غیرمخشرده}$$

VI. مناسبه مقادیر تنشهای خمشی مجاز F_{bx} و F_{by} ($C_b = 1$)

VII. مناسبه نسبت $\frac{f_a}{F_a}$

$$\frac{f_a}{F_a} \leq 0.15 \quad \longrightarrow \quad \frac{f_a}{F_a} + \frac{f_{bx}}{F_{bx}} + \frac{f_{by}}{F_{by}} \leq 1$$

$$\frac{f_a}{F_a} > 0.15 \quad \longrightarrow$$

معیار مقاومت $\frac{f_a}{0.6 F_y} + \frac{f_{bx}}{F_{bx}} + \frac{f_{by}}{F_{by}} \leq 1$

معیار پایداری $\frac{f_a}{F_a} + \frac{f_{bx} C_{mx}}{F_{bx} \left(1 - \frac{f_a}{F'_{ex}}\right)} + \frac{f_{by} C_{my}}{F_{by} \left(1 - \frac{f_a}{F'_{ey}}\right)} \leq 1$

ضریب تشدید لنگر

C_b ضریب یکنواختی نمودار لنگر است که نشان دهنده اثر نمودار تغییرات لنگر خمشی در مقدار تنش مجاز می باشد.

C_b برای قابوایی که از انتقال جانبی آنها جلوگیری شده است برابر یک است و برای قابوایی که انتقال جانبی در آنها ممکن است :

$$C_b = 1.75 + 1.05 \frac{M_1}{M_2} + 0.3 \left(\frac{M_1}{M_2} \right)^2 \leq 2.3$$

M_1 لنگر کوچکتر و M_2 لنگر بزرگتر از نظر قدر مطلق است.

F'_e تنش اولر است که بر ضریب اطمینان تقسیم شده است:

$$F'_e = \frac{12}{23} \times \frac{\pi^2 E}{\left(\frac{Kl}{r} \right)_b^2} = \frac{105 \times 10^5}{(\lambda)_b^2}$$

C_m (ضریب لنگر معادل یکنواخت) ضریب میزان هم مکانی لنگر حداکثر بآنگر ناشی از اثرات $P-\Delta$ می باشد.

در تیر ستونها علاوه بر تغییر شکلهای ناشی از لنگر خمشی، تغییر شکلهای ثانویه در اثر نیروهای محوری فشاری در عضو ایجاد شده که تولید لنگرهای خمشی ثانویه می کنند و باعث کاهش ظرفیت باربری عضو می گردد (اثرات $P-\Delta$).

C_m برای اعضای فشاری در قابهای خمشی مهار نشده برابر 0.85 و در قابهای خمشی مهار شده به شرطی که بارخارجی میان ستون

$$C_m = 0.6 - 0.4 \left(\pm \frac{M_1}{M_2} \right) \geq 0.4$$

وارد نشود برابر :

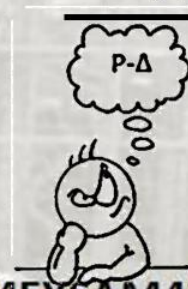
C_m برای اعضای که اتصال دوانتهای آنها گیردار است برابر 0.85 و برای اعضای که اتصال دوانتهای آنها ساده باشد برابر 1 است.

$$\frac{C_m}{\left(1 - \frac{f_a}{F'_e} \right)}$$

ضریب تشدید لنگر :

اعمال تمایل مرتبه دوم ($P-\Delta$)

ضریب تشدید لنگر برابر یک در نظر گرفته می شود.

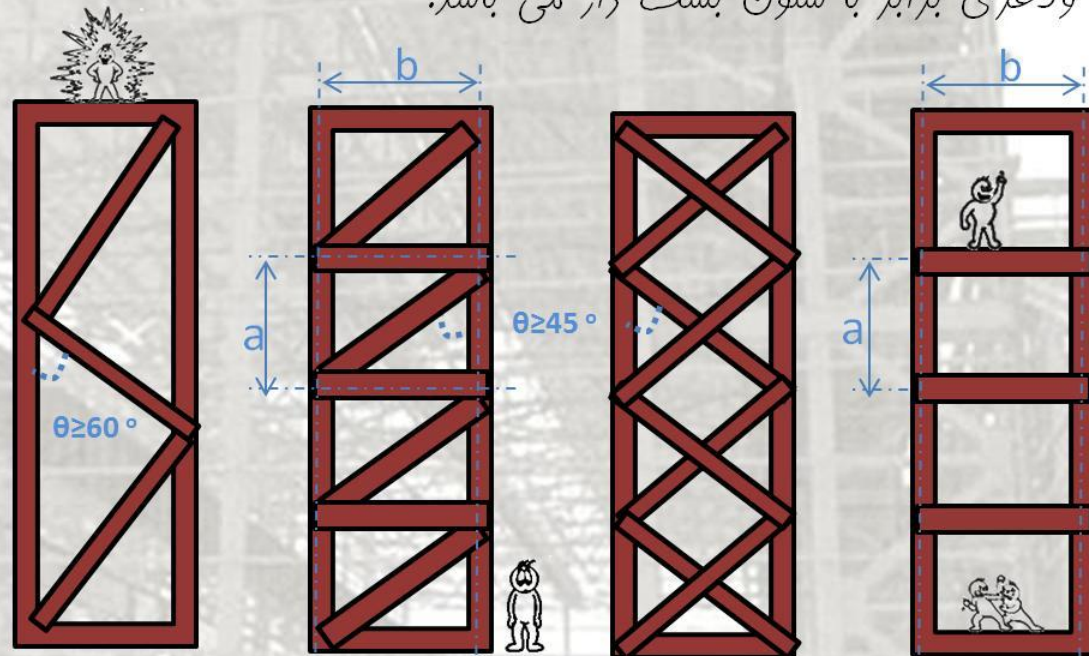
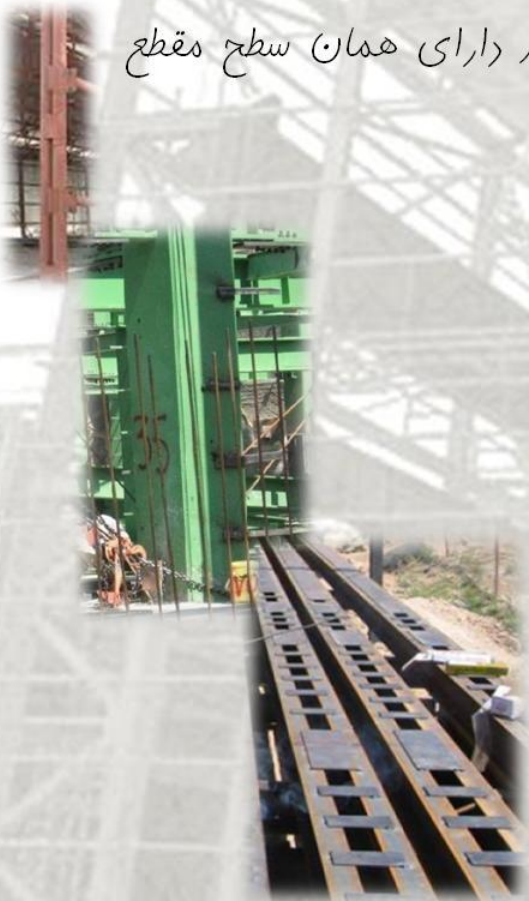

$$\text{معیار پایداری} \quad \frac{f_a}{F_a} + \frac{f_{bx}}{F_{bx}} + \frac{f_{by}}{F_{by}} \leq 1$$

ستونهای مرکب

این ستونها از چند نیمرخ تشکیل شده اند و هر ف از اتصال این نیمرفها به هم ایبار قطعه واحدی است که بتواند بارهای فشاری را تحمل کند.

در طرح و مناسبه این ستونها باید کمانش کل ستون - کمانش و تسلیم هر یک از اعضا - مقاومت وسایل اتصال مقاومت قاب تشکیل شده در ستونهای با بست و اعوجاج مقطع ستون مورد توجه و بررسی قرار گیرد. مقاومت کمانشی ستونهای بست دار، کمتر از ستونی است که متشکل از یک نیمرخ واحد دارای همان سطح مقطع ولاغری برابر با ستون بست دار می باشد.

ستون بایست چپ-راست ساده ستون بایست چپ-راست و پیوندهای افقی ستون بایست چپ-راست زوج ستون بایوند افقی

متداول در ایران

مقاومت کمانشی ستون مرکب

معمولا برای ستونهای ساختمان از نیمرخ I استفاده می شود. در این حالت اگر امتداد بار جانبی ستون از مرکز برش عبور کند در ستون پیش رخ نمی دهد. با وجود عدم پیش اما باز امکان وقوع کمانش پیشی وجود دارد لذا بار کمانشی به بار محوری یا بار جانبی وارد بر قطعه وابسته نیست، و بیشتر به مشخصات مقطع، طول ستون و شرایط تکیه گاهی بستگی دارد.

$$F_{cr} = \frac{\pi^2 E_t}{(\lambda_{ye})^2}$$

ازین رو تنش بحرانی کمانش ارتجاعی خمشی پیشی: $\frac{1}{\alpha^2}$ ، α سستی تقلیل یافته ستون گویند. مقدار α باتوجه به نوع ستون متفاوت مناسبه می گردد.

$$\alpha \frac{KL}{r} = \alpha \lambda = \lambda_{ye}$$

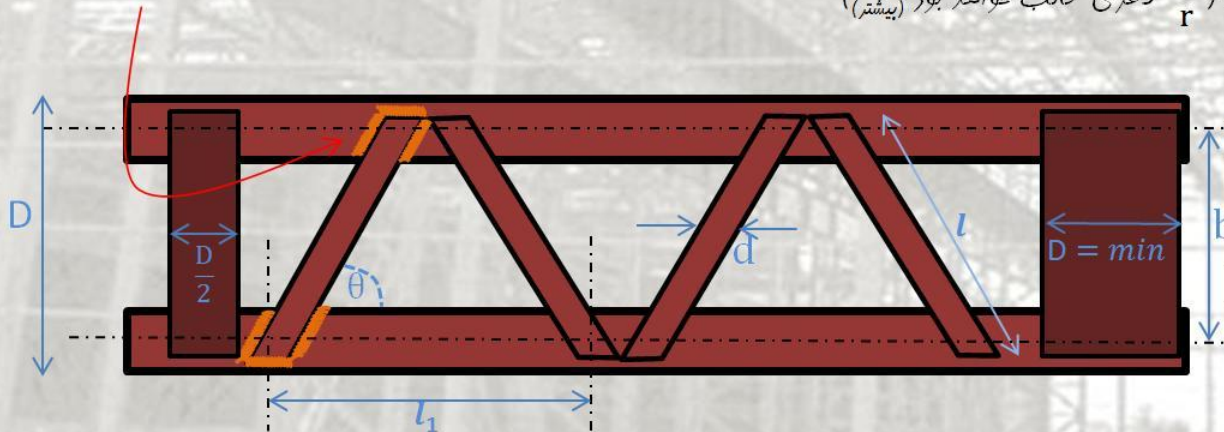
$$\alpha = \sqrt{1 + \frac{\pi^2}{\left(\frac{L}{r}\right)^2} + \frac{A}{A_d} \times \frac{1}{\cos \theta \sin^2 \theta}}$$

ستون با بست چپ-راست ساده:

L طول ستون، A سطح مقطع کلی عضو فشاری، A_d سطح مقطع بست مورب

r شعاع ژیراسیون نیمرخ ستون ($\frac{KL}{r}$ لاغری قالب فواید بود (بیشتر))

فط جوش با بعد $0.7t$ و $t \geq \frac{b}{40}$

ستون با پیوندهای افقی تنها:

$$\alpha = \sqrt{1 + \frac{\pi^2}{12\left(\frac{L}{r}\right)^2} \times \left[\frac{a^2}{r_1^2} + \left(\frac{A}{A_d} \times \frac{ab}{r_b^2}\right)\right]}$$

$$\frac{\pi^2}{12} = 0.822$$

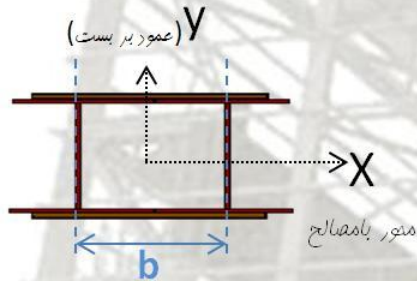
a فواصل پیوندها ، b فواصل بین مراکز ثقل اعضای اصلی ستون

A_d سطح مقطع پیوندهای افقی در هر مقطع ستون ، A سطح مقطع کل ستون

r_b شعاع ژیراسیون پیوندهای افقی [ممان نسبت به محوری که همیشه میشوند مناسبه می شود]

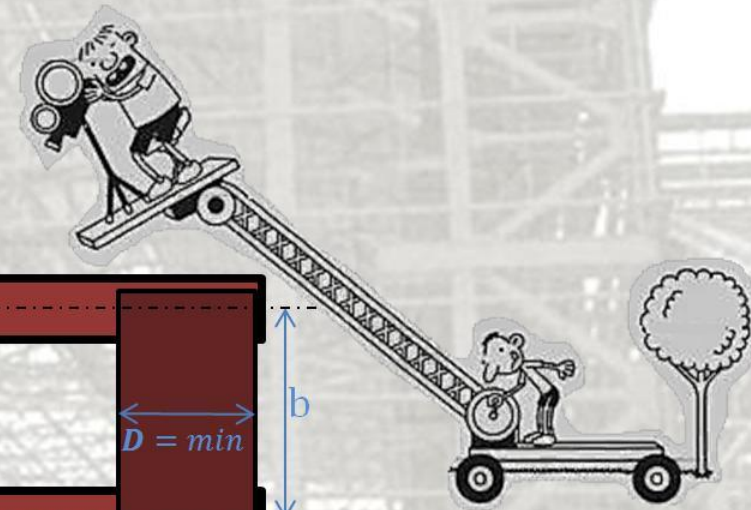
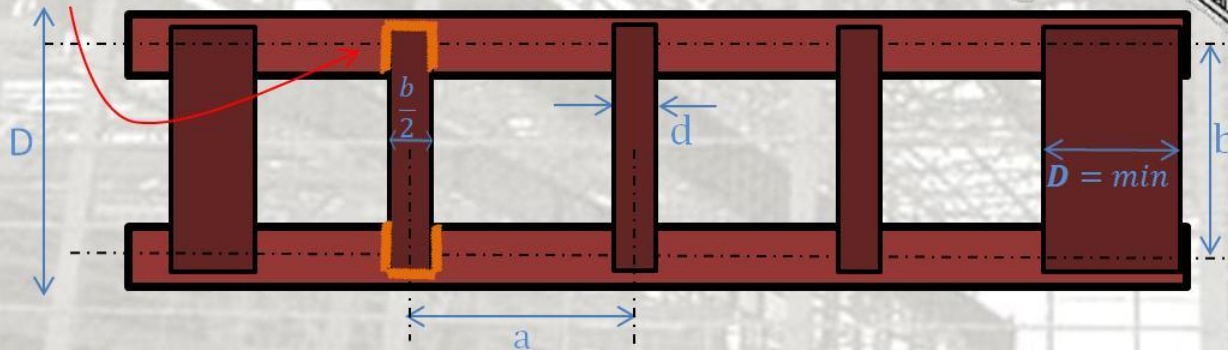
r_1 شعاع ژیراسیون حداقل اعضای اصلی

r شعاع ژیراسیون نیمرخ ستون $\left(\frac{KL}{r}\right)$ لاغری قالب خواهد بود (بیشتر)

$\frac{3}{4}$

فقط جوش با بعد $0.7t$ و $t \geq \frac{b}{40}$

باید: $a \geq 2.5 d$ و نیز: $40 \geq \frac{a}{r_1}$ & $\frac{3}{4}\left(\frac{KL}{r}\right)_y$

تک نیمرخ ستون

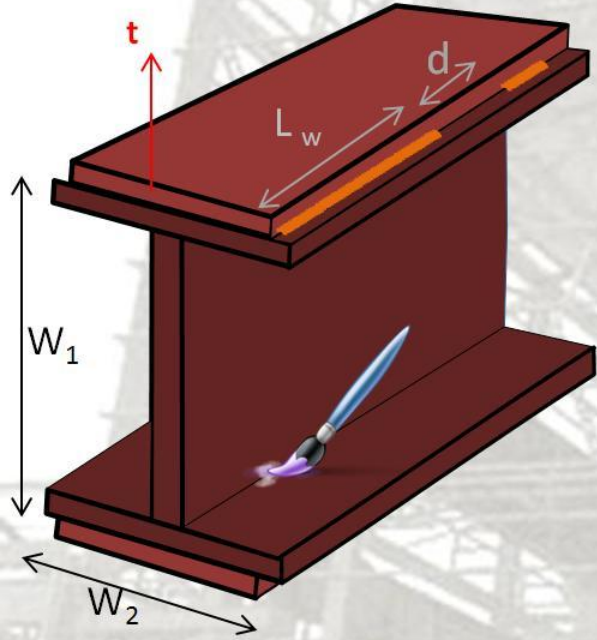
ضوابط طراحی ستونهای مرکب

*در اتصالات فشاری مرکب در محل فشار مستقیم اجزای تشکیل دهنده ستون مرکب باید در طولی برابر بعد حداکثر مقطع مرکب با جوش پیوسته به هم متصل شوند

$$L_w \geq \max(W_1 \text{ \& } W_2)$$

نیرو = سطح ورق $\times 0.6 F_y$

L_w باید برای انتقال نیرو کافی باشد:

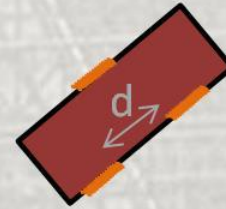

اگر قطعه مرکب از ورق و نیمرخ باشد فاصله جوشهای مقطع منظم که ورق را به نیمرخ متصل میکنند نباید از

$$30 \text{ cm} \geq d \geq \frac{1060 t}{\sqrt{F_y}}$$

$\frac{1060 t}{\sqrt{F_y}}$ سانتیمتر بیشتر و از کمتر باشد:

$$45 \text{ cm} \geq d \geq \frac{1590 t}{\sqrt{F_y}}$$

اگر این جوش پس و پیش باشد:

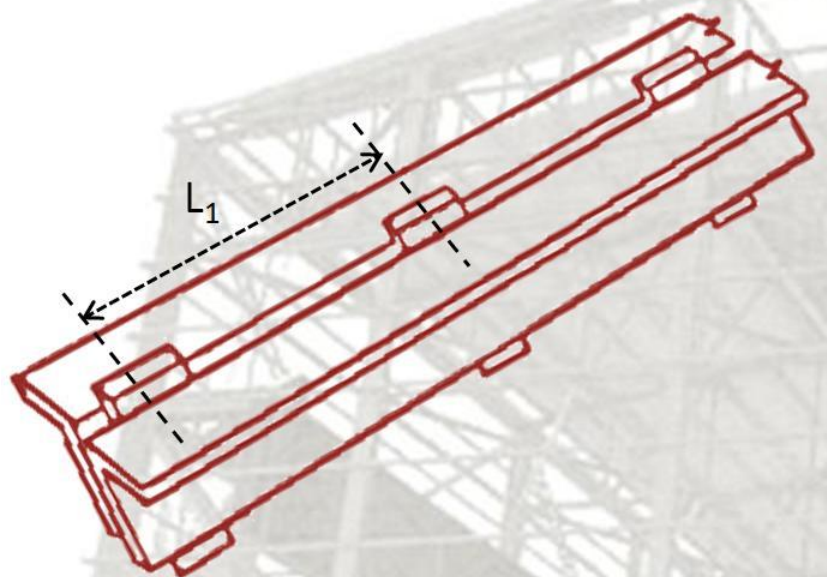
اگر قطعه مرکب از دو یا چند نیمرخ باشد فاصله جوشها که نیمرخها را بوم متصل میکنند نباید از

$$60 \text{ cm} \geq d \geq \frac{1060 t}{\sqrt{F_y}}$$

$\frac{1060 t}{\sqrt{F_y}}$ سانتیمتر بیشتر و از کمتر باشد:

اگر قطعه مرکب از دو یا چند نیمرخ نورده باشد که توسط لقمه هایی به هم متصل شده باشند، لاغری فواصل بین لقمه ها نباید از **75%** لاغری کل ستون بیشتر باشد.

لقمه ها باید در دو سر عضو و در نقاط $\frac{1}{3}$ بین دو سر عضو متما نصب شوند.

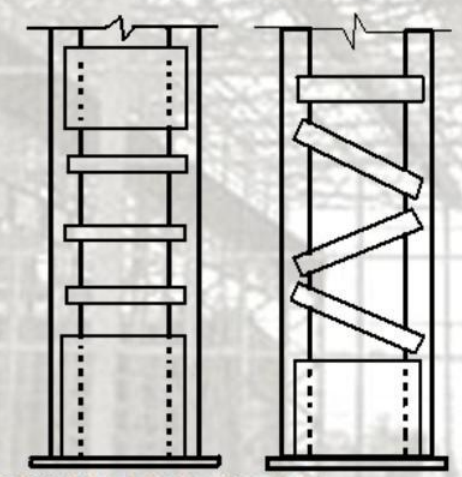
$$\frac{3L}{4r} > \frac{L_1}{r_1}$$

- r_1 min شعاع ژیراسیون تک عضو بین دو لقمه
- r شعاع ژیراسیون مقطع کلی عضو
- L طول کلی عضو

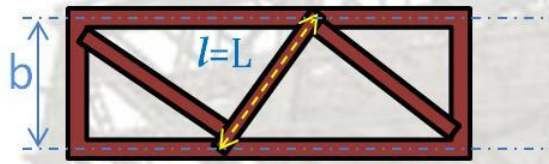
اگر قطعه مرکب متشکل از بستهای پپ-راست باشد باید در انتها و ابتدای عضو از پیوندی افقی با طول حداقل برابر D و هرگاه که نظم پیوندها بوم خورد از پیوندی افقی با پهنای $\frac{D}{2}$ استفاده گردد. صفاقت این پیوندها نباید از $\frac{b}{40}$ کمتر باشد.

ورقهای پیوند باید دور تادور جوش شوند.

(شکل صفحه ۱۴)

ضریب لاغری بستهای چپ-راست ساده نباید از ۱۴۰ و بستهای زوج از ۲۰۰ تجاوز کنند. در ضمن بستهای زوج باید در ممل تقاطع بوم متصل شوند. طول آزاد برای مناسبه ضریب لاغری در بست چپ-راست ساده همان طول بست و در بست زوج معادل ۱.۷۰ طول بست می باشد.

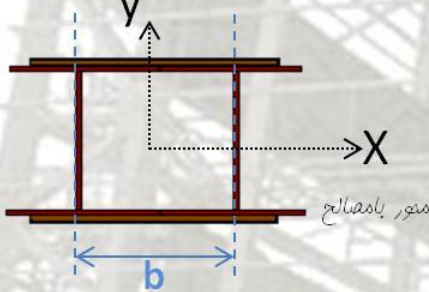
ستون بابست چپ-راست ساده

$$\lambda = \frac{Kl}{r}$$

ستون بابست چپ-راست زوج

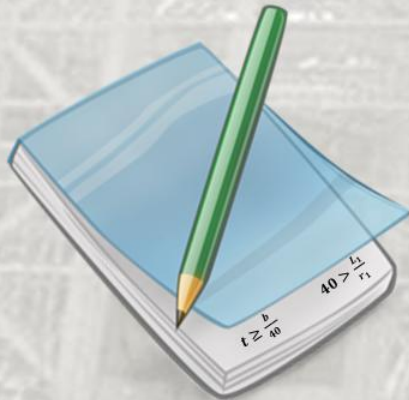
وقتی $b > 40 \text{ cm}$ باشد بهتر است از ستون مرکب نوع بست زوج استفاده شود. یا با نیمرخ نبشی طرح شوند.

$$b \leq 20 \times r_{\min(r_x, r_y)}$$

در قطعه مرکب با پیوندهای افقی بستها باید به تعدادی باشند که قطعه مرکب را حداقل به سه قسمت تقسیم کنند. فاصله بستها باید طوری باشد

که $40 > \frac{L_1}{r_1}$ و ضخامت نیز $t \geq \frac{b}{40}$ باشد.

وصله دو ستون نیز باید حداقل برابر مقاومت عضو کوچکتر (ستون کوچکتر) طراحی گردد.

* ضریب لاغری موثر قطعه مرکب (نسبت به محور V ، این محور عمود بر صفحه بستها است) در حالات ذکر شده:

$$\lambda_{ye} = \sqrt{\lambda_y^2 + \lambda_1^2}$$

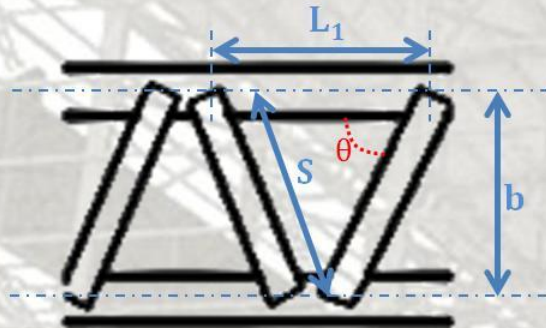
$$\frac{K_y L_y}{r_y} = \lambda_y$$

$$\frac{L_1}{r_1} = \lambda_1$$

λ_y ضریب لاغری کلی قطعه، λ_1 ضریب لاغری موضعی

$$\lambda_1 = \pi \sqrt{\frac{A}{2A_d}} \times \frac{S^3}{L_1 b^2}$$

* وقتی بستها مورب هستند λ_1 :

A سطح مقطع کلی عضو فشاری، A_d سطح مقطع بست مورب

$$F = \frac{V}{mn \sin \theta}$$

* کلیه بستها باید نیروی برشی طولی و لنگر خمشی را تحمل کند.

نیروی محوری در بستهای مورب عبارتست از:

n تعداد صفحات بست در هر طرف ستون، m برای بست چپ راست ساده برابر یک و برای بست زوج برابر دو در نظر گرفته می شود.
 V ۲٪ نیروی فشاری (P) است که برای طراحی عضو مرکب مناسبه شده است.

$$V_1 = \frac{V \times L_1}{2b}$$

برشی طولی (عمود بر امتداد بست)

$$V = 0.02 P$$

باید:

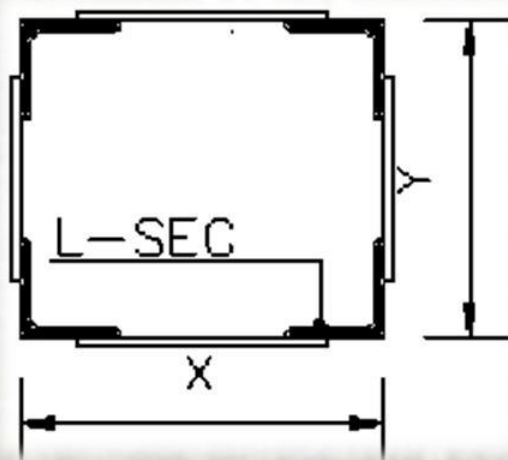
$$V > V_1$$

$$M_1 = \frac{V \times L_1}{4}$$

لنگر خمشی

روند طرح یک ستون

رجوع به آئین نامه فاص

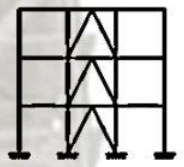
کنترل نسبت $\frac{b}{t}$

بله

طول موثر عضو باید با تجزیه و تحلیل تعیین گردد و در هر حال باید: $k \geq 1$
تعیین G_B و G_A

آیا عضو، عنصری از یک قاب مهاربندی شده است؟

بله

بطور محافظه کارانه $k=1$

مقطع مناسب نیست

آیا: $\frac{Kl}{r} \leq 200$

آیا: $\frac{Kl}{r} \leq C_c$

$F_a = \frac{(1 - 0.5\beta^2)F_y}{F.S}$

$$F_a = \frac{105 \times 10^5}{\left(\frac{Kl}{r}\right)^2} = \frac{105 \times 10^5}{(\lambda)^2}$$

بررسی کمانش پیشی در ستونهای دارای یک محور تقارن مثل نبشوها و ستونهای با دو محور تقارن مثل مقاطع صلیبی و جدار نازک و نیز مقاطع غیر متقارن

$$F_{cr} = \frac{\pi^2 E_c}{\left(\alpha \frac{Kl}{r}\right)^2}$$

تعیین تنشها:

$$f_a = \frac{P}{A}$$

$$f_{by} = \frac{M_y}{S_y}$$

$$f_{bx} = \frac{M_x}{S_x}$$

باید:

$$\frac{f_{bx}}{F_{bx}} \leq 1$$

$$\frac{f_{by}}{F_{by}} \leq 1$$

$$\frac{f_a}{F_a} + \frac{f_{bx}}{F_{bx}} + \frac{f_{by}}{F_{by}} \leq 1$$

بله

$$\frac{f_a}{F_a} \leq 0.15$$

آی

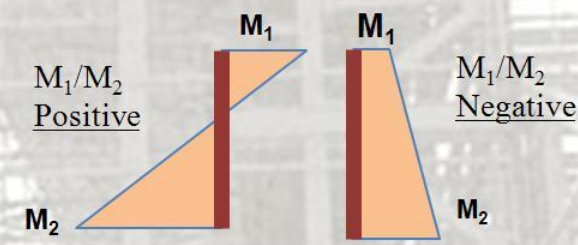
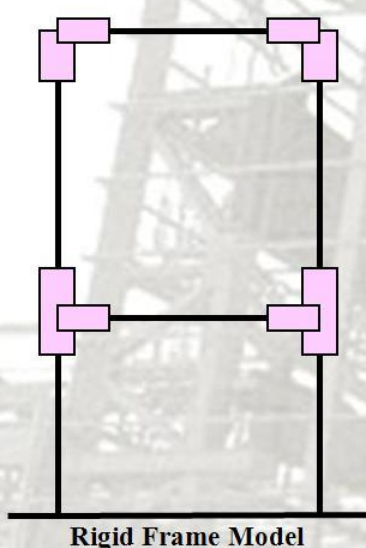
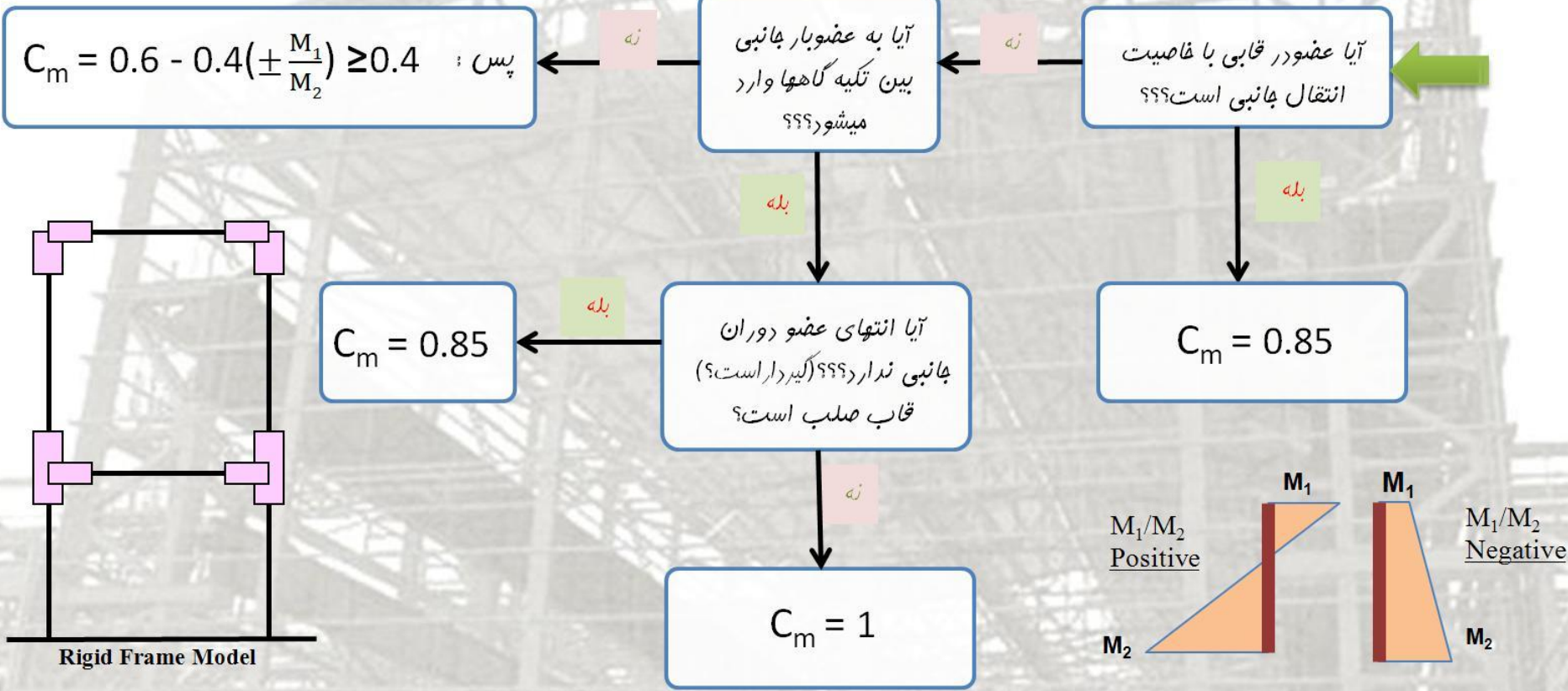
نه

$$\frac{f_a}{0.6 F_y} + \frac{f_{bx}}{F_{bx}} + \frac{f_{by}}{F_{by}} \leq 1$$

$$\frac{f_a}{F_a} + \frac{f_{bx} C_{mx}}{F_{bx} (1 - \frac{f_a}{F'_{ex}})} + \frac{f_{by} C_{my}}{F_{by} (1 - \frac{f_a}{F'_{ey}})} \leq 1$$

C_m ضریبی است که به وضعیت قاب و بارهای جانبی وارده بستگی دارد.

تعیین ضریب لنگر معادل (C_m) برای طراحی عضو تحت فشار مموری و لنگر فمشی

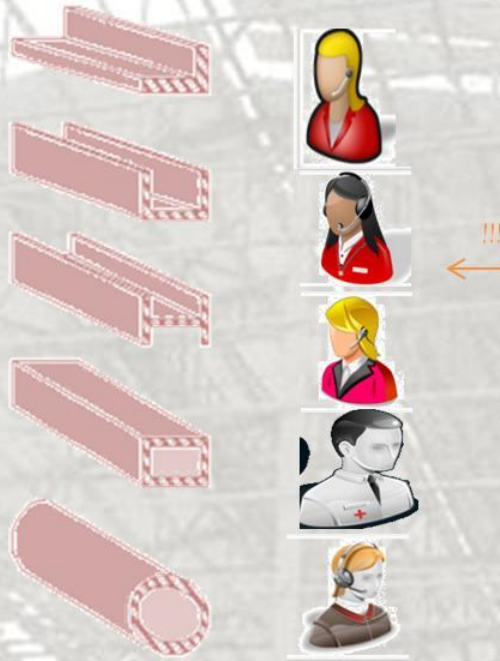
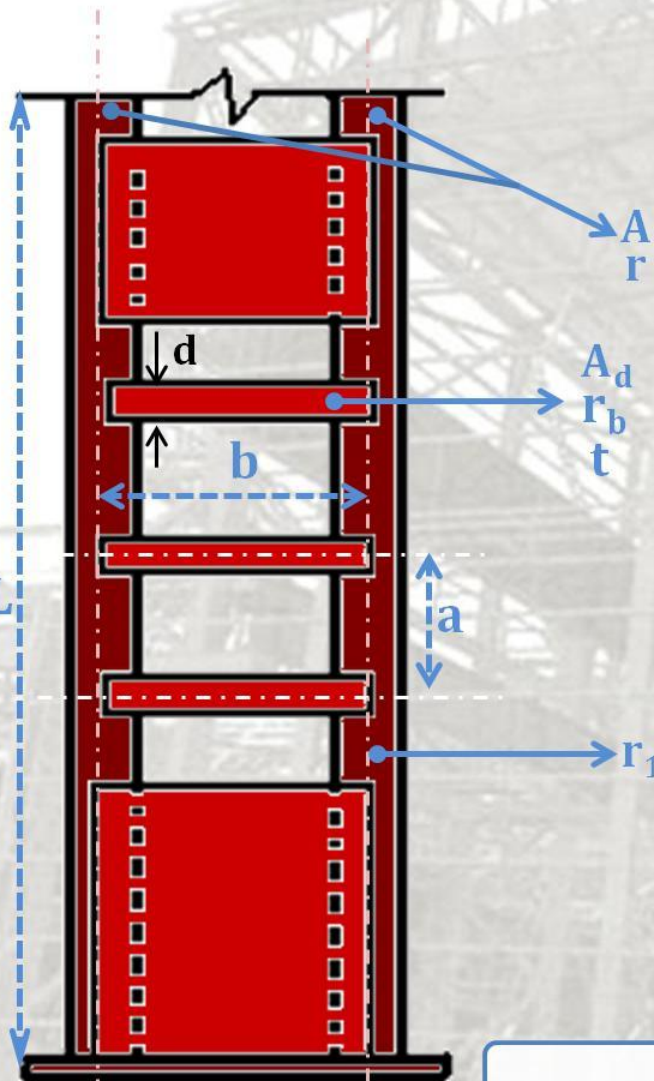

انضای ساده

انضای مضاعف

$$\alpha = \sqrt{1 + \frac{0.822}{\left(\frac{L}{r}\right)^2} \times \left[\frac{a^2}{r_1^2} + \left(\frac{A}{A_d} \times \frac{ab}{r_b^2} \right) \right]}$$

طراحی ستون با بستهای افقی

مقاسبه سطح مقطع بر اساس تنش مجاز فرضی F_a

انتخاب نیمرخ مورد نظر و تعیین فاصله b

مقاسبه مشخصات هندسی A, r_x, r_y

مقاسبه: $\lambda_x = \frac{K_x l}{r_x}$
 $\lambda_y = \frac{K_y l}{r_y}$ $\alpha \lambda = \lambda_{ye}$
 ارجح است: $\lambda_{ye} \leq \lambda_x$

مقاسبه مقدار تنش مجاز F_a یا استخراج از جدول

طراحی قیدها

آیا: $f_a = \frac{P}{A} \leq F_a$ ← مقع مناسب نیست

جدول تعیین F_a

جدول تعیین F_a بر حسب $F_y = 2400 \text{ bar}$ جدول تعیین F_a بر حسب $F_y = 2333 \text{ bar}$ جدول تعیین F_a بر حسب $F_y = 3600 \text{ bar}$

$\frac{KL}{r}$	F_c	$\frac{KL}{r}$	F_c	$\frac{KL}{r}$	F_c	$\frac{KL}{r}$	F_c	$\frac{KL}{r}$	F_c
1	1437	41	1278	81	1026	121	695	161	406
2	1435	42	1272	82	1019	122	686	162	401
3	1432	43	1267	83	1012	123	677	163	396
4	1429	44	1262	84	1004	124	667	164	391
5	1426	45	1256	85	997	125	658	165	386
6	1423	46	1251	86	989	126	648	166	382
7	1420	47	1245	87	982	127	638	167	377
8	1417	48	1240	88	974	128	629	168	373
9	1414	49	1234	89	967	129	626	169	368
10	1411	50	1228	90	959	130	623	170	364
11	1408	51	1223	91	951	131	613	171	360
12	1404	52	1217	92	943	132	604	172	356
13	1401	53	1211	93	936	133	595	173	352
14	1397	54	1205	94	928	134	586	173	348
15	1394	55	1199	95	920	135	577	175	346
16	1390	56	1193	96	912	136	569	176	340
17	1386	57	1187	97	904	137	561	177	336
18	1382	58	1181	98	896	138	553	178	332
19	1379	59	1175	99	887	139	545	179	328
20	1375	60	1168	100	879	140	537	180	325
21	1371	61	1162	101	871	141	529	181	321
22	1367	62	1156	102	863	142	522	182	318
23	1362	63	1149	103	855	143	515	183	314
24	1358	64	1143	104	846	144	507	184	311
25	1354	65	1137	105	838	145	500	185	307
26	1350	66	1130	106	829	146	494	186	304
27	1345	67	1123	107	821	147	487	187	301
28	1341	68	1117	108	812	148	480	188	298
29	1336	69	1110	109	802	149	474	189	295
30	1332	70	1103	110	795	150	468	190	291
31	1327	71	1097	111	786	151	461	191	288
32	1322	72	1090	112	777	152	455	192	285
33	1318	73	1083	113	768	153	449	193	283
34	1313	74	1076	114	759	154	444	194	280
35	1308	75	1069	115	750	155	438	195	277
36	1303	76	1062	116	741	156	432	196	274
37	1298	77	1055	117	732	157	427	197	271
38	1293	78	1048	118	723	158	422	198	268
39	1288	79	1041	119	714	159	416	199	266
40	1283	80	1034	120	705	160	411	200	263

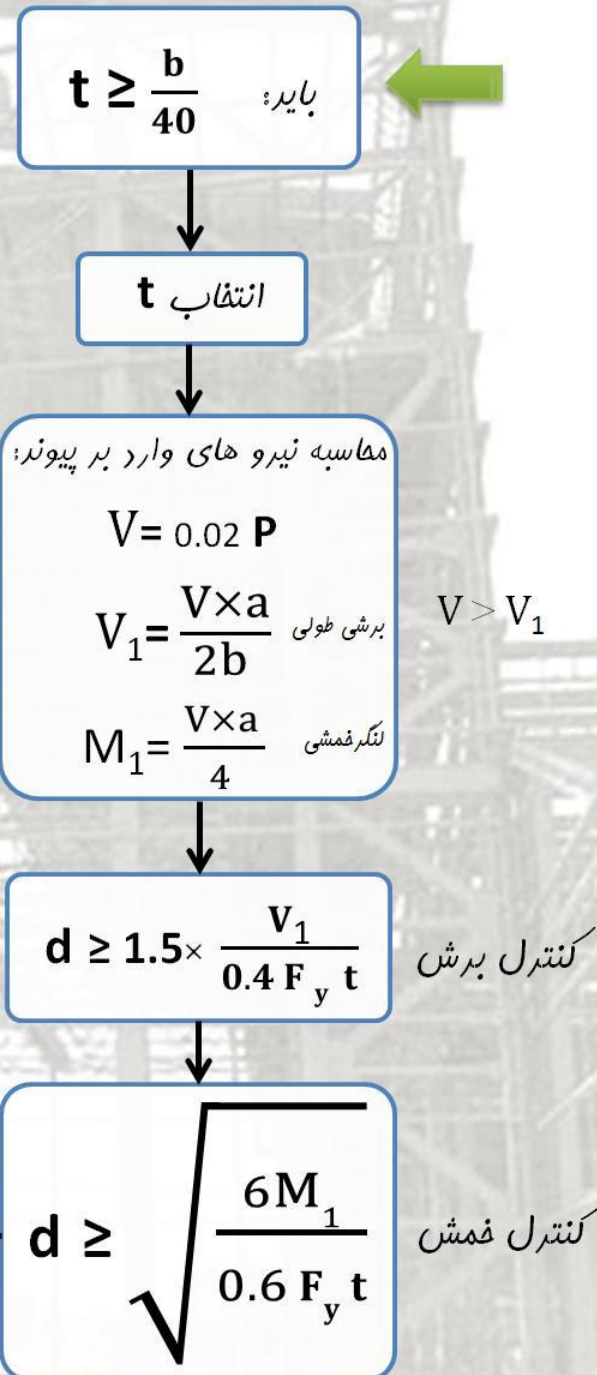
λ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	λ
0	1400	1398	1395	1393	1390	1387	1385	1382	1379	1376	0
10	1373	1370	1367	1364	1361	1357	1354	1351	1347	1343	10
20	1339	1335	1332	1328	1324	1320	1316	1312	1308	1304	20
30	1300	1296	1291	1287	1283	1278	1274	1269	1264	1260	30
40	1255	1250	1245	1240	1235	1230	1225	1220	1215	1210	40
50	1205	1199	1194	1189	1183	1178	1172	1167	1161	1155	50
60	1150	1144	1138	1132	1126	1120	1114	1108	1102	1096	60
70	1090	1084	1078	1072	1065	1059	1053	1046	1040	1033	70
80	1028	1019	1013	1006	999	992	986	979	972	965	80
90	967	950	943	936	929	922	914	907	900	892	90
100	885	877	869	862	854	846	839	831	823	815	100
110	807	799	791	783	775	767	759	750	742	734	110
120	638	717	709	700	692	683	674	665	656	648	120
130	672	666	660	654	648	641	635	630	624	618	130
140	552	544	536	529	521	514	507	500	494	487	140
150	481	474	468	462	456	450	444	439	433	428	150
160	422	417	412	407	402	397	392	388	383	379	160
170	374	370	366	361	357	353	349	345	341	337	170
180	334	330	326	323	319	316	313	309	306	303	180
190	300	298	293	290	287	284	281	279	276	273	190
200	270	451									200

$\frac{KL}{r}$	F_c	$\frac{KL}{r}$	F_c	$\frac{KL}{r}$	F_c	$\frac{KL}{r}$	F_c	$\frac{KL}{r}$	F_c
1	2155	41	1841	81	1329	121	719	161	406
2	2150	42	1830	82	1314	122	707	162	401
3	2145	43	1819	83	1298	123	695	163	396
4	2140	44	1808	84	1283	124	684	164	391
5	2135	45	1797	85	1268	125	673	165	386
6	2129	46	1786	86	1252	126	663	166	382
7	2123	47	1775	87	1237	127	652	167	377
8	2117	48	1764	88	1221	128	642	168	373
9	2111	49	1753	89	1205	129	632	169	368
10	2105	50	1741	90	1189	130	623	170	364
11	2099	51	1729	91	1173	131	613	171	360
12	2092	52	1718	92	1157	132	604	172	356
13	2085	53	1706	93	1140	133	595	173	352
14	2079	54	1694	94	1124	134	586	173	348
15	2072	55	1682	95	1107	135	577	175	346
16	2064	56	1669	96	1090	136	569	176	340
17	2057	57	1658	97	1074	137	561	177	336
18	2050	58	1645	98	1057	138	553	178	332
19	2042	59	1632	99	1040	139	545	179	328
20	2034	60	1620	100	1022	140	537	180	325
21	2026	61	1607	101	1005	141	529	181	321
22	2018	62	1594	102	987	142	522	182	318
23	2010	63	1581	103	970	143	515	183	314
24	2002	64	1568	104	952	144	507	184	311
25	1993	65	1555	105	935	145	500	185	307
26	1985	66	1541	106	918	146	494	186	304
27	1976	67	1528	107	901	147	487	187	301
28	1967	68	1514	108	884	148	480	188	298
29	1958	69	1501	109	868	149	474	189	295
30	1949	70	1487	110	851	150	468	190	291
31	1940	71	1473	111	835	151	461	191	288
32	1931	72	1459	112	819	152	455	192	285
33	1921	73	1445	113	804	153	449	193	283
34	1911	74	1431	114	788	154	444	194	280
35	1902	75	1417	115	773	155	438	195	277
36	1892	76	1402	116	758	156	432	196	274
37	1882	77	1388	117	742	157	427	197	271
38	1873	78	1373	118	727	158	422	198	268
39	1861	79	1359	119	712	159	416	199	266
40	1851	80	1344	120	700	160	411	200	263

به ازای $\lambda \geq 120$ دو عدد به عنوان تنش مجاز حداکثر ذکر شده: عدد اول که بالای عدد دوم قرار دارد، تنش مجاز در قطعات فشاری درجه اول و عدد دوم که حاصل تقسیم عدد اول در ضریب $\left(1.6 - \frac{\lambda}{120}\right)$ است تنش مجاز قطعات فشاری درجه دوم نظیر بادبند ها است.

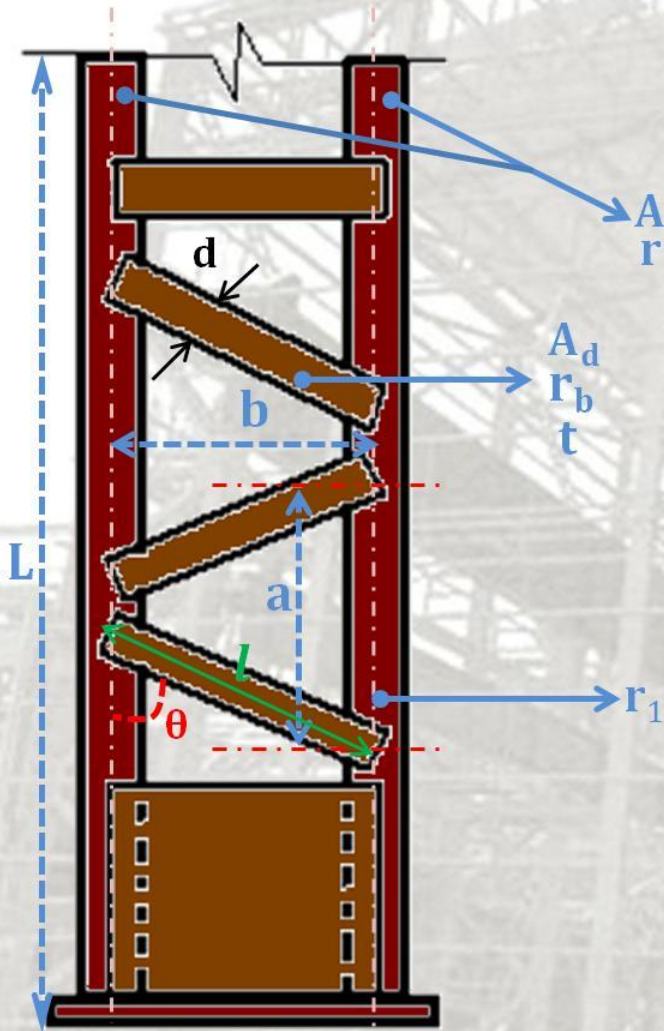
مثلا برای لاغری ۵۴ تنش مجاز فشاری برابر ۱۱۸۳ است.

طراحی پیوندها (بست های افقی)

طراحی ستون با بستهای چپ - راست

$$\alpha = \sqrt{1 + \frac{\pi^2}{\left(\frac{L}{r}\right)^2} + \frac{A}{A_d} \times \frac{1}{\cos \theta \sin^2 \theta}}$$

مقاسبه سطح مقطع بر اساس تنش مجاز فرضی F_a

انتخاب نیمرخ مورد نظر و تعیین فاصله b

مقاسبه مشخصات هندسی A, r_x, r_y

مقاسبه : $\lambda_x = \frac{K_x l}{r_x}$
 $\lambda_y = \frac{K_y l}{r_y}$ $\alpha \lambda = \lambda_{ye}$

ارجح است : $\lambda_{ye} \leq \lambda_x$

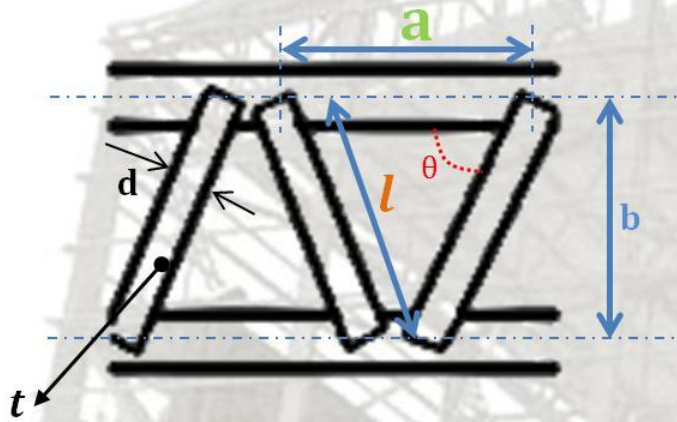
مقاسبه مقدار تنش مجاز F_a یا استخراج از جدول

طراحی قیدها

آیا : $f_a = \frac{P}{A} \leq F_a$

مقطع جوابگو نیست

طراحی پیوندها (بست های) چپ و راست

پیوند چپ - راست
ساره است؟؟

$\theta \geq 60^\circ$

$\theta \geq 45^\circ$

$$a = \frac{2b}{\tan \theta}$$

$$l = \frac{b}{\sin \theta}$$

کنترل لاغری تک ستون
در فاصله a

$$\frac{l}{140} \geq \frac{t}{\sqrt{12}} = r_b$$

$$\rightarrow t = l \frac{\sqrt{12}}{140}$$

ماسبه نیرو در پیوند

$$V = 0.02 P$$

$$F = \frac{V}{mn \sin \theta}$$

ماسبه F_a در پیوند

انتخاب t

$$d = \frac{F}{F_a \times t}$$

انتخاب d

کنترل عرض به ضخامت

not

طراحی مجدد

درست

o.k پایان

مثال: مطلوبست طراحی ستونی مرکب از دو نیمرخ UNP (ناودانی) تحت بار موری معادل 100 kN ، این ستون از

بستهای افقی ساخته خواهد شد و ارتفاع آن 5 m است. ضریب K در جهت محور X ها برابر 1 و در جهت Y ها برابر 1.2 است.

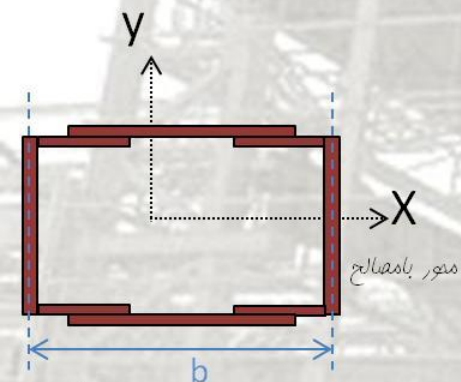
حل: اگر تنش مجاز فرضی را برای شروع $F_a = 1100 \text{ bar}$ در نظر بگیریم:

$$A \geq \frac{P}{F_a} = \frac{100 \times 10^3}{1100} = 91 \text{ cm}^2$$

با توجه به جدول اشتال ناودانی UNP_{24} ، انتخاب می‌کنیم با مشخصات:

$$F_y = 2333 \text{ bar} \quad A = 42.3 \text{ cm}^2 \quad r_x = 9.22 \quad r_y = 2.42$$

توجه دارید که محور بیرون مصالح محور Y ها و محوری که مصالح در آن قرار میگیرد X ها خواهد بود.

$$\lambda_x = \frac{K_x l}{r_x} = \frac{1 \times 500}{9.22} = 54.2$$

جدول $\rightarrow F_a = 1182 \text{ bar}$

$$f_a = \frac{100 \times 10^3}{2 \times 42.3} = 1182$$

$\rightarrow F_a = f_a$
موجود = مجاز

2 UNP₂₄

اختلاف بین تنش مجاز و موجود در حالت "موجود بیشتر از مجاز" تا ۲ درصد قابل چشم پوشی است در غیر این صورت باید مقطع را تعویض کنیم.

$$\leq r_1 \times 20 = 2.42 \times 20 = 48.4 \text{ cm}$$

طرح قطعه: اگر بیرون به بیرون دو عضورا 30 cm بگیریم:

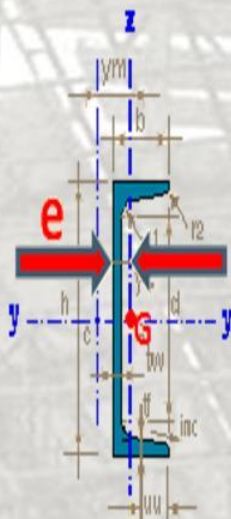
$$I_y = 2[I_y + A_{UNP} \times (\frac{b}{2} - e)^2] = 2[248 + 42.3 \times (12.77)^2] = 14292 \text{ cm}^4$$

کل تک

$$r_y = \sqrt{\frac{I_y}{A}} = \sqrt{\frac{14292}{2 \times 42.3}} = 13 \text{ cm}$$

$$\frac{b}{2} - e = \frac{30}{2} - 2.23 = 12.77$$

Perfil UPN

	$h \leq 300$ mm	$h > 300$ mm
uu	$b/2$	$(b - t_w)/2$
inc	8%	5%

	M	P	h	b	t_w	t_f	r_1	r_2	d	A	I_y	W_y	i_y	Wply	I_z	W_z	i_z	Wplz	ym	ys	It	Iw	AL	AG	Avz	Sy	sy
	kg/m	kN/m	mm	mm	mm	mm	mm	mm	mm	cm ²	cm ⁴	cm ³	cm	cm ³	cm ⁴	cm ³	cm	cm ³	cm	cm	cm ⁴	cm ⁶	m ² /m	m ² /t	cm ²	cm ³	cm
UPN 80	8.6	0.088	80	45	6.0	8.0	8.0	4.0	45.0	11.0	106.0	26.5	3.10	31.8	19.4	6.4	1.33	12.1	2.67	1.45	2.16	170	0.312	36.13	5.10	15.9	6.7
UPN 100	10.6	0.106	100	50	6.0	8.5	8.5	4.5	64.0	13.5	206.0	41.2	3.91	49.0	29.3	8.5	1.47	16.2	2.93	1.55	2.81	410	0.372	35.10	6.46	24.5	8.4
UPN 120	13.3	0.133	120	55	7.0	9.0	9.0	4.5	82.0	17.0	364.0	60.7	4.63	72.6	43.2	11.1	1.59	21.2	3.03	1.60	4.15	900	0.434	32.52	8.80	36.3	10.0
UPN 140	16.0	0.160	140	60	7.0	10.0	10.0	5.0	98.0	20.4	605.0	86.4	5.45	103.0	62.7	14.8	1.75	28.3	3.37	1.75	5.68	1800	0.489	30.54	10.41	51.5	11.7
UPN 160	18.8	0.188	160	65	7.5	10.5	10.5	5.5	115.0	24.0	925.0	115.6	6.21	138.0	85.3	18.3	1.89	35.2	3.56	1.84	7.39	3280	0.546	28.98	12.60	69.0	13.4
UPN 180	22.0	0.220	180	70	8.0	11.0	11.0	5.5	133.0	28.0	1350.0	150.0	6.94	179.0	114.0	22.4	2.02	42.9	3.75	1.92	9.55	5570	0.611	27.80	15.09	89.5	15.1
UPN 200	25.3	0.253	200	75	8.5	11.5	11.5	6.0	151.0	32.2	1910.0	191.0	7.70	228.0	148.0	27.0	2.14	51.8	3.94	2.01	11.90	9070	0.661	26.15	17.71	114.0	16.8
UPN 220	29.4	0.294	220	80	9.0	12.5	12.5	6.5	167.0	37.4	2690.0	244.5	8.48	292.0	197.0	33.6	2.30	64.1	4.20	2.14	16.00	14600	0.718	24.46	20.62	146.0	18.4
UPN 240	33.2	0.332	240	85	9.5	13.0	13.0	6.5	184.0	42.3	3600.0	300.0	9.23	358.0	248.0	39.6	2.42	75.7	4.39	2.23	19.70	22100	0.775	23.34	23.71	179.0	20.1
UPN 260	37.9	0.379	260	90	10.0	14.0	14.0	7.0	200.0	48.3	4820.0	370.8	9.99	442.0	317.0	47.7	2.56	91.6	4.66	2.36	25.50	33300	0.834	22.00	27.12	221.0	21.8
UPN 280	41.8	0.418	280	95	10.0	15.0	15.0	7.5	216.0	53.3	6280.0	448.6	10.85	532.0	399.0	57.2	2.74	109.0	5.02	2.53	31.00	48500	0.890	21.27	29.28	266.0	23.6
UPN 300	46.2	0.462	300	100	10.0	16.0	16.0	8.0	232.0	58.8	8030.0	535.3	11.69	632.0	495.0	67.8	2.90	130.0	5.41	2.70	37.40	69100	0.950	20.58	31.77	316.0	25.4
UPN 320	50.5	0.505	320	100	14.0	17.5	17.5	8.8	246.0	75.8	10870.0	679.4	11.98	826.0	597.0	80.7	2.81	152.0	4.82	2.60	66.70	96100	0.982	16.50	47.11	413.0	26.3
UPN 350	60.7	0.607	350	100	14.0	16.0	16.0	8.0	282.0	77.3	12840.0	733.7	12.89	918.0	570.0	75.0	2.72	143.0	4.45	2.40	61.20	114000	1.047	17.25	50.84	459.0	28.0

$$\lambda_y = \frac{K_y l}{r_y} = \frac{1.2 \times 500}{13} = 46.2$$

$$d \text{ عرض پیونر} = \frac{1}{2} b = 0.5 \times (30 - 2 \times 0.95) = 14 \text{ cm}$$

$$t \text{ ضخامت پیونر} = \frac{1}{40} b = 0.8 \text{ cm}$$

$$a \text{ مرکز پیونرها} \geq 2.5 d = 35 \text{ cm}$$

PL 140 × 10

PL 140 × 10

$$I = \frac{1 \times 14^3}{12} = 228$$

$$A = 14$$

$$r_b = 4.04$$

$$a \geq 2.5 d = 35$$

$$\frac{L}{2r_x} \text{ \& } 50 \geq \frac{a}{r_1}$$

$$\frac{500}{2 \times 9.22} = 27.11 \geq \frac{a}{2.42}$$

$$27.11 \times 2.42 = 65.6$$

$$65.6 \geq a \geq 35$$

$$a = 50$$

$$V = 0.02 P \longrightarrow 0.02 \times 100000 = 2000_N$$

$$V_1 = \frac{V \times a}{2b} \longrightarrow \frac{2000 \times 50}{2 \times 25.54} = 1958_N$$

$$M_1 = \frac{V \times a}{4} \longrightarrow \frac{2000 \times 50}{4} = 25000_{N.m}$$

$$V > V_1 \longrightarrow 2000 > 1958$$

OK

$$d \geq 1.5 \times \frac{V_1}{0.4 F_y t} \longrightarrow 14 \geq 1.5 \times \frac{1958}{0.4 \times 2333 \times 1}$$

12.8

OK

$$d \geq \sqrt{\frac{6M_1}{0.6 F_y t}} \longrightarrow 14 \geq \sqrt{\frac{6 \times 25000}{0.6 \times 2333 \times 1}}$$

10.35

OK

باید: $\lambda_{ye} \leq \lambda_x$

$$\alpha = \sqrt{1 + \frac{0.822}{\left(\frac{KL}{r}\right)^2} \times \left[\frac{a^2}{r_1^2} + \left(\frac{A}{A_d} \times \frac{ab}{r_b^2}\right) \right]}$$
$$\alpha = \sqrt{1 + \frac{0.822}{\left(\frac{1.2 \times 500}{13}\right)^2} \times \left[\frac{50^2}{2.422} + \left(\frac{84.6}{2 \times 14 \times 1} \times \frac{50 \times 25.54}{4.042}\right) \right]} = 1.12$$
$$\alpha \lambda = \lambda_{ye}$$
$$1.12 \times \left(\frac{1.2 \times 500}{13}\right) = 51.7 \leq 54.2$$

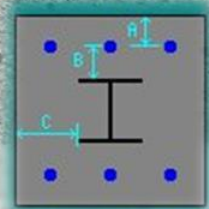
OK

بعد جوش (t_e) را میتوان طبق دستورالعمل آئین نامه یا محاسبات بدست آورد:

$$t_e = 0.7 t = 0.7 \times 0.8 = 0.56 \approx 0.6$$

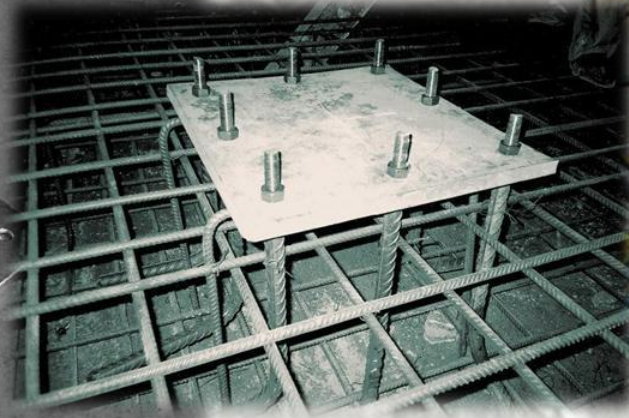
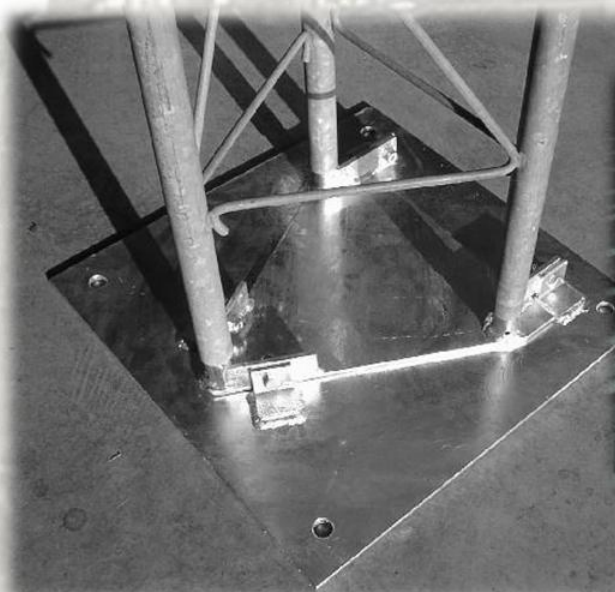
باتوجه به مقادیر تنشها جهت صرفه اقتصادی طرح ، بهتر است ابعاد بست ها را تا حد مجازتقلیل دهیم.

Base Plate

صفحه (کف) ستون

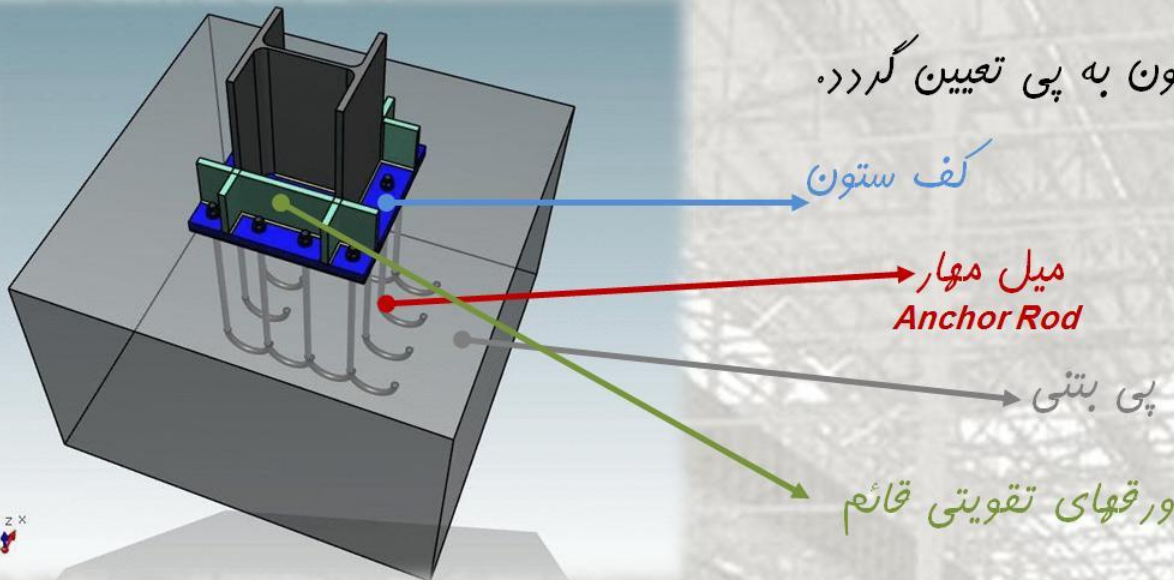

پس از آنکه ستون سازه طراحی شد، عرف معمول بر این است که کف ستون، متناسب با ظرفیت باربری طراحی کنند "به یاد داریم که ظرفیت باربری ستون بستگی به طول کمانشی آن داشت".
بررسی کف ستون، میل مهاره‌اوی بتنی درجه گیرداری انتهای ستون را تعیین میکند.

در طراحی کف ستون باید:

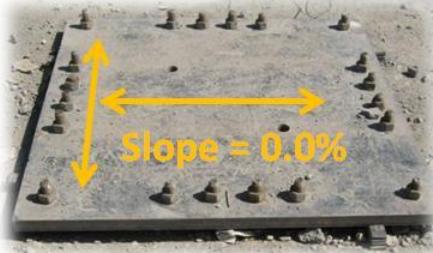
۱- کف ستون باید نیروی منتقل شده از بالهای فشاری ستون اچنان توزیع کند که زیر ستون میزان تنش از تنش مجاز صالح تجاوز نکند.

۲- نوع، طرز و چگونگی اتصال کف ستون به پی تعیین گردد.

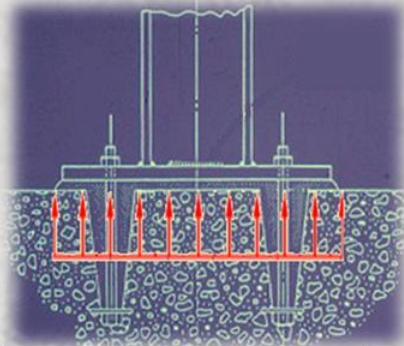

وقتی ستون تحت لنگر (فروچ از مرکزیت بار موری) نیز باشد میل مهارهای کف ستون با تحمل کشش پایداری، اتامین می کنند. با ماکم کردن پیچ و مهره ها و ایبار پیش تنیدگی در میل مهارها تغییرشکلهای دورانی کف ستون کنترل می گردد.

وقتی ستون فقط تحت اثر بار مهوری است ابتدا سطح کف ستون را تعیین میکنیم و سپس ضفامت ورق مورد نیاز را در استفاده از ورقها باید دقت گردد تماس بین ورق و ستون ۱۰۰٪ باشد تا انتقال نیرو کاملاً ممکن گردد.

در این حالت فرض می شود توزیع تنش زیر کف ستون بصورت یکنواخت و امتداد کف ستونها در خارج از مقاطع بهرانی، بصورت تیرهای طره است.

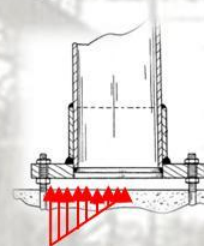
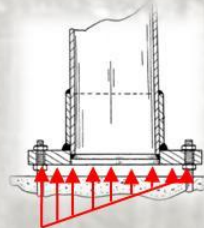
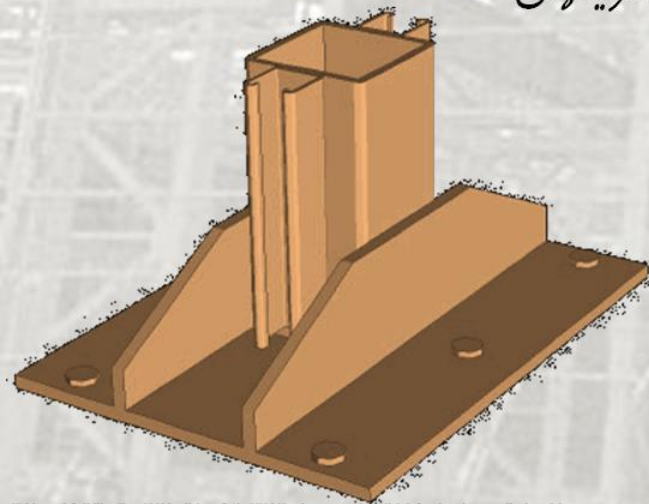

توزیع تنش یکنواخت

وقتی ستون تحت فروج از مرکزیت بار باشد ابتدا ابعاد کف ستون را تعیین میکنیم سپس ضفامت آن در گام بعد انتقاب میل مهارهای کف ستون و بعد تعیین تقویتهای قائم پای ستون و اتصال آن به بال ستون.

ورقهای تقویتی قائم معمولاً مثلثی یا ذوزنقه ای شکل اند.

تقویت کننده ها می توانند از نبشی، ناوردانی و یا صفات لپکی نیز باشند.

توزیع تنش غیر یکنواخت

هنگامی که صحبت از انتقال بار است، در نهایت آخرین مقصد تکیه گاه (پی و شالوده) است. اما بسته به نوع این تکیه گاه و مصالح تشکیل دهنده ی آن میزان تنش مجاز اتکایی مصالح متفاوت خواهد بود. آئین نامه در این باره مقرر میدارد که اگر مشفصات ویژه ای برای تنش مجاز اتکایی موجود نباشد ملاک مناسباتی موارد زیر خواهد بود:

* سنگ آهکی ومالات ماسه سیمان

$$F_p = 22 \text{ kg/cm}^2$$

* آجرکاری بامالات ماسه سیمان

$$F_p = 14 \text{ kg/cm}^2$$

* تکیه گاه بتنی

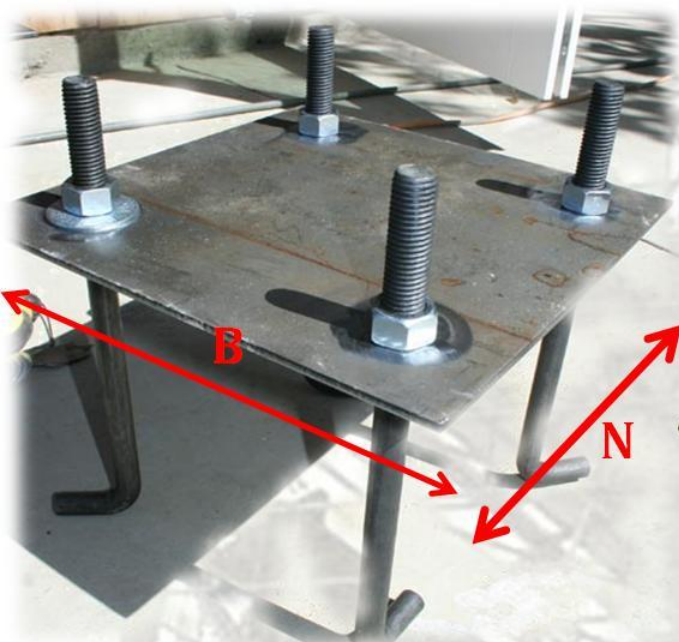
A_1 سطح ورق کف ستون:

A_2 سطح شالوده متناسب با کف ستون:

f'_c مقاومت فشاری بتن:

$$F_p = 0.3 f'_c \sqrt{\frac{A_2}{A_1}} \leq 0.6 f'_c$$

$$A_1 = B \times N$$

برای سهولت در اجرای کف ستون باید از حداقل ۴ میل مهار با قطر ۲۰ میلیمتر برای اتصال صفحه کف ستون به پی استفاده کرد. $4\phi 20$ طول میل مهار ها باید اندازه ای باشد که مقاومت، پیوستگی و مهار لازم را در بتن داشته باشد و برای اتصال صفحات زیر ستون به پی لازم است میل مهار ها در انتها قلاب شوند تا طول مهاری لازم تأمین شود. معمولاً مساحت میل مهارهایی که از روش تقریبی به دست می آیند بیش از مقدار مورد نیاز است و باید مقداری کمتر از آن انتخاب شود.

$$A_s = 13.8 \text{ cm}^2 \xrightarrow{\text{انتخاب شود}} A_s = 10 \text{ cm}^2$$

کنترل میل مهار:

معمولاً میلگرد خریداری شده استفاده می شود که در آن سطح برش در قسمت درزانه شده قرار دارد طبق آئین نامه:

$$F_t = 0.43F_u - 1.8f_v \leq 0.33 F_u$$

$$f_t < F_t$$

$$\frac{T}{A_s} = f_t$$

$$\frac{V}{2A_s} = f_v$$

$$\frac{T}{0.33F_u} = A_s$$

کل سطح مقطع میل مهار لازم

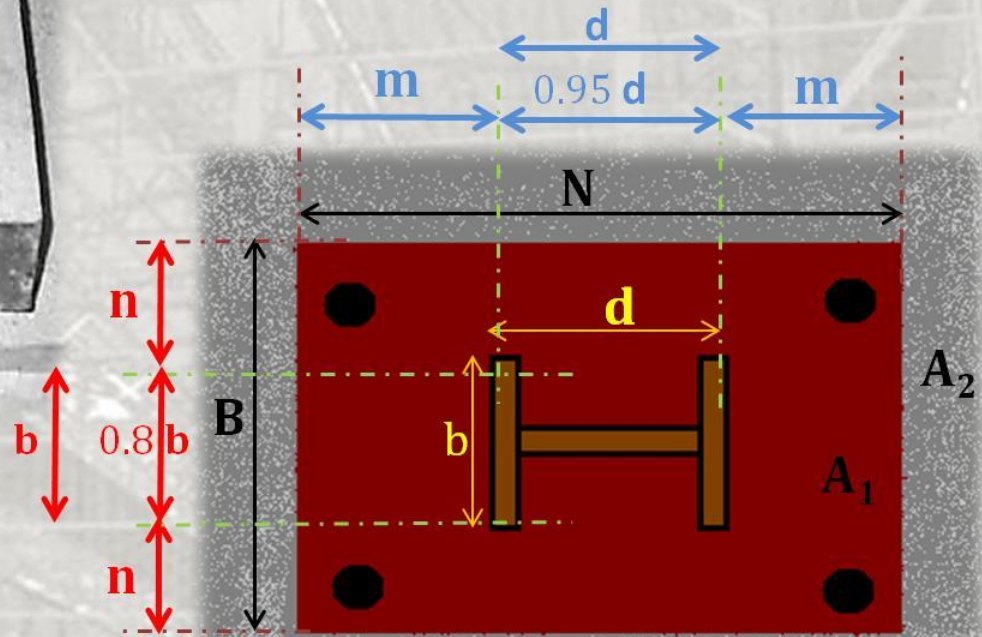
$$0.33 F_u = F_t$$

F_u : تنش نهایی در میلگرد

T : کل نیروی کششی موجود

هرگاه مقدار A_1 از حد مجاز کمتر شود بتن پی شکافته و فراب می شود.

هرگاه t از حد مجاز کمتر شود کف ستون تحت اثر لنگر و برش فراب می شود.

مقطع قوطی $N = 2m + d$

$B = 2n + b$

مقطع H $N = 2m + 0.95d$

$B = 2n + 0.8b$

$A_2 = (B + 4d) \times (N + 4d)$

بعد N مقابل جان ستون فواید بود. درجهت لنگر وارده

در حالت بار مهوری ابتدا سطح مورد نیاز کف ستون را از تقسیم نیروی مهوری بر تنش مجاز مصالح (F_p) بدست می آوریم؛ وقتی بارگذاری فوق العاده است ضریب 1.33 در مفرج قرار خواهد گرفت:

$$\frac{P}{F_p} = A \quad \frac{P}{1.33F_p} = A$$

برای آنکه مقادیر m و n در هر دو هم باشند شکل کف ستون را مستطیل نزدیک به مربع اختیار می کنیم.

$$\sqrt{A_1} \quad \sqrt{2750} = 52.45 \approx 50 \times 55 \quad A_1 = B \times N$$

$$t = 2m \sqrt{\frac{f_p}{F_y}} \quad \text{یا} \quad t = 2n \sqrt{\frac{f_p}{F_y}}$$

m و n هر کدام بزرگتر بود ملاک محاسبه قرار می گیرد.

وقتی بارگذاری فوق العاده است ضریب 1.33 در مفرج قرار خواهد گرفت:

$$t = 2(n \text{ یا } m) \sqrt{\frac{f_p}{1.33 F_y}}$$

f_p در اینجا تنش مجازی است که از تقسیم نیروی مهوری بر سطح کف ستون انتقابی (A_1) بدست آمده است.

$$\frac{P}{A_1} = f_p$$

در حالت وجود لنگر ابتدا خروج از مرکزیت بار (e) را بدست می آوریم:

$$\frac{M}{P} = e$$

$$\frac{N}{6} \geq e \longrightarrow f = \frac{P}{A} \pm \frac{M}{S} \longrightarrow f = \frac{P}{A} \left[1 \pm \frac{6e}{N} \right]$$

وقتی e کوچکتر مساوی $\frac{1}{6}N$ باشد

$$A = B \times N$$

وقتی e از $\frac{1}{6}N$ تجاوز کند قسمتی از کف ستون در کشش قرار گرفته و معادله فوق دیگر اعتبار نخواهد داشت.

$$\frac{N}{6} < e$$

در این حالت: ۱- حداکثر تنش تماسی فشاری ۲- طولی از صفحه کف ستون (x) که تنش های تماسی فشاری را به پی منتقل می کند و ۳- نیروی کششی در میل مهار ها، مبهولات طراحی هستند که برای تعیین این مبهولات راه دقیق استفاده از معادلات تعادل استاتیکی و همسازی بین تغییر شکل ها است که در این صورت نیاز به حل معادله درجه سوم نیز است.

$$x^3 + a_1 x^2 + a_2 x + a_3 = 0$$

$$a_1 = 3\left(e - \frac{N}{2}\right)$$

$$a_2 = 6 \frac{nA_s}{B} (e+f)$$

$$\frac{E_s}{E_c} = n \approx 10$$

$$a_3 = -a_2 \left(f + \frac{N}{2}\right)$$

در روش تقریبی فرض می شود که نقطه اثر برآیند تنش های فشاری تماسی ناشی از توزیع مثلثی دقیقاً در وسط بال فشاری ستون ($t_f/2$) قرار گیرد که در این صورت مقدار تقریبی نیروی کششی میل مهار (T) را با لنگرگیری حول مرکز بال فشاری ستون می توان تعیین کرد.

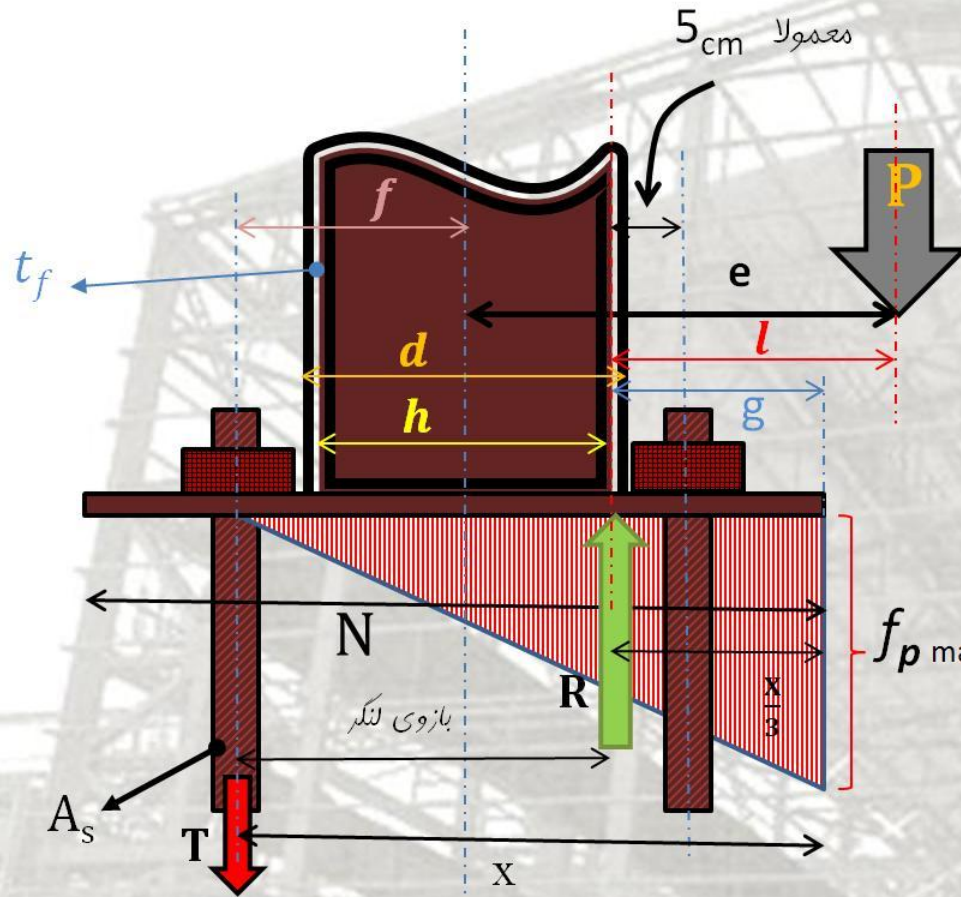
$$T = \frac{P.l}{\text{بازوی لنگر}}$$

فاصله بار از وسط بال فشاری است

$$M = T\left(f + \frac{h}{2}\right) + P\left(\frac{h}{2}\right)$$

رابطه دیگر

A_s : سطح مقطع میل مهارهای کششی :

$f = \frac{P}{A} [1 \pm \frac{6e}{N}]$ تنش موجود از رابطهء:

R برآیند نیروها زیر کف ستون است و در فاصله $\frac{X}{3}$ از قاعده

$R = T + P$ مثلث تنش قرار دارد

T نیروی کشش در میل مهار

$f_{p \max} = \frac{2R}{X \cdot B}$

$g = \frac{N-d}{2} + \frac{t_f}{2}$

پس از تعیین e برای تعیین ابعاد ابتدا فاصله محور میل مهارها را تا لبه نیمرخ ستون را تعیین می کنیم که معمولاً 5cm در نظر گرفته می شود

سپس بازوی لنگر را از رابطه زیر بدست می آوریم:

$$\text{بازوی لنگر} = d - \frac{t_f}{2} + 5\text{cm}$$

باتوجه به روش تقریبی مقدار X خواهد شد:

$X = \frac{3}{2}$ (بازوی لنگر)

سپس با مناسبه مقدار $\frac{X}{3}$ و تعیین فاصله بین لبه فشاری کف ستون و محور میل مهار بعد N را تعیین میکنیم.

فاصله لبه $= \frac{X}{3} - \frac{t_f}{2} - 5\text{cm}$

$N = X +$ فاصله لبه

بعد دیگر یعنی B را باید از طریق تنش مجاز مصالح بدست آوریم، بدین منظور ابتدا کشش میل مهارها را بدست می آوریم:

$$T = \frac{P.l}{\text{بازوی لنگر}}$$

پس از آن میزان R را از تعادل نیروها کسب می کنیم:

$$R = T + P$$

چون R برابر است با حجم منشور مثلثی تنش زیر ورق کف ستون، لذا B بدست می آید:

$$R = \frac{3}{2} \cdot g \cdot B \cdot F_p$$

$$F_p = 0.7 \times f'_c$$

تنش مجاز فشاری بتن

$$t_{\text{لازم}} = \sqrt{\frac{6M}{0.75 F_y \times B}}$$

برای تعیین ضخامت از رابطه مقابل فواید داشت:

M لنگر بحرانی در مقطع است

اما برای تعیین لنگر نیاز به تنش ماکزیمم و فشار در مقطع بحرانی (P_p) داریم که برای این منظر باید مقدار m را بدست آوریم

$$f_{p \max} = \frac{2R}{3g.B}$$

تنش ماکزیمم زیر کف ستون :

$$m = \frac{N - (0.95d)}{2}$$

$$M = \left[P_p \frac{(m)^2}{2} + (f_{p \max} - P_p) \frac{(m)^2}{3} \right] \times B$$

$$P_p = f_{p \max} - \frac{f_{p \max}(m)}{3g}$$

((معمولا ضخامت بدست آمده در روش ASD بیش از روش LRFD است))

Stiffener at the support

استفاده از سفت کننده در پای ستون

با توجه به ضخامت های بدست آمده برای کف ستون و ورقهای عرضه شده به بازار، گاهی پیش می آید که مصالح طراحی شده در بازار موجود نیستند. لذا مجبور به کاهش ضخامت کف ستون خواهیم بود. از روشهای کاهش ضخامت استفاده از ورقهای قائم و نیمرفهای تقویتی پای ستون است.

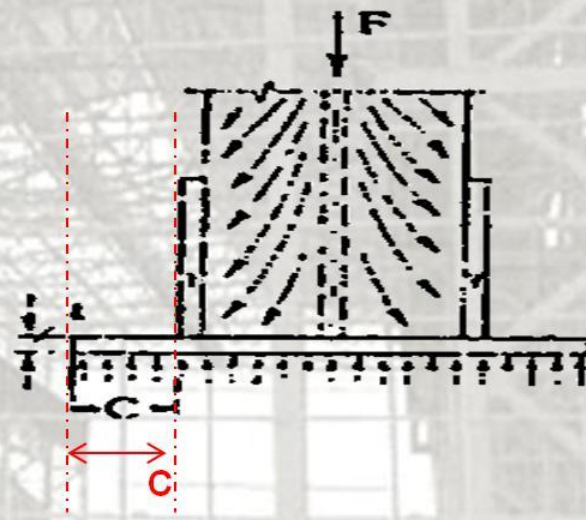
اتصال با نبشی بهترین اتصال است. نبشی مناسب نیز نبشی $L 100*100*10$ mm است.

اصول طراحی کف ستون با سفت کننده ها با طراحی کف ستون در حالت عادی تفاوتی ندارد، این مطلب را در نظر داشته باشید که استفاده از سفت کننده ها تغییری در میزان تنش زیر کف ستون ایجاد نمیکند و موجب گیرداری اتصال نمی گردد.

اگر سطح یک ورق کف ستون را بصورت زیر تقسیم بندی و نامگذاری کنیم، آنگاه با محاسبه لنگرهای پای ستون و گزینش ماکزیمم آنها ضخامت را تعیین می کنیم.

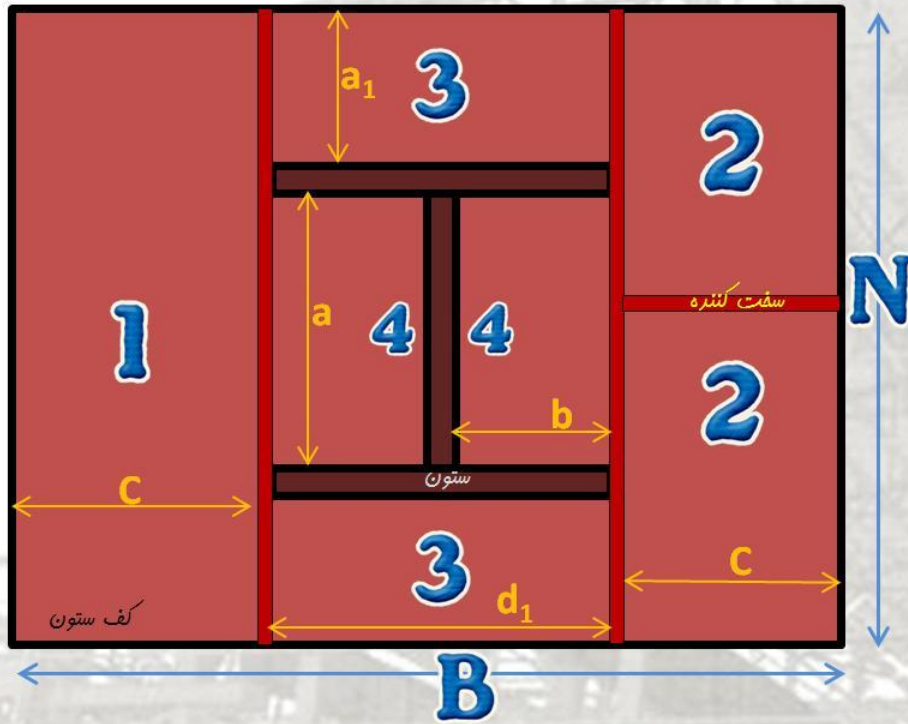
$$t = \sqrt{\frac{6M}{0.75 F_y}} \rightarrow \text{B از مفرج حذف شده}$$

مقطع بدرانی برای خمشن

قاعده نامگذاری نوای یک کف ستون با سفت کننده:

ناحیه 1 از یک طرف بسته است، ناحیه 2 از دو طرف بسته است، ناحیه 3 از سه طرف بسته است، ناحیه 4 از چهار طرف بسته است

گفتیم که: طراحی کف ستون با سفت کننده ها باطراحی کف ستون در حالت عادی تفاوتی ندارد

پس: تنش f_p برابر تقسیم نیروی محوری بر سطح کف ستون است. اما در هر کدام از نوای لنگر بطور جداگانه مناسبه می شود و در نهایت ماکزیمم این لنگر ها برای تعیین ضماقت کف ستون بکار می رود.

ضرایب آلفا (α) برابرند با: $\frac{a_1}{d_1} = \alpha_3$; $\frac{a}{b} = \alpha_{1,2}$

کنترل فمش:

Zone: 1 & 2 $\gg M_1 = \frac{f_p \cdot c^2}{2}$

Zone: 3 $\gg M_3 = \alpha_3 \cdot f_p \cdot d_1^2$

Zone: 4 $\gg M_{2a} = \alpha_1 \cdot f_p \cdot b^2$
 $M_{2b} = \alpha_2 \cdot f_p \cdot b^2$

♥ ♥
Max : M

$f_b < F_b$

$\frac{M_{1,2,3}}{S_{1,2,3}} = f_{b1,2,3}$

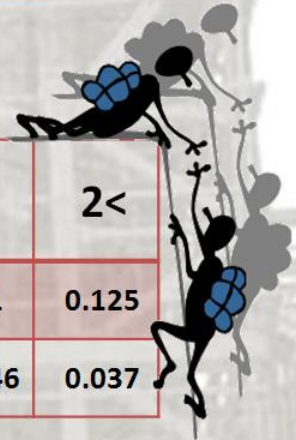

ضرایب آلفا (α) جهت مناسبه ی لنگر در نواحی ورق کف ستون

$\frac{a_1}{d_1}$	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	1	1.2	1.4	2	2<
α_3	0.6	0.74	0.88	0.97	0.107	0.112	0.120	0.126	0.132	0.133

$\frac{a_1}{d_1} < 0.5$ باشد ورق بصورت طره ای تحلیل و طراحی می شود

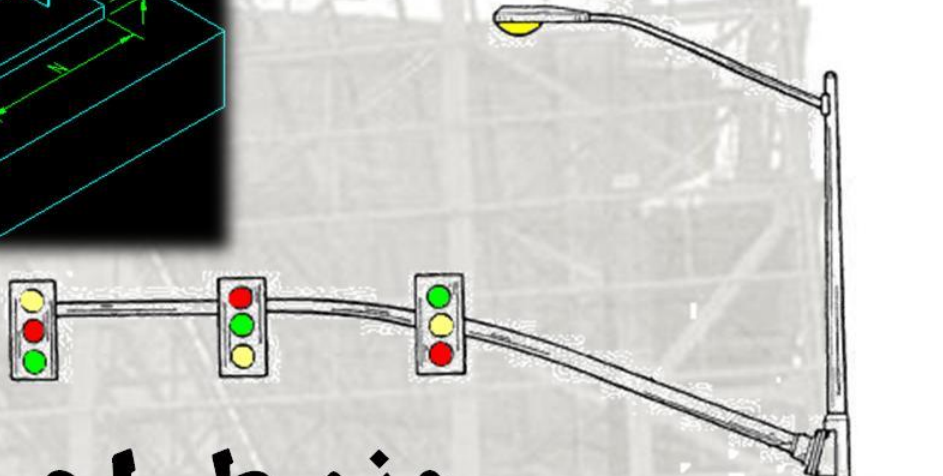
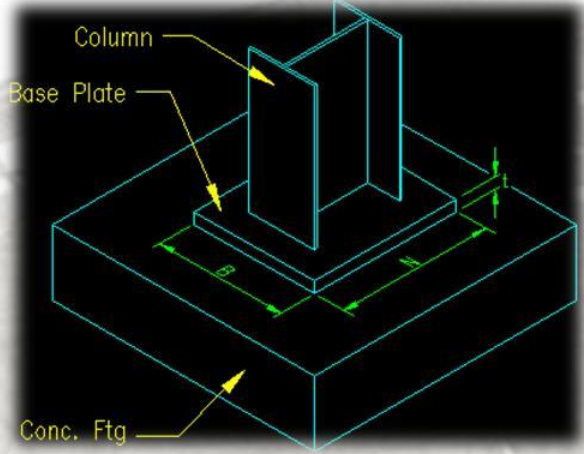
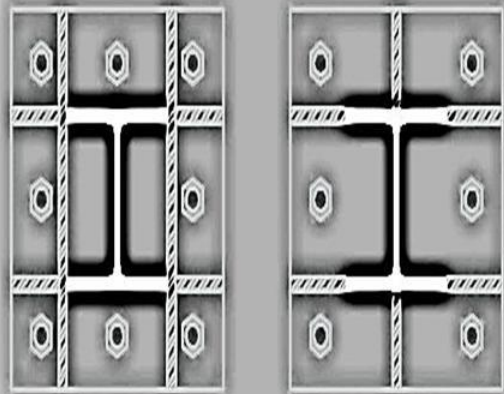
$\frac{a}{b}$	1	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2	2<
α_1	0.048	0.055	0.063	0.069	0.075	0.081	0.086	0.091	0.094	0.098	0.1	0.125
α_2	0.048	0.049	0.05	0.05	0.05	0.05	0.049	0.048	0.048	0.047	0.046	0.037

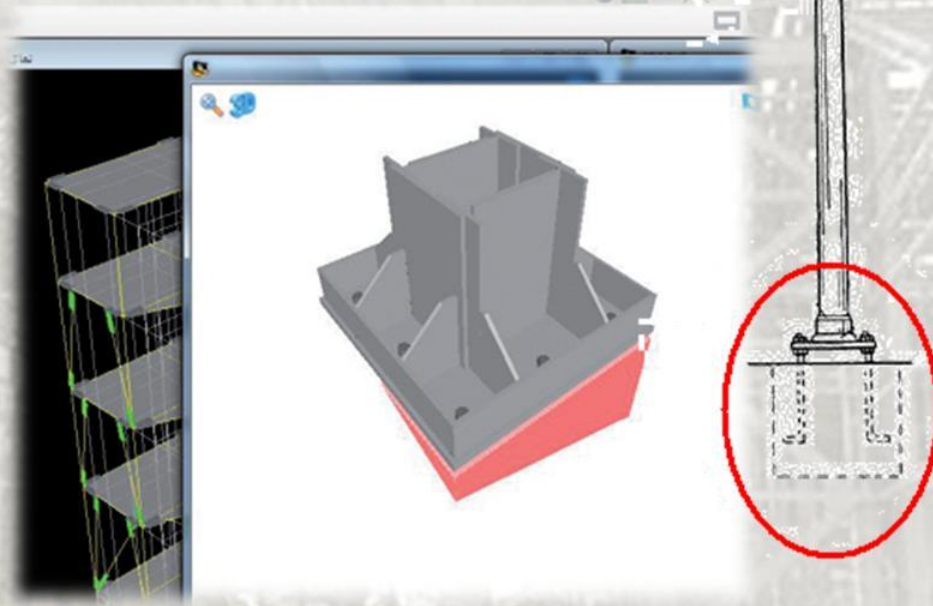
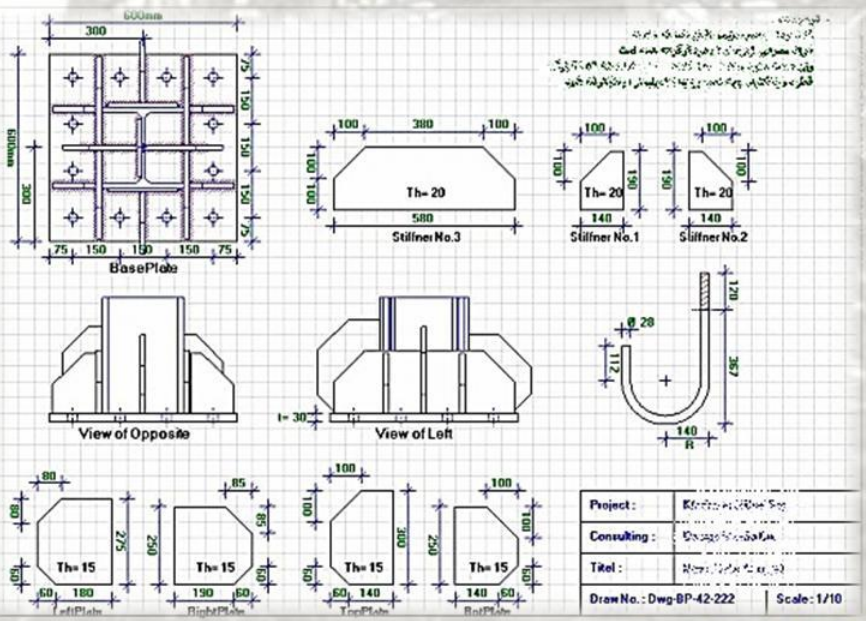
نکته:

سعی شود قطر میل مهارها بین 80mm الی 20mm انتقاب شود با جایگذاری متقارن. اگر نیاز به میل مهار نبود از $2\phi 20$ استفاده شود. طراحی میل مهار مانند طرح یک عضو کششی است. در مقاطع (ستونها) بعبه ای از نیمرفهای نبشی و ناودانی جهت سفت کننده استفاده می کنند. نیمرفها را نیز ممکن است با ورق تقویت کنند. در اتصال پای ستون از جوش گوشه با ارزش $650a$ استفاده میشود و اریح است در دو طرف ورق جوش ریخته شود. اگر اندازه جوش ممتد برای یک طرف کافی بود، بهتر است در دو طرف ورق از جوش منقطع استفاده شود.

$$R_w = 650 a$$

روند طراحی کف ستون

کف ستون تحت بار محوری تنها

نوع مصالح

تکیه گاه بتنی

سنگ آهکی وملات
ماسه سیمان

آجرکاری با ملات
ماسه سیمان

$$F_p = 0.3 f'_c \sqrt{\frac{A_2}{A_1}} \leq 0.6 f'_c$$

$$F_p = 22 \text{ kg/cm}^2$$

$$F_p = 14 \text{ kg/cm}^2$$

تعیین سطح لازم

$$\frac{P}{1.33 F_p} = A \quad \frac{P}{F_p} = A$$

تعیین B و N

$$B \times N > A$$

مقطع ستون نیمرخ یا
نیمرفه‌ای (H)

$$N = 2m + 0.95d$$

$$B = 2n + 0.8b$$

مقطع ستون قوطی یا
بجبه ای (Box)

$$N = 2m + d$$

$$B = 2n + b$$

انتخاب بولتهای مهارى با شرط
استفاده حداقل از $4\phi 20$

$$t = 2(n \text{ یا } m) \sqrt{\frac{f_p}{(1.33 \text{ or } 1) F_y}}$$

تعیین n و m
 max انتخاب شود برای تعیین ضفامت

$$\frac{P}{B \times N} = f_p$$

$$\frac{E_s}{E_c} = n \approx 10$$

$$f_{p \max} = \frac{2R}{3g.B}$$

$$P_p = f_{p \max} - \frac{f_{p \max}(m)}{3g}$$

کف ستون تحت بار محوری و لنگر

عرض B و N ←

مماسبه فروج از مرکزیت
 $\frac{M}{P} = e$

$$\frac{N}{6} \geq e$$

$$\frac{N}{2} > e > \frac{N}{6}$$

$$\frac{N}{2} \leq e$$

$$t_{\text{لازم}} = \sqrt{\frac{6M}{0.75 F_y \times B}}$$

$$M = [P_p \frac{(m)^2}{2} + (f_{p \max} - P_p) \frac{(m)^2}{3}] \times B$$

بله

تعیین لنگر فمشی در مقطع بهرانی

$$f_c = \frac{P}{A} [1 \pm \frac{6e}{N}]$$

$$X = 3(\frac{B}{2} - e)$$

$$f_c = \frac{2P}{X.N}$$

$$x^3 + a_1 x^2 + a_2 x + a_3 = 0$$

$$a_1 = 3(e - \frac{N}{2})$$

$$a_2 = 6 \frac{nA_s}{B} (e+f)$$

$$a_3 = -a_2 (f + \frac{N}{2})$$

$$f_c \leq F_p$$

$$f_c = \frac{2(P+T)}{X.N}$$

X مماسبه

شروع مجدد

$$f_t = \frac{T}{A_s} \leq 0.33 F_u$$

$$M = T(f + \frac{h}{2}) + P(\frac{h}{2})$$

مماسبه کشش در مهارها

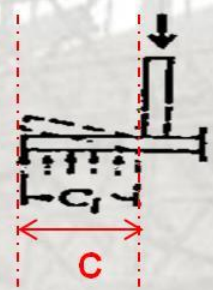

$$f_b = \frac{6M}{N \cdot t^2}$$

$$f_{b1,2,3} = \frac{M_{1,2,3} \times C}{I_{NA}}$$

ورق کف ستون با ضخامت مورد نظر موجود نیست
نتیجاً استفاده از سفت کننده پیشنهاد می شود

آرایش سفت کننده ها بعبوده خود مهندسته
که بسته به تجربه و تقلید داره
یا ابتکار و خلاقیت و دانش

$$\frac{P}{A_1} = f_p \quad \begin{array}{l} \text{تعیین تنش} \\ \text{فشاری موجود} \end{array}$$

ناحیه 3

ناحیه 4

ناحیه 1 و 2

$$M_3 = \alpha_3 \cdot f_p \cdot d_1^2$$

$$\begin{array}{l} M_{2a} = \alpha_1 \cdot f_p \cdot b^2 \\ M_{2b} = \alpha_2 \cdot f_p \cdot b^2 \end{array}$$

$$M_1 = \frac{f_p C^2}{2}$$

انتخاب M_2 از (M_{2a}, M_{2b}) Max

$$M = \max(M_1, M_2, M_3)$$

$$t = \sqrt{\frac{6M}{0.75 F_y}}$$

ضخامت لازم برای
کف ستون

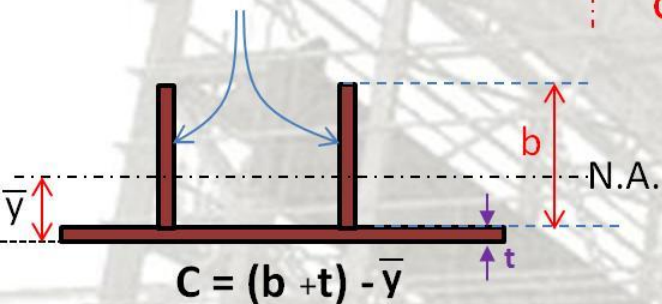
$$f_b \leq 0.75 F_y$$

کنترل تنش خمشی
در زیر ستون

$$f_{b1,2,3} \leq 0.6 F_y$$

کنترل تنش خمشی
در مقطع تقویت شده

قسمتهای تحت فشار

توجه شود مقادیر b و y در دو طرف ستون می تواند
متفاوت باشد و بسته به اندازه سفت کننده ها است

راستی ممان مقطع بالا رو بدین حساب کنید؟؟
یا خودم دست بکار شم؟؟؟